

Τ.Ε.Ι. ΠΑΤΡΑΣ

ΣΧΟΛΗ : Σ.Δ.Ο.

ΤΜΗΜΑ : ΛΟΓΙΣΤΩΝ

Π Τ Υ Χ Ι Α Κ Η   Ε Ρ Γ Α Σ Ι Α

Θ έ μ α :   3   Ο ι   σ υ ν δ ι κ α λ ι σ τ ι κ έ ς   ε λ ε υ θ ε ρ ί ε ς "

Σπουδαστές :

ΚΙΚΙΩΝΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ

ΜΑΛΙΟΣ ΗΡΑΚΛΗΣ

ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ ΑΓΓΕΛΙΚΗ

Υπεύθυνος Καθηγητής

Θεοφανόπουλος Βασίλειος

Π Α Τ Ρ Α   Α Π Ρ Ι Λ Ι Ο Σ   1 9 9 1

ΑΡΙΘ. ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ	978
-----------------	-----

3- 11- 1978

Συμπληρωματικό Πρωτόκολλο

2- 3

F F

(1) ΕΙΣΑΓΩΓΗ - ΑΠΟ ΤΗΝ ΦΕΟΥΔΑΡΧΙΑ ΣΤΟΝ ΚΑΠΙΤΑΛΙΣΜΟ

Το κεφαλαιοκρατικό σύστημα κάνει κατά τον Μάρξ την εμφάνισή του στην Ευρώπη τον 16ο αιώνα. Πιο πριν, και συγκεκριμένα τον 5ον αιώνα οπότε κατέρρευσε η Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία, επικρατούσε σαν βασική μορφή κοινωνικής συγκρότησης η φεουδαρχία. Ωστόσο βρίσκουμε ρίζες του καπιταλισμού πολλούς αιώνες πίσω, όταν ακόμη άκμαζε το Ρωμαϊκό οικονομικό σύστημα που βασιζόταν στην εκμετάλλευση των δούλων μέσα στα "λατιφούντεια"-τα τεράστια αγροκτήματα των χρόνων εκείνων.

Η φεουδαρχία είχε αναπτυχθεί όχι μόνο σε ολόκληρη την Ευρώπη, απο την Αγγλία ως τη Ρωσία, αλλά και στην Ασία σε μεγάλο βαθμό-Κίνα, Ινδίες, Ιαπωνία κ.λ.π. Το κοινωνικό αυτό καθεστώς, έκλεινε μέσα του πολλά υπολείμματα απο το προηγούμενο σύστημα της δουλοκτησίας. Την εποχή που στην Ευρώπη γεννιόταν ο καπιταλισμός, στις μεγάλες εκτάσεις της Αμερικής, της Αφρικής και της Αυστραλίας, επικρατούσε βασικά το πρωτόγονο κοινοτικό σύστημα, έξω απο μερικές μικρές παραλιακές ζώνες όπου οι λευκοί επιδρομείς είχαν κιόλας εγκαταστήσει τα προχωρημένα φυλάκια του καπιταλισμού.

Παρόλο που η φεουδαρχία είχε ορισμένες επιτυχίες, ποτέ δεν κατόρθωσε να κυριαρχήσει πέρα για πέρα στην Αμερικανική Ήπειρο. Στην Λατινική Αμερική, οι μεγάλοι γαιοκτήμονες και οι συγγενείς κατέλαβαν τεράστιες εκτάσεις γής, μετέβαλαν σε δούλους τους Νέγρους, καθώς και τους Ινδιάνους εκείνους, που ήταν δεμένοι με χρέη και δημιούργησαν ένα αποικιακό σύστημα εξαρτημένο απο τη Γαλλία, την Ισπανία και την Πορτογαλία. Το ίδιο φαινόμενο επαναλήφθηκε αργότερα στις Ηνωμένες Πολιτείες και τον Καναδά. Πλούσιοι γαιοκτήμονες, άρπαζαν για λογαριασμό τους μεγάλες εκτάσεις γής των Ινδιάνων και άρχισαν

να ανοικοδομούν την καννούργια 'Ηπειρο κατ' ομοίωση της φεουδαρχικής Ευρώπης. Αλλά η επιτυχία τους ήταν κατά πολύ περιορισμένη σε σχέση με την Ευρώπη.

Το σύστημα των ανοικτών συνόρων που οδηγούσε στην αποκέντρωση μαζί με την πίεση που εξασκούσε ο καπιταλισμός στη γέννησή του, αποτελούσαν δυνάμεις που ο ξεπερασμένος φεουδαρχισμός δεν μπορούσε να αντιπαλαίψει. Οι φεουδάρχες δεν ήταν πια ικανοί ούτε τη γή να μονοπωλήσουν, ούτε γαιοκτημονική αριστοκρατία ευγενών να συγκροτήσουν, ούτε τους εργάτες και αγρότες να υποτάξουν, αλλά ούτε και την αστική τάξη που ανέβαινε να αντιμετωπίσουν. Η οικονομία σ' αυτές τις εκτεταμένες περιοχές ήταν από την αρχή σχεδόν, στην ουσία της καπιταλιστική.

Αν και οι μορφές της φεουδαρχίας ποικίλαν στις διάφορες περιοχές της Ευρώπης και της Ασίας στηριζόταν βασικά στη μονοπώληση της γής και όλων των φυσικών πλουτοπαραγωγικών πηγών από μια μικρή ομάδα γαιοκτημόνων ευγενών. Η φεουδαρχική οικονομία ήταν αγροτική στο μεγαλύτερο ποσοστό της: τα ενενήντα τοίς εκατό (90%) σχεδόν του πληθυσμού, ζούσαν άμεσα από τη γεωργία. Πάνω στη γη μοχθούσαν οι δουλοπάροικοι που βρίσκονταν σε λίγο καλύτερη θέση από τους δούλους. Ήταν δεμένοι με τη γη, δούλευαν χωρίς πληρωμή στα κτήματα των κυριών τους, και μόλις κατάφερναν να εξασφαλίζουν τη ζωή τους, καλλιεργώντας στις υπόλοιπες ώρες τους το μικρό κλήρο που τους παραχωρούσαν τα αφεντικά τους. Οι δουλοπάροικοι δεν είχαν οικονομικά ή πολιτικά δικαιώματα τέτοια, που να υποχρεώνονται οι γαιοκτήμονες να τα σεβαστούν. Ο βασικός νόμος που καθόριζε τις τύχες τους ήταν η αυθαίρετη

θέληση του κυρίου τους. Ζούσαν στην έσχατη φτώχεια, την ώρα που η παρασιτική αριστοκρατία των ευγενών έπλεε μέσα στην πολυτέλεια. Και για πολλούς αιώνες πέθαιναν ή σκοτώνονταν κατά μάζες στους αναρίθμητους πολέμους που διεξήγαν οι ευγενείς ανάμεσά τους, για να κλέψουν ο ένας τα κτήματα του άλλου.

Δεν είναι λοιπόν εκπληκτικό, πως η ιστορία της φεουδαρχίας σ' όλες τις χώρες σημαδεύεται με ηρωϊκές εξεργήσεις των σκλαβωμένων και εξαθλιωμένων αγροτών, που αντιπάλευαν αυτό το βάρβαρο καθεστώς της εκμετάλλευσης.

Σαν πιο προοδευτικό το καπιταλιστικό σύστημα συνέβαλε στην ανάπτυξη της παραγωγής και κατ' επέκταση στην ανάπτυξη της βιοτεχνίας. Η αύξηση βιοτεχνιών και ατόμων που εργάζονται σ' αυτές, οδήγησε στη δημιουργία των συντεχνιών.

(α) Σ υ ν τ ε χ ν ι έ ς

Οι συντεχνίες είναι ενώσεις, φαινομενικά ισότιμες, ανάμεσα σε εργάτες, σε εργαζόμενους και σε εργοδότες. Είχαν σαν κύριο προορισμό τους την μονοπώληση του επαγγέλματος. Επίσης οι έμποροι συνασπίστηκαν στις πρώτες ενώσεις τους, τις λεγόμενες "gildes", οι οποίες είναι ο προπομπός των σημερινών εμπορικών επιμελητηρίων. Με την ανάπτυξη της βιοτεχνίας και την εισαγωγή των χειροκίνητων μηχανών, έχουμε μια αύξηση των ανειδίκευτων εργατών γιατί τώρα χρησιμοποιούνται απλές μηχανές για τη βασική δουλειά και ο εργάτης που τις χειρίζεται μπορεί να είναι ανειδίκευτος.

Οι έμποροι και οι μεγάλοι βιοτέχνες, ακριβώς επειδή είχαν τον έλεγχο της βιοτεχνιϊκής παραγωγής, ήρθαν σε σύγκρουση

με τους γαιοκτήμονες, που ήθελαν κι εκείνα να ελέγχουν την οικονομική ζωή του τόπου τους - μια και είχαν την πολιτική εξουσία - με συνέπεια να έχουμε τις πρώτες εμφύλιες συγκρούσεις κοινωνικού, οικονομικού χαρακτήρα.

(β) Έμποροι - Ανακαλύψεις

Απ' όλα αυτά μπορούμε να συμπεράνουμε ότι το φεουδαρχικό σύστημα βοήθησε στην ανάπτυξη της τάξης των Εμπόρων. Με τη σειρά της η ενίσχυση της τάξης αυτής και η ανάγκη για επέκταση των εργασιών τους, οδήγησαν στις περίφημες μεγάλες ανακαλύψεις. Πρόκειται για ένα φαινόμενο ανάπτυξης του καπιταλιστικού συστήματος παραγωγής. Ο Κολόμβος, ο Βάσκο Ντέ Γκάμα, ο Μαγγελάνος ήταν εξερευνητές μιάς συγκεκριμένης τάξης, της αστικής τάξης των εμπόρων, που είχαν συγκεκριμένους σκοπούς. Οι σκοποί των μεγάλων ανακαλύψεων ήταν:

1) Δημιουργία μιας μεγάλης αγοράς.

2) Προμήθεια πρώτων υλών.

3) Προμήθεια εργατικών χεριών κυρίως από την Αφρική.

Για 450 χρόνια ίσχυσε το δουλεμπόριο, που ήταν ένα υποβοηθητικό μέσο για τον καπιταλισμό ιδιαίτερα στις Η.Π.Α., όπου οι φυτείες βαμβακιού απαιτούσαν εργατικά χέρια, που εξασφαλίστηκαν από την Αφρική, διότι οι Ινδιάνοι είχαν αντίδραση ενάντια στην δουλεία. Βέβαια, το βάρος δεν πρέπει να δοθεί μόνο σ' αυτούς που έκαναν το δουλεμπόριο, αλλά και στους μαύρους αρχηγούς φυλών οι οποίοι οι ίδιοι προμήθευαν ομοφυλους τους στη δουλεία.

Η Ελλάδα είναι πρώτη από τις χώρες που κατήργησε τη

δουλεία στη Α' Εθνοσυνέλευση, ενώ η τελευταία χώρα που καταργεί τη δουλοπαροικία στις αρχές του 1860 είναι η Ρωσία.

Η ανακάλυψη των νέων περιοχών και η δημιουργία των πρώτων αποικιών, έβγαλαν στο προσκήνιο τις εμπορικές εταιρείες και ακόμη τη μετατροπή μέρους του εμπορικού κόσμου σε Τραπεζίτες και εμπόρους. Μάλιστα ορισμένες από τις εμπορικές εταιρείες που είχαν σαν συνέπεια την εκμετάλλευση των νέων αποικιών είναι : η Lebak Company, η Εταιρεία της Ανατολής, που ανήκε σε Βρετανούς και η οποία κράτησε μέχρι την Ελληνική Επανάσταση και έλυσε το εμπόριο της Ανατολικής Μεσογείου. Είναι αυτή που επικρατεί στην οικονομική ζωή στην Ευρώπη, σε εμπορικές χώρες, η λεγόμενη Μερκαντιλική Πολιτική, δηλαδή όλα για το εμπόριο.

(γ) Αρχή για τη Βιομηχανική Εποχή - Καπιταλιστικό Σύστημα

Η επέκταση της παραγωγής και η δημιουργία νέων αγορών έθεσε την ανάγκη για μαζικότερο τρόπο παραγωγής βιομηχανικών αγαθών, που σημαίνει μια τελειοποίηση των μέσων παραγωγής, δηλαδή των μηχανών, που κατέληξε στην πρώτη κατασκευή της ατμομηχανής το 1784 στην Αγγλία και που βασικά θεωρείται η αρχή της Βιομηχανικής Επανάστασης.

Πράγματι μπορούμε να πούμε ότι τώρα έχουμε ώριμες συνθήκες.

- 1) Δημιουργήθηκαν νέες αγορές που κινούσαν περισσότερα εμπορεύματα.
- 2) Έχουμε προσφορά εργατικών χεριών όχι μόνο από τους

μαύρους, αλλά και στην Ευρώπη, δημιουργείται η προλεταριοποίηση, ενός μεγάλου μέρους του αγροτικού πληθυσμού και

3) Συσσώρευση κεφαλαίου, το οποίο δεν ήταν μόνο προϊόν της Βιομηχανικής παραγωγής αλλά και προϊόν απ' έξω και συγκεκριμένα απο τον χρυσό της Αμερικής που ήρθε στα θησαυροφυλάκια των Ευρωπαίων εμπόρων και Τραπεζιτών.

Επομένως οι προϋποθέσεις για την ανάπτυξη του Καπιταλισμού είναι πλέον εμφανείς:

- 1) Κεφάλαιο
- 2) Ενέργεια
- 3) Εργατικό δυναμικό
- 4) Πρώτες Ύλες και
- 5) Διαθέσιμες αγορές.

Τα στοιχεία αυτά, τα είχαν ωρίτερα απο άλλους, συγκεκριμένες περιοχές στην Ευρώπη όπως π.χ. οι Ιταλικές ναυτικές πόλεις, οι Κάτω Χώρες, Ολλανδία, κυρίως όμως η Μ. Βρετανία, η οποία είχε την τύχη να έχει (α) ενεργειακή δύναμη του γαιάνθρακα, (β) φτηνό δυναμικό εργατικό, και (γ) δεν είχε τις συνέπειες των πολέμων, που στην μετάλλαγή αυτή απο την φεουδαρχία στον καπιταλισμό, ρήμαζαν τότε την Ηπειρωτική Ευρώπη.

Η φεουδαρχία βέβαια δεν κατέθεσε τα όπλα αμαχητί.

Έτσι, η βασιλική τάξη χρειάστηκε να πάρει την εξουσία, με μια σειρά κινημάτων - ενεργειών που ονομάστηκαν αστικές επαναστάσεις. Κάθε αλλαγή κοινωνικού σχηματισμού γίνεται λίγο ή πολύ με ένα τρόπο βίαιο. Στην Αγγλία το 1644 με τον Κρόμβελ.

Η Γαλλική Επανάσταση των αστών το 1789. Ο Εμφύλιος πόλεμος στην Αμερική, οι επαναστάσεις αστικού χαρακτήρα στην Ευρώπη το 1848 και στην Ελλάδα το 1909.

Τα βασικά στοιχεία των αστικών επαναστάσεων είναι:

- 1) Η κατάργηση των οικονομικών μονοπωλίων των φεουδαρχών και των ηγεμόνων.
- 2) Η κατάργηση της παντοδυναμίας της Καθολικής Εκκλησίας. Δεν είναι σύμπτωση με την επικράτηση της αστικής τάξης η παράλληλη έναρξη της Εκκλησιαστικής Μεταρρύθμισης. Η Μεταρρύθμιση του Λούθηρου και η επικράτηση στις βιομηχανικές κυρίως χώρες, στη Γερμανία και Αγγλία της πρωτεσταντικής Εκκλησίας, οπωσδήποτε έχει σχέση με τη νέα επικράτηση των παραγωγικών σχέσεων. Επικεφαλής σ' αυτή την αλλαγή, από τη φεουδαρχία στον καπιταλισμό, είναι ένα προοδευτικό τμήμα της αστικής τάξης, που όμως δέχεται, σε συμμαχία, την υποστήριξη των επαγγελματιών, εργατών, αγροτών.
- 3) Η κατάργηση του θεσμού της απόλυτης μοναρχίας. Η μοναρχία γίνεται συνταγματική ως ένα βαθμό. Το κίνημα της 3ης Σεπτεμβρίου ενάντια στην απολυταρχία του Όθωνα μπορούμε να το χαρακτηρίσουμε σαν Αστικό Κίνημα.
- 4) Η κατάργηση της δουλείας και της δουλοπαροικίας. Ένα καθεστώς καπιταλιστικό, χρειάζεται ελεύθερους εργάτες και όχι δούλους. Ιδιαίτερα αν κάνει κανείς μια ειδικευμένη εργασία, σε καμιά περίπτωση δεν μπορεί να την κάνει καταναγκαστικά.

Η ελευθερία δεν είναι γενική, η πολιτική ελευθερία αφορά κυρίως την αστική τάξη και όλα τα αστικά καθεστώτα όπου επικράτησαν, συνδίασαν το δικαίωμα να έχει κανείς πολιτικά δικαιώματα με το δικαίωμα της ιδιοκτησίας-ψήφος=ατομική ιδιοκτησία.

Παρόλο που η αστική τάξη δημοσίευσε μεγαλόπνοα κείμενα όπως "Τα δικαιώματα του ανθρώπου και του πολίτη" του Lafayette από τη στιγμή που επικράτησε η αστική επανάσταση, ήταν αυστηρά φυλαγμένα και προορισμένα για χρήση μόνο της αστικής τάξης.

(2) ΚΑΠΙΤΑΛΙΣΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ - ΒΙΟΤΕΧΝΙΑ - ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ

Ένα ανώτερο στάδιο του καπιταλισμού είναι ο επεκτατισμός, ο οποίος εμφανίζεται στην Ευρώπη το 1880 περίπου.

Οι υπερεργατικές αντιθέσεις φέρνουν και τις συνέπειες των δύο μεγάλων Παγκόσμιων πολέμων, ενώ στη συνέχεια παρατηρούνταν άλλες αστικές επαναστάσεις, κάπως ετεροχρονισμένες, όπως είναι η Φεβρουαριανή Επανάσταση του 1917, η Ρωσική Επανάσταση του 1905, η Κινέζικη του 1911, η Επανάσταση στην Ελλάδα του 1909 και η Τούρκικη Επανάσταση του 1923.

Έτσι η δημιουργία της αστικής τάξης, προήλθε από την ανάπτυξη της Βιοτεχνίας, από τον έλεγχο τον οποίο άσκησαν στην Βιοτεχνία, οι αστοί, αφού ήλεγξαν πρώτα τις συντεχνίες, την παραγωγή, την αγορά και στην συνέχεια αύξησαν την παραγωγή με την δημιουργία μηχανών, οι οποίες με τη σειρά τους δημιούργησαν τα μεγάλα εργοστάσια.

Έτσι συμπαγείς βιοτεχνικές και βιομηχανικές μονάδες άρχισαν να εμφανίζονται με 100-200 περίπου εργάτες και άρχισε να αναπτύσσεται σταδιακή η εργατική τάξη.

Ένας δεύτερος τρόπος δημιουργίας εργατών, ήταν η προλεταριοποίηση μιας μεγάλης μερίδας του αγροτικού πληθυσμού. Αυτό το φαινόμενο είναι γνωστό σ' όλες τις χώρες-

- και στην Ελλάδα - κυρίως όμως στη Μ. Βρετανία με τον Νόμο των Περιφράξεων. Ο Νόμος αυτός αφορά την απόφαση των ιδιοκτητών της γής να μην καλλιεργούνται γή με αγροτικά προϊόντα, αλλά να την αφήνουν για βοσκότοπους, βλέποντας ότι συνέφερε οικονομικά να εκτρέφουν πρόβατα αντί να καλλιεργούν τη γή, διότι το μαλλί ήταν χρήσιμο στη Βιομηχανία. Έτσι περιέφραξαν και απαγόρευσαν στους κολλήγους την καλλιέργεια με αποτέλεσμα να έχουμε ένα πλεόνασμα αγροτικού πληθυσμού, το οποίο είχε διπλό κέρδος για τους κεφαλαιοκράτες. Διότι το πλεόνασμα αυτό του αγροτικού πληθυσμού ήρθε στις Βιομηχανικές πόλεις και εξουθενωμένο πρόσφερε με άνισους όρους, εργασία στη Βιομηχανία.

(α) Ε υ ρ ώ π η

Πολλοί θεώρησαν την ανάπτυξη της Βιομηχανίας, σαν το κύριο αίτιο των κοινωνικών δεινών. Ασφαλώς θα πρέπει να δούμε μία λανθασμένη ενέργεια των πρώτων αυτών εργατών στις καταστροφές των μηχανών, οι οποίες έγιναν - στην Αγγλία πρώτα - - παρόλο που η λέξη που τις χαρακτηρίζει έχει γαλλική προέλευση - σαμποτάζ. Η λέξη προέρχεται από τα Sabot που φορούσαν οι εργάτες (ξυλοπάπουτσα) τα οποία έριχναν στα γρανάζια των μηχανών και στη συνέχεια τις κατέστρεφαν. Εμφανίστηκε σε πολλές χώρες και στη Γερμανία κυρίως όμως στη Μ. Βρετανία που επέβαλε ποινή θανάτου σε εκείνους που κατέστρεφαν τις μηχανές.

Η θανατική ποινή για την καταστροφή των μηχανών που καταδίκασε ο Λόρδος Μπάυρον το 1712, συνεχίστηκε μέχρι το 1844 περίπου. Μέχρι τόσο αργά έφτασε και η έλλειψη κοινωνικής

και ταξικής συνείδησης των εργατών που θεωρούσαν τις μηχανές το είδος της κακοδαιμονίας του και όχι το κοινωνικό σύστημα. Είχαν δηλαδή αντιδράσει στα μέσα παραγωγής και όχι στο σύστημα εκμετάλλευσης. Αυτό ήταν αποτέλεσμα της ελλειπούς μόρφωσης και αθλιότητας. Η ποιότητα των εργαζομένων ήταν απο τις χειρότερες στην Αγγλία.

Στη Μ. Βρετανία με την αστική επανάσταση που φάνηκε σαν αντιδραστικό κίνημα του Κρόμβελ το 1644, έχουμε μια προσωρινή - λόγω του πολέμου - παρακμή και καθυστέρηση της Βιομηχανίας, μετά όμως έχουμε μια άνοδο και εφαρμογή των μηχανών στη κατεργασία του μαλλιού και του βαμβακιού.

Το 1771 εμφανίστηκαν τα πρώτα μεγάλα εργοστάσια με πάνω απο 200 εργάτες και ακριβώς επειδή χρειαζόταν ανειδίκευτο προσωπικό (απ' αυτό ακόμη το πρώιμο στάδιο). Τα 2/3 των εργαζομένων ήταν κυρίως γυναίκες και παιδιά, τα οποία σύμφωνα με τη νομοθεσία, προσέφεραν ίση εργασία. Η απόδοση είναι σαφώς καλύτερη.

Η Βιοτεχνία εκμηδενίστηκε, την παραγωγή πήραν οι Βιομηχανίες, και το εργατικό δυναμικό ήταν υποχρεωμένο να εργάζεται απο 15-18 ώρες την ημέρα. Παρόλη όμως την σπασμωδική αντίδραση των εργαζομένων, έχουμε ήδη απο την αρχή του 1800 τις πρώτες απεργίες στην Αγγλία και τις πρώτες νομοθεσίες ενάντια στις απεργίες.

Στην Ελλάδα ακόμη, δεκαετίες πριν αποκτήσει βιομηχανία, επί Όθωνα, είχε το προνόμιο να έχει απο τους πρώτους στην Ευρώπη νόμους ενάντια στις απεργίες. Υπήρχε αντιαπεργιακός νόμος στη δεκαετία του 1830 στην Ελλάδα, πριν μπει στο στάδιο της εκβιομηχάνησης.

Η Γερμανία είχε ανεπτυγμένη επίσης Βιομηχανία λιγότερο στις αποικίες. Η Γερμανία δεν ήταν τόσο αποικιοκρατική χώρα, όσο ήταν η Γαλλία, η Ολλανδία και κυρίως η Μ. Βρετανία.

Βιομηχανία επίσης αναπτύσσεται και στις Β. Πολιτείες των Η.Π.Α και αμέσως φάνηκε η τεράστια αντίθεση η οικονομική, ανάμεσα στον γεωργικό Νότο και στο Βιομηχανικό Βορρά. Εκεί έχουμε μια ιδιαιτερότητα των εργαζομένων, οι οποίοι προσλαμβάνονται με συμβόλαιο ομαδικά, προχωρούσαν άλλες εθνότητες - Κινέζοι - να εργαστούν στα εργοστάσια. Ακριβώς αυτή η αντίθεση που ήταν και οικονομική, έφερε και τον Αμερικανικό εμφύλιο πόλεμο, την επικράτηση του Βιομηχανικού Βορρά στον Αγροτικό Νότο.

(β) Γαλλία - Κίνητρα και αποτελέσματα της Γαλλικής Επανάστασης

Η Γαλλία άρχισε να αναπτύσσει τον Καπιταλισμό ήδη από την εποχή του Λουδοβίκου 14ου με την πρωτοβουλία ενός από τους πιο δραστήριους Υπουργούς τον Colbert. Ήδη τα πρώτα στάδια της Βιομηχανίας εμφανίζονται από τον Λουδοβίκο 14ο. Κι εκεί η βιομηχανία ξεκίνησε από υφάσματα, πορσελάνες. Βιομηχανικές πόλεις ήταν το Παρίσι, η Μασσαλία κ.α. Αυτό φυσικά δεν εμπόδισε στις παραμονές της Γαλλικής Επανάστασης να είναι το 1/10 του πληθυσμού ζητιάνοι. Υπήρξε άνοδος της αστικής τάξης, τις παραμονές της Γαλλικής Επανάστασης.

Η αστική τάξη όμως ήταν δυσαρεστημένη, επειδή παρά την αναμφισβήτητη οικονομική της πρόοδο είχε ελάχιστο μέχρι και κατώτατο μερίδιο στην πολιτική εξουσία.

Οι μεγάλοι Γάλλοι γαιοκτήμονες συμμετείχαν σε εμπορικές και βιομηχανικές επιχειρήσεις.

Ποιά σημασία βέβαια έχει εάν υπήρχαν πριν την Γαλλική Επανάσταση άνθρωποι, οι οποίοι έβλεπαν την κοινωνική ανισότητα και την ανάγκη να διορθωθεί το σύστημα; Αν και όπως είπε ο Μάρξ: είναι πάρα πολλοί εκείνοι που προσπάθησαν να διορθώσουν το σύστημα. Η σημασία όμως είναι όχι να το διορθώσεις αλλά να το αλλάξεις σε βάθος. Έτσι την εποχή εκείνη δεν βρέθηκαν άνθρωποι οι οποίοι ήθελαν να αλλάξουν βέβαια το σύστημα, αλλά μεταρρυθμιστές όπως ο Ρουσσώ, οι εγκυκλοπαιδιστές και φιλόσοφοι, που ήθελαν ένα Σύνταγμα παρόμοιο με το Βρετανικό, νομικές μεταρρυθμίσεις μέσα στο ίδιο το κοινωνικό σύστημα, εξουσία, με κάποια ασάφεια, που να προέρχεται από τον λαό όπως έλεγε ο Ρουσσώ στο "Κοινωνικό Συμβόλαιο".

Ωστόσο υπήρχαν και άνθρωποι όπως ο Van Melie ο οποίος "έγειρε τον πόλεμο εναντίον των πάντων = πόλεμος στον Θεό, στον Βασιλιά, στους πλούσιους και κοινή ιδιοκτησία της γής.

Η αστική επανάσταση στη Γαλλία κατάφερε-επέτυχε πολύ περισσότερα πράγματα απ' ότι η αντίστοιχη επανάσταση η αστική στην Αγγλία επί Κρόμβελ η οποία κατέληξε σ' ένα συμβιβασμό ανάμεσα στους γαιοκτήμονες και τους αστούς.

Στη Γαλλία το 1789 έχουμε επιβολή αστικού καθεστώτος. Η πρώτη ενέργεια των αστών που κατέλαβαν την εξουσία ήταν: Το απαραβίαστο της ατομικής ιδιοκτησίας. Ήταν ένα μέτρο που τους κάλυπτε από τις προηγούμενες αυθαιρεσίες των γαιοκτημόνων. Έχουμε επομένως την νομοθετική κάλυψη, το απαραβίαστο της ιδιοκτησίας που την εποχή εκείνη σήμαινε: Τα εργαστήρια, το κεφάλαιο, οι τράπεζες και η ανεπτυγμένη βιοτεχνία, πράγμα το

οποίο επικυρώθηκε και απο τα Συντάγματα στη Γαλλία τόσο του 1791 όσο και του 1793.

Ωστόσο δεν σημαίνει ότι με την αστική επανάσταση έπαψε να υπάρχει εξάρτηση. Έχουμε τώρα μιάνεα εξάρτηση, όχι των δουλοπαροίκων απο τους γαιοκτήμονες αλλά την εξάρτηση των εργατών απο τους κεφαλαιούχους και τους κατόχους των εργοστασίων. Η αστική τάξη στη Γαλλία αλλά και σ' όλες τις αστικές επαναστάσεις - όπως και της Ελληνικής, στο Γουδί, το 1909 - ζήτησε και πέτυχε την υποστήριξη των εργατικών μαζών, την οποία πήρε απο τις διακηρύξεις που έκανε για ισότητα των ανθρώπων, για κατοχύρωση των δικαιωμάτων του ανθρώπου, πράγμα που ξεκίνησε απο τους πρόδρομους της Γαλλικής Επανάστασης.

Ωστόσο, το πρώτο πράγμα που έκαναν οι Γάλλοι αστοί όταν πήραν την εξουσία, ήταν να απαγορεύσουν τις απεργίες, κάθε οργανωμένη δραστηριότητα των εργαζομένων, δηλαδή των ανθρώπων απο τους οποίους είχαν ζητήσει τη συμμαχία. Οι απεργίες απαγορεύτηκαν και στο Σύνταγμα του 1793 αλλά και απο τους ίδιους τους Ιακωβίνους, οι οποίοι αντιπροσώπευαν το πιο αριστερό και ακραίο τμήμα των Γάλλων αστών. Οι Ιακωβίνου ήταν ένα τμήμα αστών, επαναστατών, που πήραν το όνομά τους απο τον Jacques Roux. Είχαν κρατήσει για ένα διάστημα οι ίδιοι την επαναστατική κυβέρνηση της Γαλλίας στα χέρια τους. Ιακωβίνου ήταν και ο Ροβεσπιέρος. Κι όμως η ίδια αυτή κυβέρνηση ήταν τόσο εξαρτημένη απο τους αστούς, σε βαθμό τουλάχιστον που κι αυτή να απαγορεύσει τις απεργίες, τις συνδικαλιστικές οργανώσεις. Καταργείται μέννη δουλοπαροικία αλλά ο πρώην δουλοπάροικος δεν είχε άλλη δυνατότητα, και άλλη επιλογή για να ζήσει παρά να προσφέρει την εργασία του με τους όρους που οι ίδιοι οι αστοί,

που είχαν πιά την εξουσία καθόριζαν. Γι' αυτό, εφ' όσον οι εργάτης δεχόταν να δουλέψει με τους όρους αυτούς καταδικάζοταν σε πείνα, με αποτέλεσμα, η ελευθερία, που πέτυχε η Γαλλική Επανάσταση ενάντια στη μοναρχία να είναι μια οπτασία για πολλούς.

Οι Ιακωβίνοι αλλά και οι Γαλλικές επαναστατικές Κυβερνήσεις, όχι μόνο απαγόρευσαν τις απεργίες, αλλά πήραν κι άλλα μέτρα όπως : τη καθιέρωση του ανωτάτου ημερομισθίου. Δηλαδή δεν είχαν δικαίωμα οι εργοδότες να δίνουν ημερομίσθιο παραπάνω απ' ότι καθόριζε ο Νόμος.

Γενικά μπορούμε να πούμε ότι η Γαλλική Επανάσταση, όπως και άλλες εργατικές επαναστάσεις ήταν προς όφελος της αστικής τάξης. Δεν θα πρέπει όμως να βλέπουμε αρνητικά το φαινόμενο, αλλά θα το δούμε συγκριτικά με την εποχή αυτή, διότι τώρα ο καπιταλισμός ήταν ένα πολύ προοδευτικότερο σύστημα σε σχέση με τη φεουδαρχία. Όμως κι εδώ δεν έπαυε να υπάρχει εκμετάλλευση, μόνο που υπήρχε διαφορά στο είδος της εκμετάλλευσης.

Σχεδόν αμέσως μετά την Γαλλική Επανάσταση στην Γαλλία, παρατηρήθηκαν εξεργήσεις εργαζομένων απο την πείνα, μια απο τις οποίες είχε αποτυπωθεί σ' ένα γνωστό βιβλίο του Ζολά με "Ο Ζερμινά". Είναι λέξη που αντιστοιχεί στο μήνα Απρίλιο. Η Γαλλική Επανάσταση άλλαξε τις ονομασίες των μηνών του χρόνου, έδωσε ονόματα ανάλογα με την εργασία π.χ. θεριστής, τριγυτής κ.α., και ο Ζερμινά περιγράφει μια εξέγερση αμέσως μετά την Γαλλική Επανάσταση, που δείχνει πόσο τα πράγματα είχαν αλλάξει ελάχιστα για τους εργαζόμενους.

Είναι φυσικό ότι δεν μπορεί κανείς να περιμένει εργατική νομοθεσία απο τις επαναστατικές Γαλλικές Κυβερνήσεις, όπως

την Κυβέρνηση του Ναπολέοντος απ' την οποία δεν πάρθηκαν καθόλου μέτρα εργατικά, ενώ μετά την παλινόρθωση - μετά το Βατερλώ-των Βουρβόνων στη Γαλλική Μοναρχία, μετά το 1815 πάρθηκαν ορισμένα μέτρα θεσμικά και πολιτικά:

- 1) Περιορίστηκε ο αριθμός των εκλογέων, (αυτών που είχαν το δικαίωμα να εκλέγουν με βάση την ιδιοκτησία τους) και άρχισε έτσι να δημιουργείται δυσανεμία όχι μόνο στην εργατική τάξη αλλά και στην αστική τάξη, σ' όλο το διάστημα της παλινόρθωσης της Μοναρχίας δηλαδή από το 1815 έως το 1830.

Το 1830 στη Γαλλία έχουμε μια άλλη αστική επανάσταση την Ιουλιανή Επανάσταση που έγινε τον Ιούλιο του 1830 στην οποία πρωτοστάτησαν τόσο οι εργάτες όσο και οι μικροαστοί. Αυτή η κυβέρνηση ανέτρεψε τον τελευταίο Μονάρχη τον Κάρολο Β' και έφερε στην εξουσία ένα νέο Βασιλιά, τον "αστό Βασιλιά", όπως τον έλεγαν, τον Λουδοβίκο Φίλιππο.

Από τη δεκαετία του 1830 επήλθε μια χαλάρωση στους αντιεργατικούς νόμους. Με την παγίδευση έτσι της αστικής τάξης σε μια χώρα όπως η Γαλλία παρατηρήθηκαν εκτεταμένες κοινωνικές και οικονομικές μεταβολές, όπως:

- 1) Την αριστοκρατία της γης αντικατέστησε η αριστοκρατία του χρήματος.
- 2) Γενικότερα η θέση των αστών οικονομικά και πολιτικά ισχυροποιήθηκε στη διάρκεια της Ιουλιανής Επανάστασης, η οποία ως ένα βαθμό συμπίπτει με την Γαλλική Επανάσταση στο τέλος του 18ου αιώνα. Οι αστοί ήθελαν να επιβάλλουν στη νέα κοινωνία.
  - 1) Ελευθερία εργασίας. 2) Ελευθερία εμπορίου.

Η βιομηχανοποίηση της παραγωγής είναι αναμφίβολο ότι μεγάλωσε το χάσμα ανάμεσα στις κοινωνικές τάξεις. Η οικονομική διαφορά και το διαφορετικό επίπεδο ζωής ανάμεσα στις κοινωνικές τάξεις ήταν σαφώς μικρότερη όταν επικρατούσε το συντεχνιακό κίνημα, δεν υπήρχε μεγάλη διαφορά ανάμεσα στους εργοδότες, μαστόρους, βιοτέχνες, διότι δεν υπήρχε τόσο μεγάλη συσσώρευση κεφαλαίου, η οποία αυξάνεται. Τώρα πια η εργοδοσία γίνεται απρόσωπη και παίρνει, αργότερα βέβαια, την μορφή των πολυεθνικών εταιριών.

Επίσης με την επικράτηση της αστικής επανάστασης δεν σημαίνει ότι βελτιώνεται έτσι το βιωτικό επίπεδο των εργαζομένων. Τουλάχιστον απο τις μαρτυρίες που έχουμε, όχι μόνο της λογοτεχνίας, αλλά και απο μελέτες της εποχής, τα στοιχεία είναι αρκετά απογοητευτικά π.χ. στην Αγγλία το 1/10 των κατοίκων ζούσαν σε τρώγλες.

Με την προλεταριοποίηση του αγροτικού πληθυσμού υπήρχε συσσώρευση εργατικού δυναμικού, το οποίο δεν μπορούσε να απορροφηθεί απο την ντόπια βιομηχανία, χωρίς όμως οι αστοί να θέλουν να πάρουν κάποιο μέτρο κατά της ανεργίας, αντίθετα πήραν μέτρα για τον υποχρεωτικό καταναγκασμό σε εργασία των ανέργων, δημιουργώντας τα περίφημα σπίτια εργασίας (Work Houses), τα οποία πρόσφεραν ένα στοιχειώδες φαγητό, επέβαλλαν υποχρεωτική εργασία και μάλιστα αναφέρεται ότι τον 17ο αιώνα γύρω στους 72.000 Βρετιανοί εκτελέστηκαν για αλητεία.

Η Γαλλία έχει μια καλύτερη κατάσταση διότι είχε επικρατήσει ολοκληρωτικά η Γαλλική Επανάσταση. Η Εργατική ημέρα ήταν γύρω στις 16-17 ώρες και το μέσο ημερομίσθιο ήταν 1.500 φράγκα περίπου. Στα μεταλλεία ήταν συνηθισμένη η εργασία παιδιών

4-5 χρονών, με το αιτιολογικό ότι ήταν μικρές οι στοές και δεν χωρούσαν οι εργάτες-ενήλικες, να εργαστούν. Η μισθοδοσία των γυναικών για ίση εργασία ήταν περίπου το 1/3 του μισθού των ανδρών.

(γ) Δημιουργία Συνδικαλιστικών Οργανώσεων στην Ευρώπη

Τίς πρώτες μεγάλες ενοποιημένες συνδικαλιστικές οργανώσεις σε εθνική κλίμακα τις συναντούμε στην Αγγλία όπου η εργατική τάξη βρίσκεται σε επαναστατικό αναβρασμό. Οι εργάτες θέλοντας να καλυτερεύσουν τις συνθήκες ζωής τους και να απαλλαγούν από τον Καπιταλισμό υιοθέτησαν το κήρυγμα του Όουεν για την ανάγκη της συνεργασίας ανάμεσά τους και άρχισαν να το προωθούν αποτελεσματικά. Έτσι γρήγορα οργανώθηκαν πάνω από 800.000 εργάτες. Η προσπάθεια κορυφώθηκε τον Φεβρουάριο του 1834 με τον σχηματισμό της εθνικής ένωσης των Συνδικάτων της Μεγ. Βρετανίας και της Ιρλανδίας (GNCTO). Ο Όουεν επεξεργάστηκε τις βασικές γραμμές του προγράμματος της Ένωσης και εκλέχτηκε Πρόεδρος της. Η κατευθυντήρια σκέψη του -ένας προάγγελος του κατοπινού συνδικαλισμού - ήταν πως η Ένωση θάπρεπε πρώτα να πάρει κάτω από τον έλεγχό της την κοινωνία και ύστερα να διευθύνει τις βιομηχανίες. Το κίνημα αυτό φούντωσε και μέσα σε λίγους μήνες υπήρχαν στις γραμμές της οργάνωσης πάνω από 500.000 μέλη που ανάμεσά τους -όπως αναφέρουν οι Ουέμπερ-βρίσκονταν χιλιάδες εργάτες γής, άνδρες και γυναίκες.

Η Εθνική Ένωση των συνδικάτων, ήταν μιά εξαιρετική σημαντική οργάνωση σε εκείνη την πρώτη περίοδο ανάπτυξης του

χεργατικού κινήματος. Σε αντίθεση με τις σκόρπιες τοπικές επαγγελματικές ενώσεις, ήταν μια ταξική οργάνωση συγκροτημένη σε εθνική κλίμακα που είχε σα σκοπό να οργανώσει την εργατική τάξη στο σύνολό της, άνδρες και γυναίκες. Οι επιδιώξεις ήταν ευρύτερες κι έφταναν πέρα από την αύξηση των μισθών και την ελάττωση των ωρών δουλειάς.

"Σκοπός μας είναι - έλεγε η διακήρυξή της - να μην επιτρέψουμε στους κηφήνες, τους αμόρφωτους και άχρηστους να εξακολουθήσουν να εξουσιάζουν τους καρπούς των μόχθων μας.

Η οργάνωση κυκλοφόρησε μια εγκύκλιο με "οδηγίες και κανόνες" για τον τρόπο που πρέπει να χρησιμοποιείται το όπλο της απεργίας. Είναι χαρακτηριστικό ότι η εγκύκλιος πρόβλεπε μια σειρά μέτρα, όπως π.χ. τη δημιουργία συνεταιριστικών καταστημάτων στη διάρκεια της απεργίας, δεν ανέφερε όμως τίποτε απολύτως για την πολιτική δράση.

Αμέσως ύστερα από τη δημιουργία της Εθνικής Ένωσης συνδικάτων, ξέσπασε στην Αγγλία ένα μεγάλο απεργιακό κύμα που οι εργάτες το συνδύασαν με έντονη οργανωτική δουλειά.

Όπως λένε οι Νέμπς, μια αληθινή "μανία" κατέλαβε τους εργάτες δημιουργούσαν όλο και περισσότερα συνδικάτα και ενίσχυαν με κάθε τρόπο αυτά που είχαν φτιάξει. Τα μεγάλα συνδικάτα των οικοδόμων, των ραφτάδων, των κλωστουργών και των αγγειοπλαστών, μ' όλο που δεν ανήκαν οργανικά στην Εθνική Ένωση, όμως συνεργάζονταν πολύ στενά μαζί της.

Η Κυβέρνηση τρομοκρατήθηκε μπροστά σ' αυτή τη χωρίς προηγούμενο άνοδο του συνδικαλισμού. Κατάγγειλε την εθνική ένωση σαν εγκληματική οργάνωση συνωμωτών και συνέλαβε πολλούς από τους ηγέτες και τα μέλη της. Οι εργοδότες από την

πλευρά τους υποχρέωσαν τους εργάτες ύστερα απο αλληπάλληλα "λόκ-άουτ" να υπογράψουν ελεεινές συμβάσεις, όπως είναι οι περιβόητες "Δηλώσεις" εκείνης της εποχής, με τις οποίες αναλαμβάνουν την υποχρέωση να μη γίνουν μέλη συνδικάτων. Ύστερα απο αυτές τις συνδυασμένες επιθέσεις, η Εθνική Ένωση, που δεν είχε προλάβει να δυναμώσει διαλύθηκε. Στα τέλη του 1834 δεν υπήρχε πια στο προσκήνιο σαν οργάνωση σε εθνική κλίμακα.

(δ) Κίνημα των Χαρτιστών

Η αποτυχία της GNCTU κάθε άλλο παρά αποθάρρυνε την εργατική τάξη στην Αγγλία. Έπειτα απο τρία χρόνια οι εργάτες είναι ξανά στο προσκήνιο με το ιστορικό κίνημα των Χαρτιστών που είχε σαν πρόγραμμα το φημισμένο "Χάρτη του Λαού". Ο κεντρικός τους σκοπός ήταν να αλλάξουν βαθειά το ξεπερασμένο πια και αντιδραστικό πολιτικό σύστημα που ίσχυε τότε. Ειδικότερα, αξίωναν το δικαίωμα στην ψηφοφορία, γιατί πίστευαν πως χωρίς αυτό δεν θα μπορούσαν να προχωρήσουν στη βελτίωση των καταθλιπτικών όρων δουλειάς και ζωής.

Ο "Χάρτης" παρουσιάστηκε για πρώτη φορά στην ένωση εργαζομένων του Λονδίνου, που είχε ιδρυθεί το 1836. Ο κύριος συντάκτης του ήταν ο Ουίλλιαμ Λόβεττ, ένας έμπειρος τεχνίτης οπαδός του Ρόμπερτ Όουεν. Δημόσια ο Χάρτης εμφανίστηκε σαν πρόγραμμα το 1838 με αίτημα να γίνουν οι πολιτικές μεταρρυθμίσεις που δεν είχαν πραγματοποιηθεί το 1832. Ο "Χάρτης του Λαού", περιείχε έξι σημεία:

- 1) Δικαίωμα καθολικής ψηφοφορίας για τον ανδρικό πληθυσμό.
- 2) Ισοδύναμες εκλογικές περιφέρειες.

- 3) Εκλογές κάθε χρόνο.
- 4) Να πληρώνονται οι Βουλευτές.
- 5) Μυστική ψηφοφορία.
- 6) Να μην γίνονται περιουσιακές διακρίσεις στα μέλη του Κοινοβουλίου.

Ο "Χάρτης" ήρθε σε κατάλληλη ώρα. Η χώρα βρισκόταν σε βαθιά οικονομική κρίση από το 1835 και η εργατική τάξη υπέφερε από αφάνταστες στερήσεις. Η αγωνιστική διάθεση των εργατών ανέβαινε, ύστερα μάλιστα από την πάλη του 1824 για την νομιμοποίηση των συνδικάτων.

Η παρουσίαση του Χάρτη προκάλεσε ασυγκράτητο ενθουσιασμό στις καταπιεζόμενες μάζες. Σ' ολόκληρη τη χώρα πραγματοποιήθηκαν τεράστιες συγκεντρώσεις στις οποίες το πλήθος ξεπερνούσε καμιά φορά τις 350.000 ανθρώπους. Το σχέδιο που επρόκειτο να εφαρμοστεί κατανεμόταν σε ορισμένα στάδια.

- 1) Διαφώτιση της κοινής γνώμης.
- 2) Συγκέντρωση εκατομμυρίων υπογραφών κάτω από τον Καταστατικό Χάρτη και
- 3) Υποβολή με μορφή αναφοράς στο Κοινοβούλιο.

Όλες αυτές οι εκδηλώσεις της εξέγερσης των μαζών, έσπειραν τον τρόμο στις κυρίαρχες τάξεις. Αυτές με τη σειρά τους δεν έχασαν καιρό αλλά άρχισαν να συνενώνουν τις δυνάμεις τους με σκοπό να συντρίψουν το απειλητικό κίνημα των Χαρτιστών μιά και η αναμέτρηση φαινόταν αναπόφευκτη.

Μέσα στους κόλπους των Χαρτιστών υπήρχαν από την αρχή στην ηγεσία σοβαρές διαφωνίες ως προς τους άμεσους και απώτερους σκοπούς του κινήματος, καθώς επίσης και τα μέσα που έπρεπε να χρησιμοποιηθούν. Οι Χαρτιστές γρήγορα χωρίστηκαν

σε δεξιά και αριστερή παράταξη. Όλοι αποδέχονταν το Χάρτη, που είχε διατυπωθεί θαυμάσια, για να ενώσει όλες τις δημοκρατικές δυνάμεις της χώρας. Απο εκεί και ύστερα όμως, άρχιζαν οι διαφωνίες. Οι ηγέτες των εργατών, ζητούσαν να αναθεωρηθεί ο ατιμωτικός νόμος για τους φτωχούς, να καθιερωθεί το οκτώωρο και να γίνουν και άλλες σοβαρές μεταρρυθμίσεις. Σ' αυτά όμως τα αιτήματα δεν συμφωνούσαν τα μικροαστικά στοιχεία. Δεν ήταν επίσης ξεκαθαρισμένο το που τραβούσε γενικά το κίνημα, ποιές ήταν οι γενικότερες προοπτικές του.

Εξ ίσου βασικές διαφορές υπήρχαν και σε ότι αφορούσε τη στρατηγική και τακτική του Χαριστικού Κινήματος. Η ομάδα της δεξιάς επικροτούσε την άποψη της ειρηνικής διαπαιδαγώγησης, και της πειθούς. Αντίθετα τα μέλη της αριστεράς παράταξης υποστήριζαν πως έπρεπε να χρησιμοποιηθούν μέσα βίας, μιά και ο αντίπαλος ήταν ανελέητος. Οι ίδιοι πρότειναν να απαντήσουν του Χαρτιστές με γενική απεργία και επανάσταση, αν το Κοινοβούλιο απέρριπτε την αναφορά τους. Στις 12 Ιουλίου του 1839, ο Χάρτης, με περίπου 1.250.000 υπογραφές επεδόθη στο Κοινοβούλιο. Και αυτό, το απέρριψε αμέσως. Η Κυβέρνηση, που είχε κινητοποιήσει το Στρατό και στην Αστυνομία, συνέλαβε αρκετούς ηγέτες των Χαρτιστών. Η Συνέλευση με διαφορά μιάς ψήφου αποφάσισε πως δεν ήταν σε θέση να οργανώσει ούτε γενική απεργία, ούτε επανάσταση, και ανέβαλε τις εργασίες της για τις 14 Σεπτεμβρίου. Σ' αυτό το διάστημα η Κυβέρνηση βρήκε την ευκαιρία και συνέλαβε πολυάριθμα στελέχη.

Η αποτυχία αυτή ήταν ένα δυνατό πλήγμα για το Χαριστικό Κίνημα. Πρίν περάσει όμως αρκετός χρόνος το κίνημα άρχισε

πάλι να ανασυντάσσεται με τη βοήθεια των στελεχών, που στο μεταξύ αφέθηκαν απο τις φυλακές. Στα τέλη του 1840, σχηματίστηκε το Κόμμα της Εθνικής Ένωσης των Χαρτιστών και άρχισε να αναπτύσσεται γρήγορα. Καινούργιες τεράστιες συγκεντρώσεις πραγματοποιήθηκαν και η αναφορά προς το Κοινοβούλιο υπογράφηκε αυτή τη φορά απο 3.317.700 άτομα. Το κίνημα κορυφώθηκε τον Αύγουστο του 1842 με μια απόπειρα γενικής εξόρμησης: τη μηνιάτικη απεργία. Όμως η μάζα των εργατών, αιφνιδιάστηκε με αυτή την ξαφνική και απροετοίμαστη, δεν πήρε μέρος και η απεργία απέτυχε. Αυτή η καινούργια αποτυχία έφερε νέους διωγμούς, συλλήψεις, σύγχυση. Το κίνημα άρχισε έτσι να χάνει έδαφος.

Η τελευταία μεγάλη πολιτική εξόρμηση των Χαρτιστών έγινε το 1848. Το κίνημα των μαζών ανέβαινε και πάλι εμπνεόμενο απο το κύκλο των επαναστάσεων που συγκλόνιζαν την Ευρώπη. Αυτή τη φορά 5.700.000 άτομα είχαν υπογράψει την αναφορά προς το Κοινοβούλιο. Ο άνεμος της επανάστασης φύσηξε πάνω στη χώρα και με πυρετική δραστηριότητα προετοιμαζόταν η διαδήλωση που θα επέδιδε την αναφορά στο Κοινοβούλιο. Όμως η Κυβέρνηση, τρομαγμένη απο το επαναστατικό κύμα που σάρωνε την Ευρώπη, αποφάσισε να πάρει δραστικά μέτρα. Συγκέντρωσε 250.000 άνδρες υπό τις διαταγές του Δούκα του Ουέλλιγκτον, απαγόρευσε τη διαδήλωση και ανακοίνωσε πως θα αντιμετωπίσει τους εργάτες με τη βία. Μπροστά σ' αυτή την απειλή οι Χαρτιστές ηγέτες ματαίωσαν την εκδήλωση και επέδωσαν προσωπικά στο Κοινοβούλιο την αναφορά. Αυτό έδωκε την απέρριψε και πάλι. Η Κυβέρνηση επαχρελήθηκε απο το γεγονός, και συνέλαβε και πάλι πολυάριθμα στελέχη, φυλακίζοντάς τα για αρκετά χρόνια. Το κίνημα εξακολούθησε για λίγο ακόμα χρόνια να υπάρχει, είχε όμως χάσει ανεπανόρθωτα τη δύναμή

του και τη μαζική του ακτινοβολία.

Ο βασικός λόγος που οδήγησε στην ήττα των Χαρτιστών, ήταν η ανωριμότητα του εργατικού κινήματος, η αδυναμία του να πραγματοποιήσει την επανάσταση που προετοίμαζαν οι Χαρτιστές ηγέτες. Ειδικότερα μια από τις αιτίες της ήττας στάθηκε η σύγχυση που κυριαρχούσε ανάμεσα στους ηγέτες του κινήματος σχετικά με τους σκοπούς και την τακτική του, η ανασταλτική επίδραση των μικροαστικών στοιχείων, και η έλλειψη ενός ισχυρού πολιτικού κόμματος, ικανού να καθοδηγήσει το κίνημα. Αποφασιστική σημασία είχε εξ άλλου η έλλειψη συνοχής μέσα στα συνδικάτα που είχαν συντηρητικά στοιχεία στην ηγεσία τους.

Το Χαρτιστικό Κίνημα μπορεί βέβαια να νικήθηκε, όμως εξακολούθησε παρ' όλα αυτά να επηρεάζει έντονα και δημιουργικά, την εξέλιξη του Βρετανικού και του παγκόσμιου εργατικού κινήματος.

(δ) (ε) Η.Π.Α. - Καπιταλιστικό Σύστημα

Στις Ηνωμένες Πολιτείες ο καπιταλισμός αναπτύχθηκε κάτω από πολύ ευνοϊκές συνθήκες. Αν εξαιρέσει κανείς τις Νότιες Πολιτείες, στην υπόλοιπη χώρα τα φεουδαρχικά στοιχεία ήταν περιορισμένα. Οι Ηνωμένες Πολιτείες ήταν χωρισμένες σε δύο ζώνες:

- 1) Στην Βιομηχανικό Βορρά και
- 2) Στον δουλοκτητικό Νότο.

Στο Βορρά την πλειοψηφία των εργατών αποτελούσαν εργάτες που είχαν έρθει με "σύμβαση" από την Ευρώπη και Νέγροι

δούλοι. Μπορεί οι συνθήκες εργασίας να ήταν καλύτερες απο την Αγγλία, όμως τα μεροκάματα ήταν εξευτελιστικά και το ωράριο εργασίας ήταν 12-15 ώρες δουλειάς την ημέρα. Στα εργοστάσια κυριαρχούσε η αυθαιρεσία του εργοδότη. Έτσι οι Αμερικανοί εργάτες δεν άργησαν να πάρουν το δρόμο της απεργίας, του συνδικαλισμού και της πολιτικής δράσης.

Στη διάρκεια των αποικιακών χρόνων ξεπροβάλουν σαν ορόσημα καμμιά σαρανταριά εξεγέρσεις δούλων και πολυάριθμα ξεσηκώματα φτωχών αγροτών και εργατών, τα οποία όμως καταπνίγηκαν στο αίμα.

Στην τελευταία περίοδο των αποικιακών χρόνων σημειώθηκαν και οι πρώτες απεργίες. Οι πραγματικές απεργίες άρχισαν με την ανάπτυξη της βιομηχανίας. Οι πρώτοι απεργοί, όπως και σε όλες σχεδόν τις νεαρές καπιταλιστικές χώρες, ήταν ειδικευμένοι εργάτες. Στις αρχές του 1790 κάνει την εμφάνισή του το πρώτο συνδικάτο. Από τότε και πέρα, για μιά σειρά χρόνια, η συνδικαλιστική κίνηση με τις απεργίες της κ.λ.π. μπήκε στην Αμερικανική ζωή σαν μόνιμο στοιχείο.

Η επανάσταση έβαλε τέλος στο σύστημα των "δια συμβολαίου δούλων" και στα κατοπινά χρόνια οι περισσότεροι απο αυτούς απέκτησαν το δικαίωμα ψήφου. Η επανάσταση όμως έκανε πολύ λίγα πράγματα για να καλυτερεύσει την τραγική κατάσταση των Νέγρων δούλων.

Οι τιμές την περίοδο εκείνη ανέβαιναν και οι εργάτες πάλευαν να υπερασπίσουν και να βελτιώσουν το βιοτικό τους επίπεδο. Όμως ορισμένοι παράγοντες - όπως η ελεύθερη απο βάρη ιδιοκτησία στη γή, κάποιες περισσότερες ατομικές ελευθε-

ρίες, οι καλύτεροι μισθοί και οι περισσότερες δυνατότητες που προσφέρονταν για οικονομική άνοδο - έβαλαν την σφραγίδα τους στις συνδικαλιστικές οργανώσεις των εργατών και επιβράδυναν την ανάπτυξη της ταξικής τους συνείδησης. Με όλα αυτά οι εργάτες της νεαρής Δημοκρατίας των Ελ. Πολιτειών, μπήκαν αναπόφευκτα στο δρόμο της ταξικής πάλης και ειδικά του συνδικαλισμού, που του είχε ανοίξει πριν απ' αυτούς η εργατιά της Αγγλίας.

Η Κυβέρνηση αντιμετώπισε τις προσπάθειές τους να οργανωθούν, με μέτρα σκληρά που βασίζονταν αυθαίρετα στους νόμους της Βρετανικής Κοινοπολιτείας και συνέλαβε κατά καιρούς πολλούς απεργούς με την κατηγορία της συνωμοσίας. Όμως τα μέτρα αυτά δεν στάθηκαν ικανά να παραλύσουν τη δράση των Αμερικανών εργατών, που συνέχισαν - όπως είχαν κάνει κάμποσα χρόνια πριν οι Βρεττανοί συνάδελφοί τους - τις απεργίες και την αντίσταση. Έτσι το 1824 όταν στην Αγγλία έμπαινε σε εφαρμογή ο Νόμος περί συνδικαλισμού, οι λευκοί εργάτες στις Ηνωμένες Πολιτείες αν δεν πέτυχαν στο ακέραιο το δικαίωμα να οργανώνονται, εξασφάλισαν τουλάχιστον την ανοχή των αρχών.

Απο τότε τα συνδικάτα άρχισαν να αναπτύσσονται ορμητικά σε πολλές πόλεις, κυρίως των Ατλαντικών ακτών.

Η Αμερικανική Εργατική Τάξη είχε μπει πια στο δρόμο της επίθεσης και σ' αυτό χρωστά τις κατακτήσεις που σημείωσε στα κατοπινά χρόνια. Το κίνημα της εκφράστηκε και στο πολιτικό πεδίο με τη δημιουργία τοπικών εργατικών κομμάτων. Το πρώτο από αυτά - πρώτο σε ολόκληρη την ιστορία του παγκόσμιου εργατικού κινήματος - ιδρύθηκε στη Φιλαδέλφεια το 1828.

Τα εργατικά κόμματα αγωνίσθηκαν για δημόσια σχολεία (που σύντομα ιδρύθηκαν), για την κατάργηση των ειδικών φυλακών για τους χρεοφειλέτες, για τον περιορισμό της εκμετάλλευσης των γυναικών και των παιδιών, για την καθιέρωση του 10 ώρου, τη δημοκρατική λύση του προβλήματος της γής κ.λ.π. Έδειξαν όμως ελάχιστη προσοχή για το πρόβλημα της δουλείας των Νέγρων και αδιαφόρησαν εντελώς για την καταλήστευση της γής των Ινδιάνων. Επέλεξαν αρκετούς αντιπροσώπους στη Βουλή και αποτελούσαν πολιτικό παράγοντα στις περισσότερες πόλεις των Βορείων Πολιτειών.

Τα εργατικά κόμματα έσβησαν γύρω στα 1840, εξ αιτίας των εσωτερικών αντιθέσεων και της ραδιουργίας των αστών πολιτικών σε βάρος τους. Βασικά όμως εξ αφορμής της πολιτικής ανωριμότητας του νεαρού εργατικού κινήματος. Στις Ηνωμένες Πολιτείες, όπως και στη Μ. Βρετανία και αλλού, χρειάστηκε να περάσει πολύ καιρός ώσπου οι εργάτες να δημιουργήσουν γερές συνδικαλιστικές οργανώσεις που να μπορούν να αντιμετωπίσουν με επιτυχία τις παροδικές οικονομικές κρίσεις.

Έτσι οι Ηνωμένες Πολιτείες βάδιζαν ασυγκράτητα προς τον εμφύλιο πόλεμο. Τα δύο στρατόπεδα είχαν απο καιρό σχηματισθεί: απο τη μιά μεριά οι δουλοκτήτες του Νότου με τους οικονομικούς τους συμμάχους και απο την άλλη το βιομηχανικό στοιχείο του Βορρά, το μεγαλύτερο μέρος των εμπορευομένων, η μάζα των εργατών, των εργαζομένων αγροτών, των Νέγρων, καθώς και η μεσαία τάξη των πόλεων.

Περί το 1850ο συνδικαλισμός άρχισε πάλι να παίρνει

απάνω του. Σχεδόν όλες οι ενώσεις της εποχής εκείνης αποτελούνταν μονάχα από ειδικευμένου εργάτες. Πολλές από αυτές απέκλειαν συστηματικά τους Νέγρους, τις γυναίκες και τους ανειδίκευτους εργάτες. Σημαντική πρόοδος για όλη εκείνη την περίοδο ήταν το γεγονός ότι μέσα στο συνδικαλιστικό κίνημα μπήκαν ορμητικά οι ζωντανές δυνάμεις των υφαντουργών.

Η βελτίωση στις μεθόδους παραγωγής και η ανάπτυξη μιας εθνικής αγοράς υποχρέωναν τα συνδικάτα να πλαταίνουν τη βάση τους. Βλέπουμε έτσι ότι στη δεκαετία πριν τον εμφύλιο πόλεμο εμφανίστηκαν πολλά συνδικάτα σε εθνική κλίμακα. Το πρώτο ήταν η Ένωση Τυπογράφων που ιδρύθηκε το 1852.

Οι ενώσεις αγωνίστηκαν σκληρά για να βελτιωθούν τα ελεεινά μεροκάματα και οργάνωσαν ένα μεγάλο κίνημα για το δεκάωρο, που δεν έμεινε χωρίς αποτελέσματα. Ο μέσος όρος της εργατικής ημέρας ήταν το 1830 στην Αμερική δωδεκάμιση ολόκληρες ώρες. Τριάντα χρόνια αργότερα έπεσε στις 11 ώρες. Μέσα σ' αυτό το χρονικό διάστημα οι ενώσεις είχαν αρχίσει να διαπραγματεύονται με τους εργοδότες. Παλαιότερα τα συνδικάτα θεωρούσαν αρκετό να γνωστοποιούν τη μισθολογική κλίμακα που υποστήριζαν και προσπαθούσαν ύστερα να αναγκάσουν τους εργοδότες να τη δεχτούν.

Βασικό χαρακτηριστικό των χρόνων αυτών είναι το αυξανόμενο κύμα των μεταναστών από την Ευρώπη. Οι πιο πολλοί από αυτούς είναι Γερμανοί-πρόσφυγες από την Επανάσταση του 1848-που έπαιξαν πρωτοποριακό ρόλο στο ξάπλωμα του Αμερικανικού συνδικαλιστικού κινήματος.

Πήραν αμέσως ενεργό μέρος στη δημιουργία των συνδικάτων, στην καθοδήγηση των απεργιών, στον αγώνα για την κατάργηση

της δουλείας, καθώς και στη διαπαιδαγώγηση και οργάνωση των εργατών για τον εμφύλιο πόλεμο που προετοιμαζόταν. Πολλοί από αυτούς τους Γερμανούς αγωνιστές έγιναν ξακουστοί στον εμφύλιο πόλεμο.

Στις παραμονές του εμφυλίου πολέμου οι λευκοί εργάτες ήταν ακόμαιοι διχασμένοι στο βασικό πρόβλημα της δουλείας. Όταν όμως ξέσπασε ο πόλεμος, το συνδικαλιστικό κίνημα έγινε και αυτό ένα τμήμα του μεγάλου συνασπισμού των Βορείων που κέρδισε τη νίκη και ελευθέρωσε τους σκλάβους.

Ο επαναστατικός εμφύλιος πόλεμος άρχισε στις 12 Απριλίου του 1861, όταν ο επαναστατημένος στρατός των δουλοκτητών πολιόρκησε το φρούριο Σάντερ στη Νότια Καρολίνα.

Η Κυβέρνηση του Αβραάμ Λίνκολ ξεκίνησε και ελευθέρωσε τους σκλάβους της 1η Ιανουαρίου του 1863, ενώ από το 1862 είχε κιόλας ανοίξει το δρόμο για την επιστράτευση των Νέγρων μέσα στις στρατιωτικές μονάδες. Ύστερα από το αγριώτερο "μακελλιά" της Αμερικανικής Ιστορίας, ο πόλεμος τελείωσε την 9η Απριλίου του 1865 με την ολοκληρωτική υποταγή της Ομοσπονδίας του Νότου. Η εργατική τάξη στο σύνολό της πήρε μέρος στον πόλεμο υποστηρίζοντας δραστήρια την πολιτική του Λίνκολ για τον περιορισμό της δουλείας.

Τα συνδικάτα ήταν πολύ αδύνατα όταν μπήκαν στον πόλεμο γιατί μόλις έβγαιναν από τις οικονομικές κρίσεις του 1854 και του 1857. Κάτω όμως από την πίεση του κόστους της ζωής που όλο ανέβαινε, άρχισαν σύντομα να ξαναμεγαλώνουν και να σταθεροποιούν τις θέσεις τους.

(3) ΣΥΝΔΙΚΑΤΑ ΣΤΙΣ ΕΥΡΩΠΑΙΚΕΣ ΧΩΡΕΣ

Στη Γερμανία υπήρχε στρατιωτικό καθεστώς. Η άνοησή της ήταν γρήγορη διότι είχε πρώτες ύλες. Το συνδικαλιστικό κίνημα στη Γερμανία όπως και σε άλλες χώρες, στην αρχή έγινε καμουφλαρισμένο. Οι πρώτες εργατικές οργανώσεις ήταν οι λεγόμενοι "σύλλογοι φιλίας και αλληλεγγύης, συνδικάτα που ήταν σωματεία κυρίως και είχαν πολιτικούς και ανθρωπιστικούς σκοπούς. Ωστόσο τα ίδια αυτά οργανωμένα συνδικάτα οργάνωσαν τη δεκαετία του 1860 τις πρώτες απεργίες, οι οποίες καταδιώχθηκαν.

Ένα μειονέκτημα για τον βραδύ τρόπο με τον οποίο η Γερμανική αστική τάξη κατέλαβε την εξουσία της χώρας, ήταν το γεγονός ότι η χώρα ήταν διαιρεμένη σε διάφορα κρατίδια - ένα από αυτά είναι η Βαυαρία που μας "έδωσε" τον Βασιλιά Όθωνα. Μικρά κρατίδια ήταν ακόμη και οι ελεύθερες πόλεις, που ήταν πόλεις αποκλειστικά, οι οποίες όριζαν το χωριστό κράτος.

Η Γερμανία ενώθηκε σε ενιαίο κράτος το 1870 - μετά τον νικηφόρο πόλεμο που είχε με την Γαλλία του Ναπολέοντα Γ' - και το γεγονός ότι ήταν διαιρεμένη, δεν επέτρεψε στην αστική τάξη της χώρας να διεκδικήσει δυναμικά την πολιτική εξουσία. Γι' αυτόν τον λόγο έχουμε ένα ιστορικό συμβιβασμό θα λέγαμε στην Γερμανία, ανάμεσα στην αστική τάξη και στην τάξη των Γερμανών γαιοκτημόνων. Η πολιτική εξουσία θα παρέμενε στους γαιοκτήμονες - γαιοκτήμονες ήταν και ο ίδιος ο Βίσμαρκ - αλλά οι αστοί θα είχαν την πλήρη οικονομική ελευθερία.

Το 1848 έχουμε μια αστική οργάνωση στη Γερμανία, την "Εργατική Αδελφότητα", η οποία διαλύθηκε το 1854. Το 1863 στην Γερμανία έχουμε το πρώτο Εργατικό Συνέδριο στον κόσμο και το 1869 έχουμε το πρώτο σοσιαλοδημοκρατικό κόμμα. Εφ' όσον οι ενώσεις αυτές των εργαζομένων δεν επηρέαζαν την ισχυροποίηση της αστικής τάξης και διατηρούσαν έστω αυτό το περιεχόμενο της αλληλεγγύης, η Γερμανία δεν τις εμπόδισε.

Αντίθετα στη Γαλλία τα πράγματα ήταν διαφορετικά τουλάχιστον μέχρι το 1848, οπότε η επανάσταση του 1848 στη Γαλλία ήταν προς όφελος της αστικής τάξης αλλά ταυτόχρονα είχε σημαντική επίδραση στην ωρίμανση των εργατικών μαζών και την έναρξη των πρώτων αγώνων για τη διαμόρφωση του εργατικού κινήματος. Το κίνημα του 1848 ήταν ενάντια στη Βασιλεία και έφερε τη δημοκρατία στη Γαλλία με Πρόεδρο του Ναπολέοντα Γ', ο οποίος αργότερα έγινε αυτοκράτορας και κατήργησε την δημοκρατία ο ίδιος. Παρ' όλο που το κίνημα του 1848 ήταν προς όφελος της αστικής τάξης, από τότε έχουμε μια άνοδο του εργατικού κινήματος στη Γαλλία, μετά το 1848, ενώ λίγο πριν το Γαλλο-πρωσικό πόλεμο το 1869-1870 η Γαλλία έχει το μεγαλύτερο αριθμό εργατικών συνδικάτων σ' ολόκληρη την Ευρώπη.

Η Ιταλία είχε τα ίδια προβλήματα με τη Γερμανία. Ήταν μια χώρα διαιρεμένη και ενοποιήθηκε τον ίδιο χρόνο περίπου με τη Γερμανία το 1870. Η εργατική τάξη μαζί με την μικροαστική τάξη, ήταν εκείνη που υποστήριξε το εθνικό κίνημα. Όμως και στην Ιταλία, σε μικρότερο βαθμό απ' ότι στη Γαλλία, η αστική τάξη μόλις ανέβηκε στην εξουσία επέβαλε την απαγόρευση:

1) Των εργατικών σωματείων και κυρίως

2) Των απεργιών

3) Μια ιδιομορφία που παρατηρούμε στην Ιταλία είναι ότι έχουμε για πρώτη φορά συνδικάτα των εργατών της Γής. Αιτήμονες, εργάτες, το ίδιο προλετάριοι όπως αυτοί στις πόλεις, όμως δεν δούλευαν σε εργοστάσια αλλά είχαν κληρονομήσει γή.

Η Ρωσία άρχισε τη βιομηχανία της στα μέσα του περασμένου αιώνα, με σημαντική καθυστέρηση και ήταν από τα τελευταία ανεπτυγμένα κράτη στην Ευρώπη, γι' αυτό και το εργατικό κίνημα είχε βραδύτερη ανάπτυξη. Οι πρώτες απεργίες άρχισαν τη δεκαετία του 1870, ενώ οι εργατικές οργανώσεις καταδιώχθηκαν τόσο από τον Τσάρο Αλέξανδρο Β'. Παρά τις μεταρρυθμίσεις που έκανε - και κυρίως από τον Αλέξανδρο Γ' που ήταν ο πιο αντιδραστικός.

Η Επανάσταση του 1848 στην Γαλλία αποτελεί ένα σταθμό στο εργατικό κίνημα, το οποίο είχε ήδη πετύχει ορισμένες βελτιώσεις, όπως την καθιέρωση του 10ώρου. Η επανάσταση αυτή επέβαλε την αναγκαιότητα στην ένωση των εργαζομένων, όχι μόνο σε κάθε κράτος αλλά και σ' ολόκληρη σχεδόν την Ευρώπη. Το 1848 προγραμματίστηκε το Α' Διεθνές Συνέδριο Εργασίας, το οποίο όμως δεν πραγματοποιήθηκε εξ' αιτίας των επαναστατικών γεγονότων.

Για τις άλλες χώρες της Ευρώπης θα λέγαμε ότι ο συνδικαλισμός ήταν ακόμη στα σπάργανά του. Στην Ισπανία η πρώτη ένωση, οι Υφαντές, εμφανίστηκε στη Βαρκελώνη το 1840. Το πρώτο συνδικάτο που ιδρύθηκε στο Βέλγιο ήταν των Τυπογράφων το 1842. Το 1864 δεν υπήρχαν ακόμη πραγματικά συνδικάτα στην Ολλανδία, Δανία, Σουηδία και Νορβηγία παρ' όλο που στις

περισσότερες απ' αυτές τις χώρες υπήρχαν εργατικοί σύλλογοι αλληλοβοηθείας που ξέσπαζαν πότε-πότε απεργίες.

(4) Α' ΔΙΕΘΝΗΣ: ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ-ΣΤΟΧΟΙ-ΔΙΑΔΥΣΗ-ΕΠΙΤΕΥΞΕΙΣ

Στις 28 Σεπτεμβρίου του 1864 ιδρύθηκε στο Λονδίνο η Α' ΔΙΕΘΝΗΣ ΕΝΩΣΗ των εργαζομένων που είναι γνωστή με την ονομασία η Α' ΔΙΕΘΝΗΣ. Κύριος ιδρυτής της ήταν ο Κάρλ Μάρξ που επέτυχε σ' αυτό το στάδιο του εργατικού κινήματος να συνενώσει τον σοσιαλισμό- και εργατικό κίνημα - συνδικάτων. Το όνειρό του ήταν να καλύψει η οργάνωση αυτή και τα εργατικά συνδικάτα της Βορείου Αμερικής. Στην πρώτη της οργανωτική συνέλευση πήραν μέρος, με πρωτοβουλία των εργατικών συνδικάτων, τόσο εργάτες από την Αγγλία όσο και από την Πολωνία, Γερμανία, Γαλλία, Ιταλία και την Ελβετία. Έχουμε δηλαδή για πρώτη φορά μια σημαντική κατάκτηση του εργατικού κινήματος και δεν είναι άλλη από την ίδρυση μιας πανευρωπαϊκής ένωσης εργαζομένων. Όμως τα πρώτα αιτήματα της Α' Διεθνούς ήταν πολιτικά:

- 1) Κατάργηση πολιτικής εξουσίας από την κυριώτερη παραγωγική τάξη και δύναμη που είναι η εργατική δύναμη.
- 2) Κατάργηση του κεφαλαιοκρατικού συστήματος.
- 3) Κατάργηση της μισθωτής εργασίας και αντικατάστασή της σ' ένα μεταβατικό στάδιο από την συνεταιριστική μισθοδοσία.

Ανώτατο εκτελεστικό όργανο της Α' Διεθνούς, ήταν το Γενικό Συμβούλιο, που το αποτελούσαν 55 μέλη, από αντιπροσώ-

πους διαφόρων εργατικών οργανώσεων της Ευρώπης. Σχεδόν αμέσως απο την ίδρυσή της, η Α' Διεθνής συνάντησε την έντονη αντίδραση της αριστεράς όπως των αναρχικών, οι οποίοι ήταν ενάντια σε κάθε μορφή οργάνωσης και επίσης απρόθυμοι να υποταχθούν στην κομματική πειθαρχία και στον δημοκρατικό συγκεντρωτισμό.

Σύμφωνα με τις αρχές του δημοκρατικού συγκεντρωτισμού η μειοψηφία, όποια κι αν είναι αυτή, έχει όλο το δημοκρατικό δικαίωμα να εκφράσει τις απόψεις της: Εφ' όσον παρθεί μία απόφαση απο την πλειοψηφία, η μειοψηφία αυτή έχει την υποχρέωση να υποταχθεί και μάλιστα να συμβάλλει στις αποφάσεις που παίρνει η πλειοψηφία.

Οι αναρχικοί όμως υποστήριζαν:

- 1) Την αυτόματη, επαναστατική και χωρίς προεργασία κατάργηση του κράτους.
- 2) Ήταν εναντίον του συνδικαλισμού και
- 3) Ήταν εναντίον της ύπαρξης και δημιουργίας ενός κομμουνιστικού εργατικού κόμματος.

Ασφαλώς στην συγκεκριμένη περίπτωση, οι αναρχικοί, στα πλαίσια της Α' Διεθνούς ήταν ανένδοτοι και αρνήθηκαν να υποταχθούν στους κανόνες και κανονισμούς της Α' Διεθνούς και ιδιαίτερα στην οικονομική πειθαρχία.

Προσπάθησε επίσης ο Μάρξ, να φέρει τα μέλη της Α' Διεθνούς πιο κοντά το ένα στο άλλο, καθιερώνοντας μια συμβολική εισφορά (1 πένα το χρόνο).

Η πιο σημαντική κίνηση της Α' Διεθνούς ήταν δύο χρόνια μετά την ίδρυση, το 1866, στο Α' Συνέδριό της, το οποίο εισηγήθηκε καθαρά συνδικαλιστικά και εργατικά ζητήματα όπως:

- 1) Ο περιορισμός της παιδικής εργασίας.
- 2) Η καθιέρωση του θώρου.

Η παιδική εργασία ήταν θεσμός σ' όλη την Ευρώπη και και αυτό το διαπιστώνουμε από τη λογοτεχνία, ιδίως στη Γερμανία, τις Βαλκανικές χώρες, την Βρετανία. Αυτό ήταν λογικό διότι η παιδική εργασία:

- 1) Πληρωνόταν λιγότερον
- 2) Δεν υπήρχε ασφάλεια και το κυριώτερο.
- 3) Δεν είχε διαμαρτυρίες.

Αξιοσημείωτο είναι το 1870 δημιουργήθηκε το Ρωσικό Τμήμα της Α' Διεθνούς και γενικά το 1870 αποτελεί ορόσημο για το Ρωσικό εργατικό Κίνημα διότι από τότε έχουμε τις πρώτες απεργίες σε ρωσικό έδαφος. Ακόμη στην ίδια τη Ρωσική φιλολογία (Τολστόϊ), βλέπουμε ότι υπάρχουν υπαινιγμοί για τους εργάτες και το ίδρυμα κίνημα.

Επτά χρόνια μετά την ίδρυση της Α' Διεθνούς παρουσιάστηκε η πρώτη ευκαιρία εφαρμογής των αρχών της στην πράξη. Η ευκαιρία αυτή ήταν ο γνωστός Γαλλοπρωσικός πόλεμος το 1869-70, που ήταν ένας πόλεμος από τη σειρά των Ιμπεριαλιστικών πολέμων μιά και οι ιστορίες λέγουν ότι τα αίτια του πολέμου ήταν ο ανταγωνισμός ανάμεσα στην Αυτοκρατορική Γαλλία του Ναπολέοντος Γ' και της Γερμανίας του Βίσμαρκ για κυριαρχία και οικονομική πολιτική στην Ευρώπη. Οι δύο δυνάμεις έρχονταν σε σύγκρουση για το ποιά θα κυριαρχήσει σ' αυτό τον οικονομικό χώρο. Τότε μόλις είχε αρχίσει:

- 1) Η αποικιοποίηση του υπόλοιπου κόσμου από τις βιομηχανικές δυνάμεις της Ευρώπης.

- 2) Δεν είχε εκτονωθεί ο επεκτατισμός σε υπερπόντια απο την Ευρώπη κράτη.
- 3) Υπήρχε το πρόβλημα του Ευρωπαϊκού ελέγχου και ακριβώς πάνω στον ευρωπαϊκό έλεγχο πρέπει να αναζητηθούν τα βαθύτερα αίτια του Γαλλοπρωσικού πολέμου το 1869-70.

Σημαντικό είναι ότι η βαριά ήττα της Γαλλίας απ' αυτόν τον πόλεμο, οδήγησε σ' ένα επαναστατικό κίνημα απο την εργατική τάξη κυρίως του Παρισιού - και πολύ λιγότερο απο τις υπόλοιπες περιοχές της Γαλλίας - που κατέληξε σε μια ξεχωριστή κυβέρνηση του Χέρσου, Πρωθυπουργού της Γαλλίας, μια κυβέρνηση αποκλειστικά απο εργάτες.

(α) Communa του Παρισιού

Έτσι έχουμε την πρώτη φορά που η εργατική τάξη καταλαμβάνει την εξουσία στη Γαλλία το 1871, γίνοντας γνωστή ως Communa του Παρισιού. Η ενέργεια αυτή αποτελεί μια έμπρακτη απάντηση στις διακηρύξεις της Α' Διεθνούς γι' αυτό και ο Μάρξ σωστά ονόμασε την Communa του Παρισιού, πνευματικό παιδί της Α' Διεθνούς.

Η εργατική κυβέρνηση, που σχημάτισαν οι εργάτες στο Παρίσι, πήρε μέτρα:

- 1) Στρατιωτικά : Αντικατέστησε τον μόνιμο στρατό, που ήταν όργανο του κράτους - μισθοφορικό ως ένα βαθμό - απο στρατό εθελοντών, εθνοφρουρά. Όλοι οι πολίτες ήταν στρατιώτες και όχι επαγγελματίες, ήταν δηλαδή στρατός ως ένα βαθμό λαϊκός.
- 2) Πήρε διάφορα μέτρα για την προστασία της εργασίας.

- 3) Για πρώτη φορά που εφαρμόστηκε, ήταν η ανάληψη της διεύθυνσης των εργοστασίων από τους ίδιους τους εργάτες, κάτι που διεκδικήθηκε από τους πρώτους μήνες της Ρωσικής επανάστασης του 1917.
- 4) Ένα άλλο σημαντικό μέτρο, ήταν ότι οι Βουλευτές, που εξέλεγε ο λαός ήταν ανά πάσα στιγμή κάτω από το λαϊκό έλεγχο και το σπουδαιότερο ήταν ανακλητέοι όταν δεν ενέπνεαν εμπιστοσύνη. Αυτό είναι σημαντικό διότι δεν υπήρχε ασυδοσία στους Βουλευτές, να πηγαίνουν από το ένα κόμμα στο άλλο ή να μην εφαρμόζουν αυτά που είχαν υποσχεθεί.

Η Communa δεν κράτησε παρά μόνο μερικούς μήνες διότι:

- (1) Υπήρξε έντονη αντίδραση τόσο από την αντιδραστική κυβέρνηση του Χέρσου η οποία βοηθήθηκε - έμμεσα τουλάχιστον - και από τα προσωπικά στρατεύματα κατοχής. Στον πόλεμο αυτό οι Γερμανοί κατέλαβαν το Παρίσι. Αξίζει εδώ να δούμε την βοήθεια που πρόσφεραν οι Γερμανοί στους αστούς της Γαλλίας. Δύο εχθροί, μέχρι πριν από λίγους μήνες, τώρα που βλέπουν κοινό αντίπαλο την εργατική τάξη κοιτάζουν να απλώσουν χέρι βοήθειας ο ένας στον άλλο. Ενώ θα περίμενε κανείς οι Γερμανοί τουλάχιστον να μένουν ουδέτεροι, αν όχι να βοηθήσουν την εργατική τάξη της Γαλλίας, η οποία σε τελευταία ανάλυση θα μπορούσε να χειροτερέψει τη θέση της Γαλλίας και να την έκανε πιο ευάλωτο εχθρό, ωστόσο μπροστά στον κοινό κίνδυνο, που είναι ταξικός πια και όχι κρατικός κίνδυνος, οι Γερμανοί και αστοί Γάλλοι συνασπίζονται και στρατιωτικά και εκμηδενίζουν την Communa του Παρισιού το 1871.

(2) Μια άλλη αιτία είναι ενδογενής. Το εργατικό κίνημα της Α' Διεθνούς ήταν αδυναμία, ανώριμο, δεν μπόρεσε κατάλληλα να εκμεταλλευτεί τις περιστάσεις, να φέρει ίσως ενισχύσεις από την υπόλοιπη Γαλλία, η οποία κινήθηκε ελάχιστα.

(3) Ακόμη πιο ελάχιστα κινήθηκε ο αγροτικός πληθυσμός της Γαλλίας. Οι ηγέτες της Κομμουνιστικού Παρισιού δεν μπόρεσαν ή δεν ήταν σε θέση να προσελκύσουν τον αγροτικό πληθυσμό, με το επιχείρημα που έθεσε ότι και οι αγρότες και οι εργάτες είχαν ένα ευρύτατο φάσμα κοινών συμφερόντων. Οι αγρότες δεν πείσθηκαν και η ιστορία αναφέρει ότι στην καλύτερη περίπτωση ο αγροτικός πληθυσμός της Γαλλίας έδειξε ουδετερότητα, με συνέπεια η Κομμουνιστική του Παρισιού να απομονωθεί και να εξουδετερωθεί. Έτσι έχουμε μια αποτυχημένη—αλλά ασφαλώς αρκετά σημαντική και δεν έμεινε χωρίς συνέπειες—προσπάθεια εφαρμογής των αρχών της Α' Διεθνούς. Δόθηκε λοιπόν αφορμή με την Κομμουνιστική του Παρισιού να διαπιστωθεί ότι το κράτος είναι το όργανο της κάθε φοράς κυρίαρχης οικονομικά τάξης για να στηρίξει τα συμφέροντά της ενάντια σε κείνους που θέλουν να τα καταργήσουν.

Η Α' Διεθνής που ίδρυσε ο Μάρξ με πρωτοβουλία των Βρετανικών Συνδικάτων, ήταν μια οργάνωση που είχε και πολιτικό περιεχόμενο πολιτικές προεκτάσεις.

(1) Πήρε αρνητική θέση ενάντια στο πόλεμο του 1869-70 του Γαλλοπρωσικού. Πήρε θέση σ' ένα κοινωνικό, πολιτικό ζήτημα ενάντια στη δουλεία, που ίσχυε ακόμη στις Η.Π.Α.

(2) Πήρε θέση στο πολιτικό ζήτημα στην Ευρώπη, όπως έγινε η ανεξαρτησία της Πολωνίας. Η Πολωνία ήταν κράτος διηρημένο, ήδη από την εποχή της Μ.Αικατερίνης και το μεγαλύτερο μέρος ήταν Ρωσική επαρχία που το διοικούσε ο Τσάρος.

Η Πολωνία έγινε ανεξάρτητος το 1919 μετά τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο. Έχουμε ενάμισυ σχεδόν αιώνα ανυπαρξίας του Πολωνικού Κράτους.

(3) Το κύριο έργο της όμως είναι ότι έφερε κοντά το σοσιαλισμό και το εργατικό κίνημα. Ήταν ένα βασικό, διεθνές παγκόσμιο συντονιστικό όργανο συνδικαλιστικής εργατικής δράσης. Η ζωή της κράτησε 12 χρόνια μέχρι το 1876. Βέβαια η παρακμή της δεν ήρθε ξαφνικά. Ήταν σταδιακή και άρχιζε να παρακμάζει από πολλές αιτίες.

Τα αίτια της παρακμής της Α΄ Διεθνούς μπορούμε να τα συνοψίσουμε στα εξής:

(1) Υπήρχε μια έντονη και αισθητική ανωριμότητα του εργατικού κινήματος, το οποίο την εποχή εκείνη δεν ήταν ώριμο να συνεργαστεί σε διεθνή βάση.

(2) Υπήρχε έντονο το τοπικιστικό πνεύμα, το οποίο σε τελευταία ανάλυση δεν ήταν άμοιρο των διακρατικών σχέσεων. Δηλαδή είναι παράξενο να μη δεχτεί κανείς ότι ο Γαλλοπρωσικός πόλεμος επηρέασε τη σχέση ανάμεσα σε Πρώσους-Γερμανούς και Γάλλους εργαζόμενους. Όσο και αν υποστηρίζουν ότι οι εργάτες δεν έχουν πατρίδα και ότι έχουν παγκόσμια κοινά συμφέροντα, ωστόσο ένας πόλεμος ή μια χειροτέρευση διακρατικών σχέσεων, δεν μπορεί παρά να είχε επίδραση τότε, επί δεκαετίας του 1870 στη διαμόρφωση ανάμεσα στους εργάτες στις δύο αυτές χώρες. Έχουμε λοιπόν ανωριμότητα του εργατικού κινήματος.

(3) Επίσης υπήρχαν διαφορές απόψεων στον τρόπο αντιμετώπισης και γενικότερων προβλημάτων εργατικών και ειδικότερων, που αφορούσαν τους εργάτες σε μία χώρα που το σημαντικότερο ρόλο στην ίδρυση και ζωή της Α΄ Διεθνούς, έπαιξαν τα Βρετανικά

συνδικάτα, τα οποία είχαν μεν μια μαχητικότητα σε καθαρά συνδικαλιστικό επίπεδο αλλά είχαν έντονους δισταγμούς για τις επαναστατικές αντιλήψεις της Α' Διεθνούς. Η αιτία γι' αυτό είναι ότι στη Μ. Βρετανία που ήταν η κυριώτερη και πιο μεγάλη Βιομηχανική χώρα, είχε την τύχη ή την ατυχία, να έχει τον μεγαλύτερο αριθμό ειδικευμένων εργατών, οι οποίοι ομαδοποιημένοι σήμαιναν - πρίν απ' όλα - μια τάση συμβιβασμού με την τάξη των εκμεταλλευτών. Ο λόγος είναι απλός, διότι όντως αυτοί ειδικευμένοι εργάτες, έπαιρναν μεγαλύτερη αμοιβή απο τους ανειδίκευτους μεγαλύτερη αμοιβή σημαίνει ψηλότερο απο το μέσο βιωτικό επίπεδο της Βρετανίας και όταν υπάρχει ένας διαχωρισμός, ποιοτικά του βιωτικού επιπέδου, ο κίνδυνος να τραπεί αυτή η ομάδα των ειδικευμένων εργατών σε συμβιβασμούς με την αστική τάξη, είναι πάντα ώριμος και έτοιμος. Και σήμερα συμβαίνει αυτή, είναι η τάξη των "Βολεμένων" που επιδιώκει, για να μην χάσει την πλεονεκτική προνομιακή της θέση, ένα οικονομικό-κοινωνικό συμβιβασμό.

Έτσι επίσημα στην Φιλαδέλφεια της Αμερικής το 1876 μπήκε η ταφόπετρα στο μνημείο της Α' συνδικαλιστικής Διεθνούς-φυσικά έμειναν ορισμένες τοπικές οργανώσεις-αλλά έπαψε να υπάρχει το 1876 η Α' Διεθνής.

Τα κέρδη που αποκομίσθηκαν απο την Α' Διεθνή ήταν τα εξής:

(1) Έβαλε τις βάσεις για τη συνεργασία των εργατών σε παγκόσμιο επίπεδο. Δηλαδή έβαλε τις βάσεις στον αγώνα, ο οποίος δεν έπαψε να υπάρχει και να συνεχίζεται.

(2) Πέτυχε μια άνοδο των ημερομισθίων. Είναι επίτευγμα της Α' Διεθνούς κυρίως στη Μ. Βρετανία.

(3) Πέτυχε τη καθιέρωση του 10ώρου, στις περισσότερες χώρες, και κυρίως στην Ευρώπη, και υπήρχαν οι βάσεις έτσι για την καθιέρωση του 8ώρου που έμεινε για αργότερα.

(4) Πήρε μέτρα για την παιδική και γυναικεία εργασία, που ήταν πραγματικά η μάστιγα της εποχής.

(5) Συνέχισε το κίνημα των Χαρτιστών, που αφορούσε και το δικαίωμα ψήφου ένα πολύ σημαντικό βήμα για την κατάκτηση και πρόσβαση στην πολιτική εξουσία, ή αν όχι την πολιτική εξουσία, την εκπροσώπηση τουλάχιστον στο Κοινοβούλιο ή στα αντιπροσωπευτικά σώματα, της μεγαλύτερης μάζας του λαού της εργατικής τάξης. Μπήκαν λοιπόν οι βάσεις για το δικαίωμα και στο συνδικαλισμό, να είναι συνδικάτα νόμιμα, κυρίως να αποκτήσουν οι εργάτες - οι μη ιδιοκτήτες - δικαίωμα ψήφου και εκπροσώπησης.

(6) Γενικά πέτυχε τη γενική βελτίωση, με τις τοπικές οργανώσεις, των συνθηκών ζωής και εργασίας των εργαζομένων.

Έτσι έχουμε μετά απο 12 χρόνια ζωής, την διάλυση-με σημαντικό έργο - της Α' Διεθνούς. Όχι λιγότερη ευθύνη φέρει: α) ο τοπικιστικό συνδικαλισμός και β) η διαλυτική δραστηριότητα των αναρχικών, μέσα στα πλαίσια της Α' Διεθνούς αλλά και έξω απ' αυτή. Δηλαδή έχουμε διαφορετική δουλειά των αναρχικών κυρίως του Μπακούνιν μέσα στις γραμμές της Α' Διεθνούς, αλλά ακόμη και απο τους εργάτες οι οποίοι καταπολεμούσαν τις επίσημες διεθνιστικές οργανώσεις.

(5) ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΑΠΟΙΚΙΩΝ - ΚΑΠΙΤΑΛΙΣΜΟΣ - ΙΜΠΕΡΙΑΛΙΣΜΟΣ

Απο το 1870-80 όλες οι βιομηχανικές χώρες της Ευρώπης, άρχισαν να εποικοδομούν τον αποικιακό τους κόσμο. Τα πρωτεία πρέπει να δοθούν:

(1) Στη Μ. Βρετανία που ήδη είχε αποικίες στην Ινδική Χερσόνησο μετά την εκδίωξή τους απο την Β.Αμερική, κυρίως απο Η.Π.Α. και αργότερα απο τον Καναδά. Στην Ν. Αμερική είχε λίγες προσβάσεις, είχε όμως πρόσφορο έδαφος στην Ν. Αφρική, Ινδίες και Αυστραλία.

(2) Η Γαλλία είναι η επόμενη αποικιακή χώρα κυρίως στην: Ν.Α. Ασία, την σημερινή Ινδοκίνα, Βιετνάμ, Ασία, Καμπότζη, και σε ένα μικρότερο απο τη Βρετανία κομάτι της Αφρικής.

(3) Το Βέλγιο έχει πεδίο δράσης στην Κεντρική Αφρική: Βελγικό Κογκό, Ρονάντζα, Μπουρούντι.

(4) Η Πορτογαλία ήταν λιγότερο βιομηχανική απο τις άλλες χώρες, είχε κι αυτή να επιδείξει αποικιοκρατικό έργο κυρίως στην Ανατολική και Δυτική Αφρική - Μοζαμβίκη, Αγκόλα.

(5) Η Ρωσία επεκτάθηκε - μη μπορώντας να πάει προς τη Δύση - προς την Ανατολή.

(6) Η Ιαπωνία επεκτείνεται προς την Κίνα και

(7) Οι Η.Π.Α. προς τις Φιλιππίνες.

Η ανάπτυξη του καπιταλισμού και η μετατροπή του σε Ιμπεριαλισμό είναι αλληλένδετη απο μια ανάπτυξη του εργατικού κινήματος. Ασφαλώς στις συνθήκες ανάπτυξης του Ιμπεριαλισμού, οι Καπιταλιστικές Κυβερνήσεις δεν μπορούσαν να δούν με καλό μάτι και αδιαμαρτύρητα να δεχτούν την άνοδο του εργατικού κινήματος. Έχουμε τότε μια νέα ανάπτυξη στις νέες αυτές οικο-

νομικές συνθήκες των εργατικών συνδικάτων, αλλά η νέα καινοτομία είναι ότι κάτω απο συνθήκες ιμπεριαλισμού, άρχισαν να αναπτύσσονται για πρώτη φορά και τα εργατικά πολιτικά κόμματα, τα οποία πια εκπροσωπούν όχι πην αστική αλλά την εργατική τάξη.

Η ανάπτυξη εργατικών κομμάτων για κάθε χώρα ξεχωριστά, η οποία χρονολογείται στο τέλος του περασμένου αιώνα, ακόμη και για τα Βαλκάνια, σήμανε ταυτόχρονα και την διοργάνωση μιάς σειράς κινητοποιήσεων και απεργιών τόσο για οικονομικά ζητήματα όσο και για πολιτικά αιτήματα. Στη φάση αυτή, οι διεκδικήσεις των εργαζομένων δεν έχουν μόνο οικονομική βάση, αλλά έχουν και πολιτική βάση η οποία εντοπίζεται στο δικαίωμα πρόσβασης στην πολιτική εξουσία και αυτή η πρόσβαση δεν μπορούσε να γίνει διαφορετικά παρά μόνο αν παραχωρηθεί το δικαίωμα της ψήφου, το οποίο μέχρι τότε ήταν "φυλαγμένο" ως ένα βαθμό για όσους είχαν ιδιοκτησία.

Στις νέες συνθήκες ανάπτυξης του Ιμπεριαλισμού και των εργατικών συνδικάτων και στις νέες συνθήκες μιας εμβριακής ανάπτυξης των πολιτικών εργατικών κομμάτων, ήταν απαραίτητη η ύπαρξη ενός νέου παγκόσμιου συντονιστικού εργατικού οργάνου, ήταν έντονη η ανάγκη της αλληλεγγύης σε Διεθνές επίπεδο, έντονη ανάγκη συντονισμού των κινητοποιήσεων της εργατικής τάξης, έντονη ανάγκη για αντικατάσταση, για νεκρανάσταση, για γέννηση μιάς νέας Διεθνούς οργάνωσης και ένωσης εργαζομένων. Αν και οι πρώτες αυτές συνενοήσεις για αντικατάσταση της Α' Διεθνούς άρχισαν ένα χρόνο μετά το "θάνατό" της, πραγματοποιήθηκαν αρκετά χρόνια αργότερα, μόλις μετά απο 12 χρόνια.

(6) Β' ΔΙΕΘΝΗΣ : 'ΙΔΡΥΣΗ - ΣΤΟΧΟΙ

Στο Παρίσι στις 14 Ιουλίου το 1889 με πρωτοβουλία των Γερμανικών Συνδικάτων, αυτή τη φορά, έγινε το Α' Συνέδριο της Β' Διεθνούς Ένωσης των Εργαζομένων.

Εδώ όπως είναι φυσικό δεν πρωτοστάτησε ο Μάρξ, ο οποίος πέθανε μετά τη διάλυση της Α' Διεθνούς το 1883, αρκετά νωρίς για να δει την γέννηση της Β' Διεθνούς το 1889.

Στο Ιδρυτικό Συνέδριο της Β' Διεθνούς, πήραν μέρος 400 αντιπρόσωποι από 20 χώρες, με πρωτοβουλία του Γερμανικού Σοσιαλοδημοκρατικού κόμματος. Έτσι για δεύτερη φορά έχουμε μια Παγκόσμια Συντονιστική Ένωση εργαζομένων. Αρχίζει πια να ωριμάζει το Εργατικό Κίνημα και σχεδόν μετά από ένα χρόνο μετά την διάλυση της Α' Διεθνούς φτάνει σε έντονη ανάγκη, σε νέες βάσεις να δημιουργηθεί μια ένα Διεθνής Ένωση των εργαζομένων.

Υπάρχουν ορισμένες διαφορές με την Α' Διεθνή... Όσο και αν σε πολλά σημεία φαίνονται να έχουν τις ίδιες επιδιώξεις μπορούμε να παρατηρήσουμε ορισμένες διαφορές. Τα αρνητικά της στοιχεία μπορούμε να τα συνοψίσουμε στα εξής:

(1) Υπαρξη χαλαρότερης ηγεσίας. Η Β' Διεθνής δεν διέθετε την αυταρχικότητα της Α' Διεθνούς, η οποία υπήρξε και ως ένα βαθμό η αιτία της διάλυσής της, μια και δεν ανέχτηκε ξένα σώματα, όπως ήταν οι αναρχικοί του Ιμπακούνιν.

(2) Δεν υπάρχει καταστατικό.

(3) Δεν υπάρχει η αρχή του δημοκρατικού συγκεντρωτισμού που εφαρμόζεται στην Α' Διεθνή.

(4) Δεν έχει καθορισμένη έδρα.

(5) Δεν έχει έστω και συμβολική οικονομική εισφορά.

(6) Δεν υπήρχε δημοσιογραφικό όργανο.

(7) Δεν έχει εσωτερική και εσωκομματική πειθαρχία.

Τα θετικά της στοιχεία είναι:

(1) Στη Β' Διεθνή έλλειπαν τα ιδεολογικά ρεύματα όπως των αναρχικών. Δεν έχουμε λοιπόν κίνδυνο διάβρωσης.

(2) Όμως φάνηκαν οι συντηρητικές επιδράσεις από την αστική τάξη. Στην Β' Διεθνή σε αντίθεση με την Α' Διεθνή τα συντηρητικά στοιχεία έδειξαν το πρόσωπό τους, στους πρώτους μήνες μετά την ίδρυσή της, τον Ιούλιο του 1889. Μάλιστα υπήρξαν διαχωρισμένα συνδικάτα στη Μ. Βρετανία, τα οποία προσπάθησαν να ερμηνεύσουν τον Μαρξισμό της Β' Διεθνούς με τέτοιο τρόπο που να συμβιβάζουν τα συμφέροντά τους με τα συμφέροντα των εργοδοτών, της αστικής τάξης της Μ. Βρετανίας.

Έχουμε εμφάνιση οπουρτονιστικών στοιχείων πρόθυμων να συνεργαστούν με την αστική τάξη, κυρίως στη Βρετανία και στη Γερμανία και δεν είναι τυχαίο το ότι προσπάθησαν τα σοσιαλιστικά κόμματα να μπουν στο παιχνίδι της αστικής τάξης και να συνεργαστούν μαζί της και πολιτικά, εκλέγοντας Βουλευτές για πρώτη φορά με συνεργασία, με εργατικούς ψήφους στα Ευρωπαϊκά Κοινοβούλια. Οι Βουλευτές όμως αυτοί, παρ' όλο που εκλέχθηκαν με ψήφους των εργατών κάθε άλλο παρά τα συμφέροντα των εργατών ήταν διατιθεμένοι να εκπροσωπήσουν.

Έτσι μια θεμελιώδης αδυναμία εγεννήθηκε στη Β' Διεθνή.

Τα αιτήματα της Β' Διεθνούς ήταν:

(1) Αιτήματα συνδικαλιστικά.

(2) Αγώνας για 8ώρη εργασία (το 10ώρο είχε καθιερωθεί) κυρίως για ανθυγιεινά επαγγέλματα.

(3) Για πρώτη φορά ζητήθηκε επίσημα να κατοχυρωθεί από το

κράτος συνδικαλιστική νομοθεσία.

(4) Η Β' Διεθνής είδε σωστά το πρόβλημα της καθολικής ανοργάνωτης γενικής απεργίας, που ήταν ένα αίτημα των αναρχικών.

(5) Ζήτησε να καθιερωθεί η εργατική γιορτή της Πρωτομαγιάς.

(6) Απέφυγε να δώσει η Β' Διεθνής, σε αντίθεση με την Α' Διεθνή, συνδικαλιστικά αιτήματα, μια και στο καθήκον αυτό είχε τις τοπικές οργανώσεις - τα παραρτήματα. Τα συνδικάτα ήταν τοπικά και φρόντιζαν και είχαν καθήκον να φροντίζουν για προβλήματα που είχαν καθαρά συνδικαλιστικό περιεχόμενο, αλλά ακόμη τα ίδια αυτά τοπικά συνδικάτα είχαν καθήκον να φροντίζουν και για γενικότερα αιτήματα.

Στο διάστημα της ζωής της Β' Διεθνούς, η οποία στην ουσία δεν διαλύθηκε ποτέ με συγκεκριμένη - υπάρχει ακόμη και ο σήμερα χωρίς καμμία ισχύ - πράξη, διαμορφώθηκαν διάφορες τάσεις για την αντίληψη και το ρόλο του εργατικού συνδικαλισμού χωρίς προεκτάσεις. Αυτό σημαίνει ότι η πολιτική εργατική τάξη, τα πολιτικά αιτήματα των εργαζομένων πρέπει να μείνουν μακριά από τα συνδικάτα. Γίνεται δηλαδή ένας διαχωρισμός της συνδικαλιστικής από την πολιτική δράση των εργαζομένων. Άνθισε ο απλός συνδικαλισμός στην Αγγλία, τις ΗΠΑ και οπουδήποτε υπήρχαν μεγάλες ομάδες εξειδικευμένων εργατών.

(2) Τάση του αναρχοσυνδικαλισμού, ο οποίος δεν ήθελε για άλλους λόγους την πολιτική δράση την θεωρούσε άχρηστη και πίστευε ότι τα επαναστατικά και ένοπλα κινήματα μπορούσαν να καταργήσουν το αστικό καθεστώς. Έχουμε επομένως άρνηση από την άλλη πλευρά της αριστεράς, για κάθε πολιτική δράση του συνδικαλισμού. Ο αναρχοσυνδικαλισμός άνθισε στην Γαλλία, Ιταλία, Ισπανία, Ελλάδα και έπαιξε σημαντικό ρόλο στη διάστημα πρό και

μετά του Ισπανικού εμφύλιου πολέμου το 1930.

(3) Τάση του Μαρξιστικού συνδικαλισμού, όπου έχουμε συνεργασία πολιτικού εργατικού κόμματος και εργατικών συνδικάτων. Η συνεργασία αυτή θα οδηγούσε σε μια συστηματική και μεθοδική πορεία προς τον βιομηχανικό συνδικαλισμό διότι οι βιομηχανικοί εργάτες είναι περισσότερο πολιτικοποιημένοι, και απο τον Βιομηχανικό συνδικαλισμό θα οδηγήσει στην κατάκτηση της πολιτικής εξουσίας, μέσω και με την δημιουργία πολιτικών εργατικών κομμάτων. Έχουμε επομένως:

(α) Συνεργασία του συνδικαλιστικού οργάνου και

(β) Ύπαρξη και δράση πολιτικού εργατικού κόμματος.

Η τάση αυτή επικράτησε σε γερμανόφωνες χώρες: Αυστρία, Γερμανία, Ρωσία, Σλαβικές χώρες και Βαλκάνια.

Μπορούμε να πούμε ότι ύστερα απο διαμάχες, το σημερινό εργατικό κίνημα, ακολουθεί την αρχή του Μαρξιστικού Συνδικαλισμού.

(7) ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΣΤΟ ΘΕΜΑ ΤΟΥ ΣΥΝΔΙΚΑΛΙΣΜΟΥ
(1876 - 1906)

α) Γ_ε_ρ_μ_α_ν_ί_α_:

Εξετάζοντας την ανάπτυξη του συνδικαλισμού απο το 1876 μέχρι το 1906 βλέπουμε ότι απο το 1878 το εργατικό κόμμα της Γερμανίας, το σοσιαλοδημοκρατικό λειτούργησε παράνομα, τα μέλη του φυλακίστηκαν και εξορίστηκαν και τα συνδικάτα επέστρεφαν στον "παλιό καλό καιρό", όπου λειτούργουσαν κάτω απο το "καμουφλάζ-προσωπείο φιλεργατικών οργανώσεων και πολιτιστικών συλλόγων κ.λ.π. Λειτούργησαν δηλαδή τα εργατικά

συνδικάτα με άλλο πρόσωπο. Το ότι οι απεργίες κηρύχθηκαν παράνομες στη Γερμανία το 1880, δεν σημαίνει ότι δεν έγιναν, αλλά αποτέλεσαν μάλιστα ένα στοιχείο και ωρίμασαν το εργατικό κίνημα στην ενοποιημένη πια Γερμανία, το οποίο εργατικό κίνημα αποδέχθηκε και επίσημα την ηγεσία του γερμανικού σοσιαλιστικού κόμματος. Η κατάσταση αυτή των απαγορεύσεων συνεχίστηκε μέχρι το 1890 οπότε και καταργήθηκε. Τα γερμανικά συνδικάτα άρχισαν να διεκδικούν και πολιτικά αιτήματα, καθολική ψήφος που ήταν φυσικό, στα 20 χρόνια συνεργασίας των συνδικάτων στο κόμμα.

β) Μ. Β. Ε. Τ. Τ. Α. Ν. Ξ. Α. :

Στη Μ. Βρετανία υπήρχε η ιδιαιτερότητα να έχει τον μεγαλύτερο αριθμό εξειδικευμένων εργατών αλλά και τον μικρότερο αριθμό - σε σχέση με Γαλλία και Γερμανία - οργανωμένων εργατών σε συνδικάτα εργατικά. Κι αυτό γιατί έχουμε τη διάσπαση του εργατικού κινήματος εξ' αιτίας του αριθμού των εξειδικευμένων εργατών, που χαρακτηρίστηκαν ως αστικό προλεταριάτο, διότι είχαν σχετικά υψηλότερο βιωτικό επίπεδο από την υπόλοιπη εργατική ομάδα. Αν και δεν ασχολήθηκαν με την πολιτική οι Βρετανοί εργάτες, ασχολήθηκαν - ακόμη και σήμερα - με μεγάλη επιτυχία με καθαρά εργατικά ζητήματα. Οι Άγγλοι εργάτες είναι οι σκληρότεροι διαπραγματευτές - κυρίως των ανθρακορύχων. - Στην μεγάλη απεργία που έγινε στο Λονδίνο το 1889 τον Ιανουάριο, είχαν μεγάλη επιτυχία διότι η απεργία βοηθήθηκε συνδικαλιστικά από τις άλλες εργατικές οργανώσεις.

Το 1893 ιδρύθηκε το Εργατικό Κόμμα που υπάρχει και σήμερα. Το Εργατικό Κόμμα πέρασε στην ηγεσία των Άγγλων Μαξιστών.

Την δεκαετία του 1880 διευρύνθηκε κάπως το εκλογικό δικαίωμα στην Αγγλία και το 1884 ψήφισαν γύρω στα 4.500.000 κάτοικοι σε σύνολο 36.000.000 κατοίκων, ένας αριθμός πολύ σημαντικός, σε σχέση με το πολύ μικρό ποσοστό των εχόντων το δικαίωμα του "ειλέγειν" που είχαν 5 δεκαετίες νωρίτερα.

γ) Η.Π.Α.:

Στις Η.Π.Α. η ταξική πάλη είχε εντονώτερο χαρακτήρα απ' ότι στη Βρετανία και τη λοιπή Ευρώπη, απο ένα απλό γεγονός ότι ο όγκος των εργαζομένων ήταν μετανάστες και η εκμετάλλευση ήταν πιο μεγάλη. Μετά τον εμφύλιο πόλεμο ήρθε η κατοχύρωση των δικαιωμάτων της αστικής τάξης, η οποία στράφηκε όχι μόνο ενάντια στους εργάτες αλλά και ενάντια στους μεσαίους αγρότες και το κτύπημα αυτής της τάξης των μικρομεσαίων αγροτών συνεχίστηκε και ως τις πρώτες δεκαετίες του 20ου αιώνα.

Μιά απο τις απεργίες έγινε στο Σικάγο την 1η Μαΐου 1886 με αφορμή την καθιέρωση του 8ώρου. Απήργησαν πάνω απο 450.000 άτομα και ορισμένα απο τα αιτήματά τους κατακτήθηκαν, αλλά 5 ημέρες αργότερα έπεσε μια βόμβα σε μια διαδήλωση απο την οποία σκοτώθηκαν 7 Νορβηγοί, στις 4 του Μάη. Σαν συνέπεια της πράξης αυτής (όχι φυσικά οι υπεύθυνοι) απαγχονίστηκαν και απο τότε η Πρωτομαγιά θεωρήθηκε ότι είναι Παγκόσμια Εργατική Ημέρα κι έτσι γιορτάζεται και σήμερα.

Τα εργατικά ζητήματα όμως κάθε άλλο παρά υιοθετήθηκαν απο τα δύο μεγάλα αστικά κόμματα. Το Ρεπουβλικανικό και το Δημοκρατικό. Αντίθετα εμφανίστηκε μια συμμαχία εργατών και μικρομεσαίων αγροτών που και αυτοί καταδιώχθηκαν και που το

ίδιο οι εργάτες όσο και οι αγρότες καταπιέζονταν από τα ντόπια μονοπώλια, που όμως αυτή η προσπάθεια για ενοποίησή τους δεν μπόρεσε να καταλήξει σ' ένα ποθητό αποτέλεσμα, σ' ένα οργανωμένο αγροτικό-εργατικό κόμμα. Τέτοιο κόμμα ούτε υπήρξε ούτε και σήμερα υπάρχει στις Η.Π.Α. που να εκπροσωπεί την εργατική τάξη αποκλειστικά.

Αντίθετα υπήρχε μια πανσπερμία οργανώσεων από Μαρξιστές μέχρι αναρχικού και ακόμη ένα αρνητικό στοιχείο για την ανάπτυξη του εργατικού κινήματος, ήταν η τάξη των εθνικών ομάδων των μεταναστών να δημιουργούν δικές τους συνδικαλιστικές οργανώσεις. Έτσι οι Ιρλανδικής καταγωγής είχαν δική τους οργάνωση, αυτοί που ήταν Ιταλικής καταγωγής είχαν επίσης δική τους οργάνωση και γενικά οι πολυπληθέστερες μάζες μεταναστών είχαν δικά τους συνδικάτα και ασφαλώς για ένα σημαντικό διάστημα, οι μαύροι εργάτες δεν γινόταν δεκτοί στα συνδικάτα των λευκών. Αυτό είναι πολύ σημαντικό διότι ενώ υπήρχαν εργάτες με εργατική συνείδηση και έτοιμοι να οργανώσουν δικό τους κόμμα όμως το χρώμα του δέρματος ήταν αρκετό στην πρώτη τουλάχιστον φάση της διαμόρφωσης συνδικάτων στην Αμερική να μην δέχονται μαύρους εργάτες.

δ) Γ α λ λ ί α :

Στην Γαλλία μετά την ήττα της Παρισιανής Κομμουνά το 1871, τα συνδικάτα κηρύχθηκαν παράνομα, μετά από ένα διάστημα όμως έχουμε ξανά νόμιμα συνδικάτα και μάλιστα εργατικά συνέδρια. Το 1876 δηλαδή 5 χρόνια μετά την ήττα του Παρισιού κι εδώ όπως και στη Γερμανία έχουμε μια μαζική εγγραφή εργατών στα

συνδικάτα πάνω απο 500.000 μέχρι το τέλος του περασμένου αιώ-
να και συνδικάτα που είχαν στο καταστατικό τους όρους για αλ-
ληλοβοήθεια και ανεύρεση εργασίας στους άνεργους.

Στη Γαλλία έχουμε το φαινόμενο να εμφανιστεί ένα ρεύμα
ισχυρό του αναρχοσυνδικαλισμού ενάντια στην πολιτική εμφάνιση
των συνδικάτων.

Έλεγαν ότι το Κράτος θα καταστραφεί με επαναστατική ενέργεια
αντί οι ίδιοι οι εργάτες να καταργήσουν το κράτος αφού πρώτα
το κατακτήσουν. Ήταν και αυτοί υποστηρικτές της γενικής απερ-
γίας, η οποία όμως δεν είχε πιθανότητες επιτυχίας χωρίς μια
πολιτική οργάνωση.

ε) Ιταλία :

Οι ιδέες των αναρχικών κυριαρχούσαν και στην Ιταλία.
Τουλάχιστον μέχρι το 1870, μετά όμως κι εκεί επικράτησε η μαρ-
ξιστική αντίληψη του συνδικαλισμού. Το 1892 ιδρύθηκε και στην
Ιταλία το: α) Σοσιαλιστικό Εργατικό Κόμμα, καθώς και β) σοσια-
λιστική και η γ) Κυβερνητική Ομοσπονδία της Ιταλίας. 1) Μία
ιδιομορφία της Ιταλίας είναι ότι υπήρχαν οργανώσεις που ήταν
ένα κράμα συνδικάτου και πολιτικού κόμματος μαζί. 2) Άλλη
ιδιομορφία της Ιταλίας ήταν ότι το εργατικό κίνημα ασχολήθηκε
με την ιδιαιτερότητα των "εργατών της γής", οι οποίοι αναπτύ-
χθηκαν κυρίως όχι σε βιομηχανικές περιοχές αλλά στη Ν.Ιταλία
και Σικελία. Έτσι λοιπόν με το τέλος του 19ου αιώνα το 1894
έχουμε :

- (1) Τις πρώτες απεργίες των "Εργατών της Γής".
- (2) Έχουμε προσπάθειες για γενική απεργία και
- (3) Έχουμε τις πρώτες εκδηλώσεις βίας και στην Ιταλία κατά

των απεργιών.

στ) Κ ά τ ω Χ ώ ρ ε ς :

Στο Βέλγιο και στην Ολλανδία που θεωρήθηκαν πιο πολιτισμένες χώρες και που είχαν έντονη εμπορική παράδοση απο τον 18ο αιώνα ως ανταγωνιστές της Μ. Βρετανίας, το εργατικό κίνημα αναπτύχθηκε με βραδύτητα περισσότερο απο την Ολλανδία, αναπτύχθηκε στο Βέλγιο, επειδή υπήρχε ένας μεγάλος αριθμός εργατών που δούλευαν - και δουλεύουν ακόμη και σήμερα - στα ανθρακορυχεία του Βελγίου.

ζ) Σ κ α ν δ ι ν α υ τ α :

Στις Σκανδιναυϊκές περιοχές και συγκεκριμένα στις αγροτικές αυτές περιοχές, το εργατικό κίνημα αναπτύχθηκε μετά το 1857, λόγω της αγροτικής παράδοσης, είχαν μειωμένο εργατικό κίνημα και ιδεολογικά επηρεάστηκαν απο τη γειτονική Γερμανία.

η) Κ Ε υ ρ ώ π η :

Στην Κ. Ευρώπη το σοσιαλιστικό εργατικό κόμμα ιδρύθηκε το 1888. Πρόκειται για ένα απο τα τελευταία απεχθή αντιδραστικά κράτη της Ευρώπης η Αυστρο-ουγγρική αυτοκρατορία που διαλύθηκε βέβαια το 1918. Στα συνδικάτα εδώ υπήρξει έντονη η επίδραση της Καθολικής Εκκλησίας.

θ) Β α λ κ ά ν ι α :

Για τα Βαλκάνια, η Ελλάδα δεν μπορεί να υπερηφανεύεται ότι ήταν από τις πρώτες χώρες που οργάνωσε τα συνδικάτα της.

Στη Βουλγαρία ιδρύθηκε το πρώτο κόμμα στα Βαλκάνια το 1894 που ήταν το σοσιαλιστικό-εργατικό κόμμα. Το σοσιαλιστικό εργατικό κόμμα στη Βουλγαρία - όπως κι αλλού - έγινε με πρωτοβουλία των Τυπογράφων. Και στην Ελλάδα επίσης, οι Τυπογράφοι, εξαιτίας του επαγγέλματός τους, έπαιξαν πρωτοποριακό ρόλο στην ίδρυση εργατικών συνδικάτων. Οι πρώτες απεργίες στην Βουλγαρία έγιναν γύρω στο 1906-7 - η Βουλγαρία δεν διακρινόταν βέβαια για το δημοκρατικό της καθεστώς - κάτω από την επίδραση της Ρωσικής Επανάστασης του 1905, ενώ σύντομα το κόμμα αυτό διασπάστηκε στους "στενούς" και τους "φαρδιούς", όπως έμεινε στην ιστορία μέχρι σήμερα. Οι "φαρδιοί" ήταν εκείνοι που επεδίωκαν συνεργασία με την Βουλγαρική αστική τάξη ενώ οι "στενοί" φημιζόταν για την αυστηρότητα της επαναστατικής ιδεολογίας τους.

Στη Ρουμανία έχουμε πολύ μικρό αριθμό συνδικαλισμένων εργατών.

Στη Σερβία το σοσιαλοδημοκρατικό κόμμα ιδρύθηκε μόλις το 1903.

ι) Λ α τ ι ν ι κ ή Α μ ε ρ ι κ ή :

Στη Λατινική Αμερική το εργατικό κίνημα παρουσιάστηκε στις τελευταίες δεκαετίες του περασμένου αιώνα. Σε αντίθεση με τις Η.Π.Α.:

(1) Δεν μπήκαν φυλετικά προβλήματα στον συνδικαλισμό της Ν. Αμερικής. Λευκοί, μιγάδες και μαύροι αγωνίστηκαν μαζί και

(2) Άλλη ιδιομορφία είναι ότι όλες σχεδόν οι απεργίες κατεστάλησαν με επέμβαση του στρατού κυρίως στον 20ο αιώνα. Τα πρώτα εργατικά κέντρα δημιουργήθηκαν στις χώρες που ήταν πιο αδικημένες απο τις άλλες και κυρίως τα πλαισίωναν "εργάτες της Γής", ακτήμονες, που δούλευαν στα κτήματα της Καθολικής Εκκλησίας, η οποία ήταν τότε ο μεγαλύτερος ιδιοκτήτης γής στη Λατινική Αμερική.

Στην Κούβα και στην Αργεντινή αναπτύχθηκαν οι πρώτες εργατικές οργανώσεις το 1870.

Στις αρχές του 20ου αιώνα έχουμε εργατικές οργανώσεις στο Μεξικό. Το Σύνταγμα που έγινε στο Μεξικό το 1917, ήταν το πρώτο μέχρι στιγμής Σύνταγμα, το οποίο ήταν το πιο προοδευτικό σε σχέση με την εργατική νομοθεσία. Έχουμε λοιπόν τις πιο προωθημένες εργατικές θέσεις στο Μεξικανικό Σύνταγμα.

ια) Α φ ρ ι κ ή ε

Στην Αφρικανική Ήπειρο εξ αιτίας της αποικιοποίησης της είναι επόμενο να μην μπορούμε να μιλάμε καθόλου, σ' ότι αφορά την Αφρική, για εργατικό κίνημα. Πρίν απο τον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο, με εξαίρεση την Ν. Αφρική και εκεί το εργατικό κίνημα αφορά όχι βέβαια την μαύρη πλειοψηφία αλλά την λευκή μειοψηφία. Οι λευκοί Βρεττανοί εργάτες ήταν εκείνοι οι οποίοι οργάνωσαν τα πρώτα εργατικά συνδικάτα και στο παθητικό των συνδικάτων αυτών πρέπει να καταλογισθεί ότι αδιαφόρησαν οι λευκοί εργάτες για την όλη κατάσταση στην οποία ζούσε η τεράστια

πλειοψηφία του μαύρου πληθυσμού. Οι μαύροι εργάτες έμειναν έξω από τα συνδικάτα των λευκών Ν. Αφρικανών εργατών.

Το ίδιο με την Αφρική ισχύει και στις περισσότερες ασιατικές χώρες. Μπορούμε να δούμε ένα υποτυπώδες εργατικό κίνημα στις Ινδίες, κάτω από την επιρροή του Βρετανικού Εργατικού Κόμματος.

ιβ) Α σ ί α :

Η Κίνα είχε να επιδείξει ένα εργατικό κίνημα, το οποίο πήρε ένα αντιμπεριαλιστικό και αποικιοκρατικό περιεχόμενο. Το εργατικό κίνημα των Κινέζων εργατών στράφηκε ενάντια στην προσπάθεια αποικιοποίησης της Κίνας, τόσο από τις Ινδικές δυνάμεις, όσο κι' από τους Ρώσους όσο και από τους Ιάπωνες. Στην Κίνα έχουμε την αστική επανάσταση το 1912 οπότε καταργήθηκε και η αυτοκρατορία.

Τέλος στην Ιαπωνία δεν έχουμε αποικιοκρατία. Στις αρχές του 20ου αιώνα έχουμε εδώ την χειρότερη οικονομική καταπίεση της εργατικής τάξης. Το πρώτο συνδικάτο που τόλμησε να εμφανιστεί το 1897 ετέθη εκτός νόμου (3 χρόνια αργότερο) το 1900. Το παράνομο συνδικαλιστικό κόμμα, το οποίο αποπειράθηκε να γίνει το 1900 τέθηκε αμέσως εκτός νόμου και μπορούμε να πούμε ότι η Ιαπωνία απέκτησε ένα δημοκρατικό καθεστώς - με τα σημερινά μέτρα - μόλις μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο.

(8) 20ος ΑΙΩΝΑΣ - ΣΥΝΔΙΚΑΛΙΣΜΟΣ

Με την αρχή του 20ου αιώνα βλέπουμε το φαινόμενο της δημιουργίας Διεθνών Συνδικάτων για κάθε επαγγελματικό κλάδο ξεχωριστά, με πρώτη προσπάθεια από τους Τυπογράφους που δημιούργησαν 1) Την Παγκόσμια Συνδικαλιστική Ένωση των Τυπογράφων, η οποία περιελάμβανε 17 χώρες σ' αυτό το στάδιο. Ακολούθησαν 2) οι ανθρακορύχοι που δημιούργησαν και αυτοί τη δική τους Παγκόσμια συνδικαλιστική οργάνωση, με πρωτοβουλία ανθρακορύχων απ' αυτές τις χώρες που είχαν ανθρακορυχεία όπως Βέλγιο, Γαλλία, Αγγλία και Γερμανία. Οργανώθηκαν στα πλαίσια της Β' Διεθνούς άλλες δευτερεύουσες οργανώσεις, όπως 3) Η Διεθνής Γραμματεία Εθνικών Συνδικαλιστικών Κέντρων, 4) Η Διεθνής Ένωση Εργατών Συνδικάτων, που ασχολήθηκε για συνδικαλιστικά αλλά και πολιτικά ζητήματα.

Επίσης δημιουργήθηκε και η 5) Διεθνής Ένωση Καθολικών Συνδικάτων που ελέγχονταν από την Καθολική Εκκλησία και φυσικά απαρτιζόταν από καθολικούς εργάτες. Καθολικά συνδικάτα ιδρύθηκαν σε πολλές χώρες και μπορούμε να πούμε ότι ιδρύθηκαν σ' όλες τις χώρες που υπήρχαν εργάτες του Καθολικού δόγματος. Ξεκίνησαν το 1845-1850.

Δημιουργήθηκε και Χριστιανική Καθολική Διεθνής, η οποία το 1910 παραμονές του Α' Παγκοσμίου πολέμου είχε πάνω από 500.000 μέλη. Η φύση των Καθολικών Συνδικάτων τα έκανε αντιμέτωπα με τον Μαρξισμό και το σοσιαλισμό. Πρόκειται για συνδικάτα που πίστευαν:

- 1) Στην ταξική συνεργασία.
- 2) Ήταν ενάντια στην ταξική τάξη.

- 3) Ήταν ενάντια στην απεργία.
- 4) Ήταν ενάντια στην πολιτική δράση.
- 5) Ουδέποτε αμφισβήτησαν την κυριαρχία του καπιταλιστικού συστήματος.
- 6) Επιδιώκουν όμως κοινωνικές μεταρρυθμίσεις.
- 7) Επιδιώκουν μέτρα βελτίωσης της οικονομικής κατάστασης των εργαζομένων.
- 8) Παλεύουν για το 8ώρο.
- 9) Παλεύουν για συνδικαλιστικά ζητήματα.
- 10) Δεν δέχονται ότι το κεφαλαιοκρατικό σύστημα δεν πρέπει να καταργηθεί.

ΟΟΜάρξ και οι οπαδοί του, ίσως δικαιολογημένα στάθηκαν ενάντια στην ανάμειξη της Εκκλησίας και αυτά τα συνδικάτα, για το βασικό λόγο ότι είναι ένας διασταλτικός φορέας.

(α) Ρωσία - Συνδικαλιστικές οργανώσεις - Επανάσταση του 1905

Η τελευταία χώρα στην οποία αναπτύχθηκε το εργατικό κίνημα ήταν η Ρωσία. Η ανάπτυξη του εργατικού κινήματος στη Ρωσία είχε βραδύτατο ρυθμό και μέχρι τη δεκαετία του 1870 στην τότε Ρωσική κοινωνία υπήρχαν δύο βασικές τάξεις:

- 1) Μία ολιγάριθμη των γαιοκτημόνων και
- 2) Μία μεγάλη των αγροτών.

Απο την εποχή ήδη που λειτουργούσε η δουλοπαροικία, είχε αρχίσει να αναπτύσσεται η Ρωσική αστική τάξη. Η δουλοπαροικία στη Ρωσία καταργήθηκε τελευταία απο όλες τις άλλες χώρες της Ευρώπης, το 1861 απο τον Τσάρο Αλέξανδρο Β'. Βέβαια η κατάργηση της δουλοπαροικίας δεν συνοδεύτηκε απο διανομή γής στους

ακτήμονες, με αποτέλεσμα να έχουμε κι εδώ μια διαφορετική μέθοδο προλεταριοποίησης του αγροτικού πληθυσμού, το οποίο δεν προστάτευε ούτε καν το πρωταρχικό δίκαιο, έμεινε χωρίς πόρους ζωής, αναγκάστηκε να βρεθεί στις πόλεις και να αποτελέσει φτηνό εργατικό δυναμικό, στις πρώτες βιομηχανικές επιχειρήσεις της αναγενόμενης αστικής τάξης.

Οι πρώτες συνδικαλιστικές οργανώσεις εμφανίστηκαν κυρίως: στην Ν.Ρωσία, στο τέλος της δεκαετίας του 1870, οπότε έγινε η πρώτη εργατική οργάνωση στην Οδησσό, που είχε μόλις ζωή ενός χρόνου και μετά διαλύθηκε. Η επόμενη έγινε στην πρωτεύουσα, την Πετρούπολη το 1878 και είχε την ίδια τύχη.

Στη Ρωσία οι πρώτες απεργίες έγιναν το 1870 και την σημαντικότερη τελευταία δεκαετία του περασμένου αιώνα.

Έγιναν απεργίες Τυπογράφων και σ' άλλα εργοστάσια, στην Πετρούπολη και Μόσχα.

Εδώ υπάρχει μια ιδιαιτερότητα της Ρωσίας. Πέρα από τα .. άγρια μέτρα καταστολής - κοινό αυτό για όλη την Ευρώπη-έχουμε τη Ρωσική πονηριά με την δημιουργία φιλοκυβερνητικών εργατικών συνδικάτων, τα οποία ελεγχόταν από την Κυβέρνηση αλλά ήταν βραχύβια και οι ίδιοι οι εργάτες εθελοντικά, έγιναν μέλη τους, τα διέκοψαν και τα κατέστρεψαν. Έτσι η προσπάθεια αυτή απέτυχε.

Κάτω από αυτές τις συνθήκες δεν μπορούμε να απορούμε εάν το πρώτο ρωσικό σοσιαλοδημοκρατικό εργατικό κόμμα δεν ιδρύθηκε σε ρωσικό έδαφος αλλά στο Λονδίνο με την παρουσία του Λένιν το 1898. Σχεδόν αμέσως από την ίδρυση του ρωσικού κόμματος παρουσιάστηκαν οι πρώτες διαφωνίες σχετικά με το ρόλο, τον οποίο πρέπει και μπορεί να παίξει η εργατική τάξη στην επανάσταση.

Δημιουργήθηκαν οι πρώτες ομάδες στο ρωσικό κόμμα, οι τάξεις των

Μπολσεβίκων και των Μενσεβίκων.

Οι Μενσεβίκοι υποστήριζαν ότι ναί μεν η επανάσταση θα γίνει από την εργατική τάξη αλλά την ηγεσία της επανάστασης πρέπει να αναλάβουν οι αστοί τους οποίους πρέπει να ακολουθήσουν οι εργάτες. Έτσι η κοινωνική επανάσταση, έλεγαν, ότι είναι έργο των αστών, ενώ ο σοσιαλισμός μπορεί να περιμένει για το απώτερο μέλλον.

Οι οπαδοί του Λένιν που ήταν και πολυπληθέστεροι, για αυτό και ονομάστηκαν και Μπολσεβίκοι, έλεγαν ότι η αστική τάξη, δεν μπορεί να κάνει διαφορετικά - εξ αιτίας της φύσης της - παρά να προδώσει την κοινωνική επανάσταση και δεν μπορεί παρά να συμβιβαστεί με το τσαρικό καθεστώς.

Η αστική τάξη στη Ρωσία δεν είχε τη δύναμη - την οποία είχαν οι γαιοκτήμονες - και φυσικά θα συμβιβαζόταν με τους γαιοκτήμονες. Οι εργάτες, επειδή είναι ολιγάριθμοι έπρεπε να πλησιάσουν τους αγρότες, να τους κινητοποιήσουν, να συνεργαστούν μαζί τους και να δημιουργήσουν όχι την αστική αλλά την προλεταριακή επανάσταση. Οι Μπολσεβίκοι ήταν εκείνοι που πίστευαν στο ρόλο που πρέπει να παίξει ένα εργατικό κόμμα.

Η διαμάχη ανάμεσα σε Μπολσεβίκους και Μενσεβίκους κατέληξε στη διάσπαση του κόμματος πολύ πριν γίνει η Ρωσική επανάσταση, και ο Λένιν διακήρυξε έντονα ότι σε καμιά περίπτωση το Συνδικαλιστικό κίνημα δεν πρέπει να μείνει μακριά από την πολιτική. Το συνδικαλιστικό κίνημα πρέπει να είναι πολιτικοποιημένο.

Το πρώτο δείγμα του εργατικού κινήματος ήταν αρκετά αιματηρό στη Ρωσία και έκλεινε με την επανάσταση του 1905.

Τον ίδιο χρόνο είχε γίνει ένας πόλεμος ανάμεσα στις δύο Ιμπεριαλιστικές δυνάμεις, την Ρωσία και την Ιαπωνία. Η Ρωσία ηττήθηκε και η ήττα αυτή ήταν ένα σόκο για την Ρωσική κοινωνία, διότι έδειξε τη διαφθορά του Τσαρικού καθεστώτος.

Το 1905 έχουμε ένα κύμα απεργιών που για πρώτη φορά καθοδηγούνται από το εργατικό κόμμα και που συμμετέχουν σ' αυτές φοιτητές, αγρότες και Πολωνοί που ήταν υπόδουλοι στο Τσαρικό καθεστώς. Έχουμε λοιπόν ένα επαναστατικό κίνημα που δεν τελεσφόρεσε και που θεωρήθηκε πρόδρομος για την μεγάλη Ρωσική Επανάσταση του 1917.

Τα αίτια της αποτυχίας του κινήματος ήταν:

- (1) Το 1905 δεν είχε οργανωθεί αποτελεσματικά η Ρωσική εργατική τάξη, διότι δεν ήταν πολιτικά συνειδητοποιημένη.
- (2) Το κτύπημα που δόθηκε από τον Τσαρισμό και από την συμβιβαστική και αρνητική επίδραση των Μενσεβίκων και
- (3) Η αδράνεια του μεγάλου μέρους, των αγροτών οι οποίοι είχαν σ' ένα βαθμό ξεσηκωθεί αλλά δεν υποστήριζαν όσο έπρεπε τη μεγάλη αυτή εργατική κινητοποίηση.

Έτσι από το 1905 έχουμε μια στασιμότητα του Ρωσικού Εργατικού Κινήματος, μέχρι το 1917.

(β) Κανονισμός για την Εργατική Τάξη

Μερικά από τους κανονισμούς που έπρεπε να τηρούν οι εργάτες με μικρές παραλλαγές στην Ευρώπη στη δεκαετία του 1880 παραθέτουμε πιο κάτω:

Το προσωπικό πρέπει να εργάζεται 12 ώρες την ημέρα, 6 ώρες το πρωί και 6 το απόγευμα, ενώ την Κυριακή είναι υποχρεωτικός ο

εκκλησιασμός και πρίν τη δουλειά να κάνουν προσευχή.

Υπάρχει κανονισμός που ρύθμιζε την ενδυμασία. Οι υπάλληλοι δ
δεν πρέπει να φορούν έντονα χρώματα και να φέρνουν 2 κιλά
κάρβουνο την ημέρα για να ζεσταθούν. Το κάπνισμα και τα οινο-
πνευματώδη είναι απαγορευμένα. Υπήρχε μισή ώρα την ημέρα για
φαγητό. Ο κάθε εργαζόμενος έπρεπε να φροντίζει για την υγεία
του, διότι σε περίπτωση ασθενείας οι παροχές διακόπτονται.

Οι κανόνισμοί αυτοί δίνουν μια απάντηση για τις έντονες
προσπάθειες του εργατικού κινήματος, να βελτιώσει τις συνθήκες
δουλειάς. Οι κανονισμοί αυτοί ισχύουν για την Βισμαρκική Γερ-
μανία και κάτι αντίστοιχο έχουμε και στην Ελλάδα.

(γ) Α' Παγκόσμιος Πόλεμος - Συνδικαλιστικό Κίνημα

Οι δύο πρώτες Ιμπεριαλιστικές δυνάμεις, η Βρετανία και
η Γερμανία, ανταγωνιζόταν για εξασφάλιση του ζωτικού τους χώ-
ρου, κι αυτός ο ανταγωνισμός οδήγησε σε σύγκρουση το 1914, στον
Α' Παγκόσμιο Ιμπεριαλιστικό πόλεμο.

Η ηγεσία της Β' Διεθνούς και βέβαια του εργατικού κινή-
ματος όχι μόνο δεν πήρε θέση αρνητική στον πόλεμο αλλά αντίθε-
τα πήραν μέρος οι ηγέτες της στις κυβερνήσεις που έγιναν κατά
τη διάρκεια του πολέμου κυρίως στη Γαλλία και στη Γερμανία.
Οι στόχοι των αστικών κυβερνήσεων κατά τη διάρκεια του πολέμου
ήταν οι εξής:

- (1) Να στείλουν όσους μπορούσαν περισσότερους εργάτες στα
χαρακώματα.
- (2) Κυρίως όμως να αποτρέψουν κάθε αντίδραση για τον πόλεμο
και

(3) Να μην υπάρχουν στη διάρκεια του πολέμου συνδικαλιστικά προβλήματα.

Αυτό ακριβώς το ρόλο έπαιξαν τα στελέχη της Β' Διεθνούς που πήραν μέρος στις Κυβερνήσεις. Επέβαλαν την εργασιακή ειρήνη με συνέπεια να έχουμε εξασθένιση του εργατικού κινήματος σ' όλη την Ευρώπη τουλάχιστον μέχρι το τέλος του 1915. Έχουμε ελάχιστες εργασιακές κινητοποιήσεις τόσο για το θέμα του πολέμου όσο και για συνδικαλιστικά ζητήματα.

(δ) Αστική Επανάσταση στη Ρωσία (1917)

Κατά τη διάρκεια του πολέμου πουθενά αλλού το εργατικό κίνημα δεν είναι τόσο έντονο όσο στη Ρωσία. Εδώ έχουμε το φαινόμενο, όπου μέσα σε ένα χρόνο να έχουμε δύο κοινωνικές επαναστάσεις:

(1) Η αστική επανάσταση και

(2) Η εργατική και σοσιαλιστική επανάσταση.

Η αστική επανάσταση έγινε τον Φεβρουάριο του 1917 και κατέλαβε την εξουσία με την βοήθεια των εργατών και των αγροτών. Λόγω όμως της ανισχυρότητάς της και κυρίως για την υποστήριξη του πολέμου εναντίον της Γερμανίας και συνέχιση αυτού δεν μπόρεσε να κρατήσει την εξουσία. Αντίθετα πέτυχε την αντίδραση των λαϊκών μαζών και άνοιξε το δρόμο για την κατάληψη της εξουσίας από τους ίδιους τους εργάτες. Έτσι από τον Φεβρουάριο μέχρι τον Οκτώβριο έχουμε μια έντονη ταξική πάλη. Παρατηρήθηκαν καθαρά επαναστατικές πράξεις, καταλήψεις εργοστασίων και προβολή μιάς σειράς συνδικαλιστικών αιτημάτων.

Έτσι τον Οκτώβριο του 1917 έχουμε για πρώτη φορά εργα-

τική εξουσία σε ευρωπαϊκό κράτος.

Ο ρόλος του εργατικού κινήματος με την κατάληψη της εξουσίας ήταν:

- (1) Επέβαλλε κατάργηση του καπιταλιστικού συστήματος.
- (2) Όλα τα μέσα παραγωγής έγιναν ιδιοκτησία του κράτους.
- (3) Αντίθετα τέθηκε το πρόβλημα να δοθούν όλες οι δυνάμεις για εκβιομηχάνιση.
- (4) Ένα άλλο πρόβλημα που τέθηκε μετά την ταξική επανάσταση είναι ο ρόλος των συνδικάτων, σ' ένα εργατικό κράτος. Οι απόψεις ήταν δύο :

α). Στο εργατικό κράτος ο ρόλος των συνδικάτων είναι μηδενισμένος, οπότε τα συνδικάτα δεν έχουν λόγο ύπαρξης.

β) Η άλλη άποψη είναι ότι πρέπει να υπάρχει πλήρης συνεργασία εργατικού κράτους και συνδικάτων. Και σήμερα ακόμα η ηγεσία των συνδικάτων στη Ρωσία έχει υπουργικές θέσεις.

Στην Γερμανία έχουμε μια γενική απεργία το 1918 που καταλήγει στη φυγή του Καίζερ. Απο τότε μπορούμε να πούμε ότι αρχίζει στη Γερμανία ο ελεύθερος συνδικαλισμός μέχρι την εποχή του Χίτλερ. Οι εργάτες απέκτησαν το δικαίωμα να έχουν δικούς τους συμβούλια, το δικαίωμα του θώρου και δόθηκαν αρκετές συνδικαλιστικές παροχές.

Στην Αγγλία έχουμε ένα υπερδιπλασιασμό των εργαζόμενων στα συνδικάτα, όπου πάντα υπήρχε απροθυμία απο Βρεττανούς εργάτες να συνδικαλιστούν.

(9) Γ' ΔΙΕΘΝΗΣ : ΙΔΡΥΣΗ - ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΜΕ Α' ΚΑΙ Β'

Τον Μάρτιο του 1919 με επικεφαλής τα Ρωσικά συνδικάτα ιδρύεται η Γ' Διεθνής. Στο ιδρυτικό της συνέδριο που έγινε στη Μόσχα το 1919 πήραν μέρος 19 εργατικά κόμματα και οργανώσεις. Διακηρύχθηκε η δυνατότητα γενικότερης ανατροπής του καπιταλισμού μια νέα εποχή.

Τώρα έχουμε μεγάλες διαφορές ανάμεσα στη Β' και Γ' Διεθνή.

- (1) Τώρα υπάρχει συγκεκριμένο πρόγραμμα.
- (2) Υπάρχει πιο οργανωμένη πάλη.
- (3) Συγκεκριμένοι στόχοι και
- (4) Συγκεκριμένη καθοδήγηση.

Η Γ' Διεθνής διαλύθηκε το 1943 έπειτα από απόφαση του Στάλιν ο οποίος φοβόταν ότι εξ' αιτίας της -ως πρόσχημα- θα μπορούσαν να αρνηθούν την συνεργασία ενάντια στο Χίτλερ οι Αμερικανοί και οι Άγγλοι.

(α) Β' Παγκόσμιος Πόλεμος-Διάσπαση του Εργατικού Κινήματος

Μέχρι τις αρχές του Β' Παγκοσμίου Πολέμου έχουμε μια διάσπαση του εργατικού κινήματος σε επιμέρους διεθνείς οργανώσεις από τις οποίες οι 4 είναι οι εξής:

- (1) Η Κόκκινη Διεθνής ή Γ' Διεθνής, η οποία εκπροσωπεί εργατικά κόμματα και κυρίως τον συνδικαλισμό στη Σ. Ένωση.
- (2) Η Διεθνής Συνδικαλιστική Ομοσπονδία η οποία ελέγχεται από την Κοινωνία των Εθνών.
- (3) Η αναρχοσυνδικαλιστική Διεθνής η οποία έχει ισχυρές προσβάσεις κυρίως στη Λατινική Αμερική και

(4) Η Χριστιανική Διεθνής ή Διεθνής των Καθολικών Συνδικάτων που έχει πρόσβαση κυρίως στην Αυστρία και τη Γερμανία.

Βλέπουμε λοιπόν μια διάσπαση σε τετραπλούν του παγκόσμιου σμιου συνδικαλισμού ενώ αντίθετα έχουμε ένα συνασπισμό της εργοδοσίας.

Στην Γερμανία το 1933 επικρατεί ο φασισμός με τον Αδόλφο Χίτλερ που καταλύει τα εργατικά συνδικάτα.

Στις Η.Π.Α. έχουμε το οικονομικό "κράχ" του 1930 και μια αναζοπύρωση του συνδικαλισμού, ο οποίος έχει να αντιμετωπίσει 4 βασικά προβλήματα:

- (1) Η μαζικότερη οργάνωση των εργατών.
- (2) Το να γίνουν δεκτοί οι μαύροι εργάτες στα συνδικάτα.
- (3) Τη δημιουργία ενός βασικού εργατικού κόμματος και
- (4) Η απόκτηση κοινωνικών ασφαλίσεων.

Στη Βρετανία έχουμε νέες απαιτήσεις των συνδικαλιστών που ήταν:

- (1) Η απορρόφηση των ανέργων.
- (2) Η άδικη περικοπή στους μισθούς.
- (3) Επιδόματα ανεργίας και
- (4) Κοινωνική ασφάλεια.

Έτσι φτάνουμε στο Β' Παγκόσμιο πόλεμο στον οποίο ο συνδικαλισμός αναπτύχθηκε αρκετά. Το Εργατικό Κίνημα ήταν διασπασμένο στα Συντηρητικά συνδικάτα, στα μαρξιστικά συνδικάτα, τα αναρχικά συνδικάτα και στα συνδικαλιστικά.

(β) Συνδικαλιστικές Οργανώσεις μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο

Το 1948 ιδρύεται η Παγκόσμια Συνδικαλιστική Ομοσπονδία που έδρευε στο Λονδίνο και στους κόλπους της ήταν συνασπισμένες όλες οι νόμιμες εργατικές συνδικαλιστικές οργανώσεις. Όμως το Σχέδιο Μάρσαλ που πρόβλεπε οικονομική βοήθεια στις πληγείσες από τον πόλεμο χώρες με ταυτόχρονη πολιτική ανάμειξη στάθηκε η αφορμή και η αιτία για την διάλυσή της τρία χρόνια αργότερα το 1948. Το συνδικαλιστικό κίνημα διασπάστηκε και σήμερα υπάρχουν 2 κύριες ομοσπονδίες:

(1) Η Διεθνής ομοσπονδία των ελεύθερων εργατικών συνδικάτων, η οποία περιλαμβάνει τους εργαζόμενους στις Η.Π.Α και Δ.Ευρώπη, εκτός από ένα τμήμα συνδικαλιστών στην Ιταλία και Γαλλία και

(2) Η Παγκόσμια συνδικαλιστική ομοσπονδία, η οποία περιλαμβάνει συνδικάτα σοσιαλιστικών χωρών καθώς και τμήμα συνδικαλισμένων εργατών στην Ιταλία και στη Γαλλία.

(10) ΤΟ ΣΥΝΔΙΚΑΛΙΣΤΙΚΟ ΚΙΝΗΜΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Το συνδικαλιστικό κίνημα στη χώρα μας είναι μια μικρογραφία του παγκόσμιου συνδικαλιστικού κινήματος, που εμφανίστηκε καθυστερημένη. Η καθυστέρηση αυτή οφείλεται:

(1) Στη δομή και στην οργάνωση του Οθωμανικού Κράτους, του οποίου αποτελούσε τμήμα ένα μεγάλο κομμάτι του Ελληνισμού μέχρι τις αρχές του αιώνα μας.

(2) Στην καθυστέρηση της πολιτικής χειραφέτησης του Ελληνικού Έθνους (δηλαδή δημιουργία του ανεξάρτητου και αυτόνομου Ελληνικού κράτους).

Σε μια σύντομη ιστορική ανασκόπηση συναντούμε το πρώτο αμιγώς εργατικό συνδικαλιστικό σωματείο το 1879 στη Σύρο.

Ήταν ο "Σύνδεσμος Ξυλουργών-ναυπηγών Σύρου". Εκεί έχουμε και τις πρώτες απεργίες με αιτήματα την αύξηση των ημερομισθίων και την μείωση των ωρών εργασίας.

Στο διάστημα 1880-1890 έχουμε τη συγκρότηση σωματείων σε διάφορους κλάδους, στους τυπογράφους, ναυτικούς, μεταλλουργούς, μάγειρους κ.λ.π. Την ίδια περίοδο το Λαύριο συγκλονίζεται από τις κινητοποιήσεις των μεταλλωρύχων.

Το 1893 γιορτάζεται για πρώτη φορά στους στύλους του Ολυμπίου Διός η εργατική Πρωτομαγιά.

Το 1906 έχουμε την ίδρυση του πιο μεγάλου σωματείου της εποχής εκείνης, των μεταλλωρύχων Λαυρίου που απαριθμεί 5.000 μέλη. Εμφανίζονται τη χρονολογία αυτή και τα πρώτα καπνεργατικά σωματεία.

Το 1908 ιδρύονται τα πρώτα εργατικά κέντρα όπως του Βόλου και της Αθήνας και στη συνέχεια ακολουθούν τα επόμενα στις άλλες πόλεις της Ελλάδος.

(α) Ίδρυση της Γ.Σ.Ε.Ε.

Στη δεκαετία του 1910-20 έχουμε μια σειρά απεργιακών αγώνων σ' όλη την Ελλάδα, με κυρίαρχο στοιχείο την ίδρυση της Γενικής Συνόμοσπονδίας Εργατών Ελλάδος το 1918 (ΓΣΕΕ) με συμμετοχή 214 σωματείων που εκπροσωπούσαν 65.000 εργάτες περίπου.

Το 1919 κηρύσσεται η πρώτη πανεργατική απεργία με μερική επιτυχία για να ακολουθήσουν το 1921 μια σειρά απεργιών με κύριο καθοδηγητή τη ΓΣΕΕ μερικές εκ των οποίων είναι αιματηρές. Οι πιο πολλές από αυτές δεν είχαν επιτυχή έκβαση.

Η περίοδος 1923-1936 χαρακτηρίζεται από έντονους συνδικαλιστικούς αγώνες με πάμπολες αιματηρές απεργίες για καλύτερευση των συνθηκών εργασίας και αμοιβών. Την ίδια περίοδο έχουμε διάσπαση της ΓΣΕΕ και την ίδρυση της Ενωτικής Γενικής Συνομοσπονδίας Εργατών καθώς και της Πανελλαδικής Γενικής Συνομοσπονδίας Εργατών καθώς και της Πανελλαδικής Γενικής Συνομοσπονδίας Εργασίας.

Στη διάρκεια του πολέμου 1940-1945 δεν έλειψαν οι απεργιακές κινητοποιήσεις. Την Πρωτομαγιά του 1944 οι Γερμανοί εκτέλεσαν 200 πατριώτες από τους οποίους αρκετοί ήταν συνδικαλιστές.

Το 1948 η ΓΣΕΕ περιελάμβανε 63 Εργατικά Κέντρα, 11 Ομοσπονδίες και 1900 Πρωτοβάθμια Σωματεία. Εκπροσώπουσε γύρω στις 100.000 Εργατουπαλλήλους.

Από το 1950 μέχρι το 1967 έχουμε ένα κύμα απεργιών με βασικό αίτημα την αύξηση των αποδοχών.

Στην περίοδο της δικτατορίας 1967-1974 η συνδικαλιστική δραστηριότητα περιορίστηκε σχεδόν ολοκληρωτικά.

(β) Το Εργατικό Κίνημα μετά την μεταπολίτευση

Μετά την μεταπολίτευση του 1974 τα συνδικαλιστικά δικαιώματα και οι νομικές βάσεις της άσκησης τους αναγνωρίζονται και κατοχυρώνονται από τα Άρθρα 12 και 23 του Συντάγματος του

1975. Ειδικότερα το Άρθρο 12 αναφέρεται στο "δικαίωμα των Ελλήνων να συνιστούν επαγγελματικά σωματεία και ενώσεις".

Απο το παραπάνω Άρθρο προκύπτει ότι:

- (α) Η ίδρυση σωματείου είναι ελεύθερη, με την έννοια ότι δεν χρειάζεται άδεια κάποιας Κρατικής Υπηρεσίας (Αρχής).
- (β) Ο σκοπός του σωματείου δεν μπορεί σε καμιά περίπτωση να είναι κερδοσκοπικός και
- (γ) Ολόκληρη η ζωή του σωματείου απο τη σύστασή του μέχρι και τη διάλυσή του τελεί κάτω απο την εγγύηση της δικαστικής προστασίας, γι' αυτό και η διάλυσή του γίνεται μόνο με δικαστική απόφαση και εφόσον βέβαια συντρέχουν ουσιαστικές και δικονομικές προϋποθέσεις.

Εκείνο όμως που αποτελεί τη μεγάλη πρωτοτυπία του Συντάγματος του 1975, είναι η διάταξη του Άρθρου 23 παρ. 1.

Με τη διάταξη αυτή, η συνδικαλιστική ελευθερία αναγνωρίζεται ως μία ελευθερία χωριστή και ειδική σε σχέση με την συνεταιριστική ελευθερία. Η συνδικαλιστική ελευθερία είναι εγγυημένη τώρα με ρητό συνταγματικό κανόνα και με αυξημένη δύναμη. Είναι εγγυημένη για όλα τα συνδικαλιστικά δικαιώματα που γεννιούνται απ' αυτήν.

Στα πλαίσια της παραπάνω συνταγματικής επιταγής εκδόθηκε το 1976 ο Ν.330. Με το νόμο αυτό επιτεύχθηκε:

- (α) Η προσαρμογή του δικαίου των επαγγελματικών σωματείων στις σύγχρονες τάσεις και εξελίξεις του εργατικού δικαίου.
- (β) Η εναρμόνηση του δικαίου των επαγγελματικών σωματείων στις διεθνείς συμβάσεις εργασίας.
- (γ) Η επέκταση της προστασίας των συνδικαλιστικών στελεχών.

(δ) Η ρύθμιση του δικαιώματος της απεργίας σε τρόπο που να μην διαταράσσεται η κοινωνική ευρυθμία και η οικονομική ανάπτυξη της χώρας.

(ε) Η κωδικοποίηση της εγκατεσπαρμένης σε διάφορα νομοθετήματα σωματειακής μας νομοθεσίας.

Ο Νόμος 330/76 κάλυψε όλα τα επαγγελματικά σωματεία, τα μέλη των οποίων παρέχουν εξαρτημένη εργασία με εξαίρεση τα δημοσιογραφικά και τα ναυτεργατικά. Επίσης ο παραπάνω νόμος κάλυψε και τα επαγγελματικά σωματεία των εργοδοτών καθώς και τα σωματεία των ανεξάρτητων επαγγελματιών.

Απο το 1982, το καθεστώς των επαγγελματικών σωματείων και των συνδικαλιστικών ελευθεριών και δικαιωμάτων διέπεται απο τις διατάξεις του Ν.1264/82, ο οποίος εφαρμόζεται μόνο στις εργατικές οργανώσεις.

Η χώρα μας έχει επικυρώσει διεθνείς συμβάσεις εργασίας όπως είναι η υπ' αριθ. 87/1948 "περί συνδικαλιστικής ελευθερίας και προστασίας του συνδικαλιστικού δικαιώματος" και η υπ' αριθ. 98/1949 "περί εφαρμογής των αρχών του δικαιώματος οργανώσεως και συλλογικής διαπραγματεύσεως".

Επομένως αν ο Νόμος 1246/82 έρχεται σε αντίθεση με τις παραπάνω διεθνείς συμβάσεις, τότε επικρατούν αυτές, γιατί έχουν αυξημένη τυπική δύναμη και ισχύ έναντι του Νόμου.

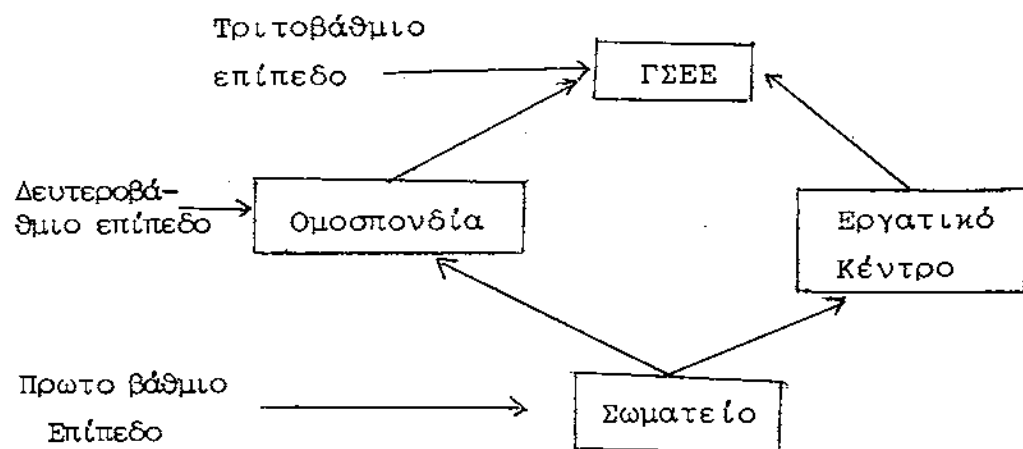
(11) ΣΥΝΔΙΚΑΛΙΣΤΙΚΕΣ ΟΡΓΑΝΩΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΣΗΜΕΡΑ

Σήμερα οι συνδικαλιστικές οργανώσεις διακρίνονται σε πρωτοβάθμιες, δευτεροβάθμιες και τριτοβάθμιες.

(α) Στις πρωτοβάθμιες οργανώσεις υπάγονται τα εργατικά σωματεία, οι ενώσεις προσώπων και τα τοπικά παραρτήματα.

(β) Στις δευτεροβάθμιες οργανώσεις υπάγονται οι ομοσπονδίες και τα Εργατικά Κέντρα.

(γ) Στις τριτοβάθμιες οργανώσεις υπάγονται οι συναμοσπονδίες.

Απο μια απλή ανάγνωση του κειμένου του ισχύοντος Νόμου 1264/82, παρατηρούμε ότι και αυτός ακολουθεί το σύστημα οργάνωσης που είχε καθιερωθεί με το Ν.330/76.

Βασίζεται δηλαδή η οργάνωση σε δύο κριτήρια. Το πρώτο αναφέρεται στην επιχείρηση ή γενικότερα στον κλάδο οικονομικής δραστηριότητας στον οποίο ανήκει η επιχείρηση και το δεύτερο στο επάγγελμα που ασκεί ο μισθωτός, (άρθρο 1, παρ.3, άρθρο 7 παρ.1 Ν.1264/82 και άρθρο 7 Ν.330/76).

Έτσι με βάση την παραπάνω διάρθρωση, έχουμε:

(α) Τα "επιχειρησιακά" ή "εργοστασιακά" σωματεία, δηλαδή

εκείνα που στηρίζονται στην επιχείρηση ή την εκμετάλλευση στην οποία εργάζεται ο μισθωτός.

(β) Τα Κλαδικά Σωματεία που είναι οργανωμένα με βάση τον κλάδο της οικονομικής δραστηριότητας στον οποίο ανήκει η επιχείρηση και ο μισθωτός.

(γ) Τα ομοιεπαγγελματικά σωματεία που είναι οργανωμένα με βάση το επάγγελμα που ασκεί ο μισθωτός, ανεξάρτητα από τον κλάδο οικονομικής δραστηριότητας στον οποίο ανήκει η επιχείρηση.

Το ίδιο σύστημα οργάνωσης ακολουθείται και για τις Ομοσπονδίες τις οποίες διακρίνουμε.

(α) Σ' εκείνες που αποτελούνται από σωματεία μισθωτών που εργάζονται σε ομοειδείς ή συναφείς επιχειρήσεις και

(β) Σε Ομοσπονδίες που αποτελούνται από ομοιεπαγγελματικά εργατικά σωματεία.

Οι βασικές αρχές που διέπουν τα σωματεία είναι:

(α) Η ελευθερία σύστασης επαγγελματικού σωματείου χωρίς προηγούμενη άδεια της αρχής. Κάθε ενέργεια με την οποία παρεμποδίζεται η σύσταση σωματείου είναι ανεπίτρεπτη και επισύρει ποινικές κυρώσεις.

(β) Η ελευθερία συμμετοχής ή μη σε επαγγελματικό σωματείο, με την έννοια ότι κανένας παρά τη θέλησή του δεν μπορεί να καταστεί μέλος αυτού. Εξάλλου, κάθε μέλος δικαιούται να αποχωρήσει από το σωματείο όποτε θέλει.

(γ) Η αυτοτέλεια κάθε επαγγελματικού σωματείου να διοικείται και να λειτουργεί στα πλαίσια των καταστατικών του στόχων και να μην παρεμποδίζεται από άλλο σωματείο.

(δ) Η νομική προστασία, με την έννοια ότι ολόκληρη η νομική του ύπαρξη προστατεύεται από τις αρμόδιες Δικαστικές Αρχές.

- (ε) Η απαγόρευση σύστασης μεικτών σωματείων στα οποία μετέχουν εργοδότες ή ανεξάρτητοι επαγγελματίες.
- (στ) Η μή αναγνώριση προνομίου σε κανένα επαγγελματικό σωματείο.
- (ζ) Η δυνατότητα συμμετοχής των σωματείων σε διεθνείς συνδικαλιστικές οργανώσεις.
- (η) Η απαγόρευση διενέργειας κερδοσκοπικών πράξεων.
- (θ) Ο δημοκρατικός τρόπος λειτουργίας τους.
- (ι) Η δυνατότητα κήρυξης απεργίας.
- (ια) Η παρουσία εκπροσώπου της δικαστικής αρχής κατά τις εκλογές.
- (ιβ) Η ελεύθερη διαχείριση της περιουσίας.

(α) Επαγγελματικά Σωματεία

Την έννοια του επαγγελματικού σωματείου την δίνει ο Α.Κ. με τα Άρθρα 78. έως 107.

Έτσι, επαγγελματικό σωματείο είναι η ένωση είκοσι (20) τουλάχιστον φυσικών προσώπων που ασκούν συνήθως το αυτό ή συναφές επάγγελμα και το οποίο λειτουργεί, μετά την εγγραφή του στο οικείο Βιβλίο Σωματείων του Πρωτοδικείου, με βάση το καταστατικό του, έχει δε σαν σκοπό τη διαφύλαξη και την προαγωγή των εργασιακών, οικονομικών, ασφαλιστικών και συνδικαλιστικών συμφερόντων των μελών του.

Στην προσπάθειά του να επιτύχει τους σκοπούς του το Συνδικαλιστικό Σωματείο, δικαιούται και μπορεί :

- (α) Να συνεργάζεται με άλλες επαγγελματικές οργανώσεις ή με τις αρμόδιες Κρατικές Αρχές για την αντιμετώπιση των εργασια-

κών ζητημάτων που το απασχολεί.

(β) Να διαπραγματεύεται και να συνάπτει συλλογικές συμβάσεις εργασίας ή να μετέχει στη διαιτητική ρύθμιση των συλλογικών διαφορών εργασίας.

(γ) Να οργανώνει τα ζητήματα της διαχείρισης και της γενικότερης δράσης του και να καταστρώνει τα προγράμματα των ενεργειών του.

(δ) Να προβαίνει στην οργάνωση μορφωτικών ή άλλων κοινωνικών εκδηλώσεων.

(ε) Να καταγγέλει και να εγκυβρίζει στις διοικητικές και δικαστικές Αρχές τις παραβιάσεις της Εργατικής και ασφαλιστικής νομοθεσίας που αφορούν αυτό ή τα μέλη του.

Για τη σύσταση επαγγελματικού σωματείου σύμφωνα με τα Άρθρα 78 του Α.Κ. απαιτείται:

(α) Συστατική πράξη δηλαδή έγγραφη δήλωση για τη σύσταση σωματείου και καταστατικό που υπογράφεται τουλάχιστον από 20 μέλη. Συνήθως η συστατική πράξη περιέχει τις γενικές αρχές του σωματείου που πρόκειται να συσταθεί, ενώ το καταστατικό περιλαμβάνει μια λεπτομερέστερη ρύθμιση της λειτουργίας και γενικότερα ζητήματα της ζωής του σωματείου. Οι ανήλικοι έχουν δικαίωμα να μετέχουν σε συνδικαλιστική οργάνωση μετά τη συμπλήρωση του 15ου έτους της ηλικίας τους (Ν.1329/83).

(β) Αίτηση ιδρυτών του σωματείου ή της διοίκησης στο Πρωτοδικείο της περιφέρειας στην οποία έχει την έδρα του το Σωματείου. Στην αίτηση αυτή επισυνάπτονται η συστατική πράξη, τα ονόματα των μελών της διοίκησης και το καταστατικό που υπογράφεται από τα μέλη και φέρνει βέβαια χρονολογία. Στη συνέχεια το αρμόδιο Δικαστήριο (Πρωτοδικείο) μετά τον έλεγχο της

νομιμότητας και όχι της σκοπιμότητας και όχι της σκοπιμότητας δέχεται την αίτηση και διατάσσει τη δημοσίευση-μέσω του τύπου-περίληψης του καταστατικού και την εγγραφή του επαγγελματικού σωματείου στο ειδικό Βιβλίο Επαγγελματικών Σωματείων του Πρωτοδικείου.

Είναι ευνόητο ότι το Καταστατικό αποτελεί συνεπώς το θεμελιώδη νόμο της συνδικαλιστικής οργάνωσης και σύμφωνα με το Άρθρο 80 του Α.Κ. πρέπει να περιέχει τα παρακάτω στοιχεία απαραίτητως:

- (α) Ο σκοπός, η επωνυμία και η έδρα του Σωματείου.
- (β) Οι όροι εισόδου, αποχώρησης και αποβολής των μελών καθώς τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις τους.
- (γ) Οι πόροι του Σωματείου.
- (δ) Ο τρόπος δικαστικής και εξώδικης αντιπροσώπευσης του Σωματείου.
- (ε) Τα όργανα της διοίκησης του Σωματείου. Οι όροι καταρτισμού λειτουργίας και παύσης των οργάνων αυτής.
- (στ) Οι όροι κάτω από τους οποίους συγκαλείται, συνεδριάζει και αποφασίζει η συνέλευση των μελών.
- (ζ) Οι όροι τροποποίησης του Καταστατικού και οι όροι διάλυσης του Σωματείου.
- (η) Το επάγγελμα που πρέπει να ασκεί ο μισθωτός ή την επιχείρηση στην οποία πρέπει να εργάζεται αυτός για να γίνει μέλος του εργατικού σωματείου (Άρθρο 7 παρ. 1 του Ν.1264/82).

Οι όδρυτές του Σωματείου μπορούν όμως να συμπεριλάβουν και άλλους όρους, τους οποίους θεωρούν αναγκαίους για την εύρυθμη λειτουργία της συνδικαλιστικής οργάνωσης και την επίτευξη του σκοπού της. Αν όμως το Καταστατικό δεν περιέχει κάποιο

απο τα στοιχεία που ορίζει ο Νόμος τότε το αρμόδιο Πρωτοδικείο θεωρεί άκυρη και απορρίπτει τη σχετική αίτηση αναγνώρισης του Σωματείου.

Σύμφωνα με τις διατάξεις του Άρθρου 3 του Ν.1264/82, τα συνδικαλιστικά σωματεία οφείλουν να τηρούν υποχρεωτικά τα Βιβλία που αναφέρονται αμέσως παρακάτω και τα οποία προηγουμένως πρέπει να είναι αριθμημένα και να θεωρηθούν πριν απο κάθε χρησιμοποίησή τους απο το Γραμματέα του αρμόδιου Πρωτοδικείου.

Αυτά είναι :

(α) Βιβλίο Μητρώου των μελών, στο οποίο αναγράφονται αριθμημένα το ονοματεπώνυμο, το επάγγελμα, η διεύθυνση κατοικίας, ο αριθμός του δελτίου ταυτότητας, ο αριθμός του εκλογικού συνδικαλιστικού βιβλιαρίου και μέχρι την έκδοσή του ο αριθμός του ασφαλιστικού βιβλιαρίου, το ταμείο ασφάλισης και οι χρονολογίες εγγραφής και διαγραφής κάθε μέλους.

(β) Βιβλίο Πρακτικών Συνεδριάσεων Γενικών Συνελεύσεων των μελών.

(γ) Βιβλίο Πρακτικών Συνεδριάσεων της Διοίκησης.

(δ) Βιβλίο Ταμείου, όπου καταχωρούνται κατά χρονολογική σειρά όλες οι εισπράξεις και πληρωμές.

(ε) Βιβλίο περιουσίας όπου καταγράφονται όλα τα κινητά και ακίνητα περιουσιακά στοιχεία της συνδικαλιστικής οργάνωσης.

(β) Πόροι Συνδικαλιστικών Οργανώσεων

Το Άρθρο 5 του Ν.1264/82 ορίζει ότι οι πόροι των συνδικαλιστικών οργανώσεων είναι :

(α) Τα δικαιώματα εγγραφής, οι συνδρομές και οι εθελοντικές εισφορές των μελών.

(β) Τα εισοδήματα απο την αξιοποίηση της περιουσίας της οργάνωσης.

(γ) Τα έσοδα δωρεών, κληρονομιών, κληροδοσιών, καθώς και διαφόρων εκδηλώσεων και εορτών.

(δ) Η είσπραξη των συνδικαλιστικών συνδρομών, εισφορών κ.λπ. γίνεται απο τους εξουσιοδοτημένους εκπροσώπους του εργατικού σωματείου, οι οποίοι δεν είναι ανάγκη να εργάζονται στη συγκεκριμένη επιχείρηση στην οποία ενεργούν την είσπραξη. Το δικαίωμα εισόδου των παραπάνω προσώπων ασκείται ύστερα απο συνεννόηση με τον οικείο εργοδότη και σε καμμιά περίπτωση δεν επιτρέπεται η άσκηση αυτού να γίνεται κατά τρόπο που να θίγει τα συμφέροντα της επιχείρησης. Οι εισπράξεις συνδρομών, εισφορών, κ.λπ. μπορούν να διενεργούνται κατά τη διάρκεια των διαλειμμάτων ή διακοπών της εργασίας και βέβαια πριν ή μετά την εργασία.

(γ) Οργάνωση Μελών

Με το Άρθρο 12 του Ν.330/76 ετίθετο πανηγυρικά η αρχή της θετικής και αποθετικής ελευθερίας του συνεταιρίζεσθαι. Δηλαδή για να είναι κάποιος μέλος ή όχι επαγγελματικού σωματείου, αυτό υπόκειται αποκλειστικά στην ελεύθερη θέλησή του. Κάθε αντίθετη ρήτρα ή συμφωνία είναι άκυρη.

Με το καθεστώς του Ν.1264/82 (Άρθρο 7) που ισχύει σήμερα, κάθε εργαζόμενος που έχει συμπληρώσει ένα δίμηνο μέσα στο τελευταίο χρόνο στην επιχείρηση ή την εκμετάλλευση ή τον κλάδο απασχόλησής του, έχει δικαίωμα να γίνει μέλος μίας οργάνωσης της επιχείρησης ή της εκμετάλλευσης και μίας του επαγγελματικού κλάδου απασχόλησής του, εφ' όσον βέβαια έχει τις νόμιμες

προϋποθέσεις των Καταστατικών τους. Για την τελευταία αυτή περίπτωση θα πρέπει να τονισθεί ότι οι προϋποθέσεις πρέπει να είναι εύλογες και να μην φθάσουν μέχρι το σημείο ώστε να κάνουν υπερβολικά δύσκολη την άσκηση του συνταγματικά κατοχυρωμένου δικαιώματος της θετικής συνδικαλιστικής ελευθερίας.

Πρώτη λοιπόν προϋπόθεση είναι ότι το μέλος πρέπει να είναι εργαζόμενος με την έννοια ότι απαιτείται να παρέχει εξηρημένη εργασία προς κάποιο εργοδότη έναντι μισθού. Απο το νόμο δεν επιβάλλεται σταθερός εργοδότης. Αρκεί και εναλλασσόμενος όταν κάτι τέτοιο συνδέεται με την φύση της παρεχόμενης εργασίας.

Δεύτερη προϋπόθεση τίθεται η συμπλήρωση ενός διμήνου μέσα στην επιχείρηση κ.λ.π. Ο Νόμος δεν κάνει διάκριση για συμβάσεις ορισμένου και αορίστου χρόνου και συνεπώς η απασχόληση του μισθωτού με μια απο τις παραπάνω μορφές σύμβασης, δεν επηρεάζει το ζήτημα συμπλήρωσης του διμήνου. Όταν δεν υπάρχει σταθερός εργοδότης, λαμβάνεται υπόψη ο χρόνος προσφοράς υπηρεσίας και σε προηγούμενους εργοδότες.

Η απόλυση του εργαζομένου απο τον εργοδότη δεν αποτελεί λόγω διαγραφής του απο την επαγγελματική οργάνωση ούτε και του στερεί τη δυνατότητα να γραφεί εφ' όσον συντρέχουν οι λοιπές προϋποθέσεις που αναφέρονται στο Νόμο και το Καταστατικό.

Όμως δεν συμβαίνει το ίδιο μ' εκείνο το μισθωτό που με τη θέλησή του παύει να εργάζεται και η κατάσταση αυτή διατηρείται περισσότερο απο 6 (έξι) μήνες.

Απο την όλη οικονομία των διατάξεων του Νόμου συνάγεται αδίστακτα ότι οι συνταξιούχοι δεν μπορούν να είναι μέλη συνδικαλιστικών οργανώσεων για το λόγο ότι σκοπός αυτών (των οργα-

νώσεων) είναι η προαγωγή και η προάσπιση των επαγγελματιών συμφερόντων των εργαζομένων. Η απαγόρευση όμως αυτή ισχύει για εκείνους που έγιναν οριστικά συνταξιούχοι. Αν η συνταξιοδότηση είναι για διαφόρους λόγους προσωρινή τότε η παραπάνω απαγόρευση δεν ισχύει.

Σύμφωνα με τη ρητή επιταγή του Ν.1264/82 (Άρθρο 7 παρ. 1), κάθε μισθωτός μπορεί να μετέχει μόνο σε μία κλαδική και μόνο σε μια επιχειρησιακή οργάνωση.

Κάθε πρωτοβάθμιο σωματείο έχει δικαίωμα να γίνει μέλος μίας μόνο Ομοσπονδίας και ενός Εργατικού Κέντρου (Άρθρο 7 παρ.3).

Επίσης κατά την ίδια παραπάνω διάταξη κάθε Ομοσπονδία και κάθε Εργατικό Κέντρο έχει το δικαίωμα να γίνει μέλος μιας Συνομοσπονδίας.

Σύμφωνα με το Άρθρο 7 παρ. 5 του Ν.1264/82, ο εργαζόμενος ή η πρωτοβάθμια, ή η δευτεροβάθμια οργάνωση που έχουν τις προϋποθέσεις και επιθυμούν την εγγραφή τους σε αντίστοιχη, υπερκείμενη οργάνωση, υποβάλλουν αίτηση στο αρμόδιο όργανο του Σωματείου. Το όργανο αυτό πρέπει να αποφασίσει στην πρώτη, μετά την υποβολή της αίτησης, συνεδρίασή του.

Αν το αρμόδιο για την εγγραφή όργανο απορρίψει την αίτηση ή μέσα σ' ένα μήνα από την υποβολή της για πρωτοβάθμια οργάνωση και Εργατικό Κέντρο και σε δύο μήνες για Ομοσπονδία και Συνομοσπονδία, δεν έχει γνωστοποιηθεί απόφαση του οργάνου για αποδοχή ή απόρριψη της αίτησης, τότε αυτός που επιθυμεί και επιδιώκει την εγγραφή του μπορεί να προσφύγει στο Ειρηνοδικείο και να ζητήσει την εγγραφή του κατά τη διαδικασία των Άρθρων 663 του Α.Κ.

Ο Νόμος 1264/82 στο Άρθρο 7 παρ. 1 προβλέπει δύο περιπτώσεις αυτοδίκαιης διαγραφής των μελών. Η πρώτη αναφέρεται στη μη συμμετοχή του μέλους κατά τις δύο τελευταίες εκλογές για την ανάδειξη της διοίκησης, χωρίς να συντρέχει ανώτερη βία και η δεύτερη στην εγκατάλειψη από το μισθωτό επί 6 (έξι) μήνες του επαγγέλματός του ή της επιχείρησης στην οποία ασχολείται.

Βέβαια, τα Καταστατικά των επαγγελματικών οργανώσεων μπορούν να καθορίζουν και άλλους όρους διαγραφής των μελών τους. Τέτοιοι όροι σχετίζονται με ζητήματα επιβολής πειθαρχικών ποινών στα μέλη ή με θέματα διαγραφής ή αποχώρησής τους για διάφορους λόγους ανυπαίτιους. Όμως σε κάθε περίπτωση οι λόγοι αποβολής ή διαγραφής των μελών πρέπει να δικαιολογούνται από το επαγγελματικό συμφέρον και το σκοπό στον οποίο αποβλέπει η επαγγελματική οργάνωση.

(δ) Γενική Συνέλευση - Αρμοδιότητες

Η Συνέλευση των μελών είναι ένα από τα όργανα του σωματείου, μάλιστα αποτελεί το ανώτατο όργανο αυτού. Η Συνέλευση των μελών δεν εκπροσωπεί εξωτερικά το σωματείο απέναντι στους τρίτους. Είναι όργανο εσωτερικό και εκπροσωπεί το σύνολο των μελών. Η εκπροσώπηση του σωματείου απέναντι των τρίτων ανήκει στη διοίκησή του.

Σύμφωνα με το Άρθρο 94 του Α.Κ., η Γενική Συνέλευση ασκεί τον έλεγχο και την εποπτεία των οργάνων της διοίκησης και δικαιούται οποτεδήποτε να παύει αυτά. Η Συνέλευση εξάλλου έχει αρμοδιότητα να εκλέγει τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου, της

Ελεγκτικής και Εφορευτικής Επιτροπής και τους αντιπροσώπους σε δευτεροβάθμια και τριτοβάθμια οργάνωση, να αποφασίζει αν η αντιμετώπιση της πρωτοβάθμιας οργάνωσης στην τριτοβάθμια θα γίνει διά του Εργατικού Κέντρου, ή διά της οικείας Ομοσπονδίας. Επίσης έχει το δικαίωμα να αποφασίζει διά την άμεση εφαρμογή της απλής αναλογικής σύμφωνα με το Άρθρο 26 του Ν.1264/82, να αποφασίζει την κήρυξη απεργίας στις πρωτοβάθμιες οργανώσεις, ευρύτερης ή πανελλαδικής έκτασης (Άρθρο 20 Ν.1264/82).

Σύμφωνα με το Άρθρο 97 του Α.Κ., η πρόσκληση προς τα μέλη για τη συμμετοχή τους στη Γεν. Συνέλευση πρέπει να είναι γραπτή και επί πλέον πρέπει να αναφέρει με σαφήνεια τα θέματα της ημερησίας διάταξης. Για θέματα που δεν αναφέρονται στην πρόσκληση δεν μπορεί και δεν επιτρέπεται να ληφθεί απόφαση η οποία σε αντίθετη περίπτωση θα είναι άκυρη, εκτός αν παρέστησαν όλα τα μέλη και δεν διαμαρτυρήθηκαν.

Όλα τα καταστατικά των οργανώσεων προβλέπουν συνήθως ποσοστό απαρτίας για τη λήψη εγκύρων αποφάσεων. Αν όχι τότε ισχύει η παρακάτω νομοθετική ρύθμιση.

Έτσι, για τη συζήτηση και τη λήψη αποφάσεων κατά της συνέλευσης των μελών απαιτείται η παρουσία τουλάχιστον του 1/3 των οικονομικά τακτοποιημένων μελών. Αν κατά την πρώτη συζήτηση δεν υπάρχει απαρτία, τότε συγκαλείται νέα συνέλευση μέσα σε 2 έως 15 ημέρες, κατά την οποία αρκεί η παρουσία τουλάχιστον 1/4 των μελών. Αν τέλος δεν επιτευχθεί και αυτή η απαρτία κατά τη δεύτερη συνέλευση, τότε συγκαλείται μέσα σε 2 έως 15 ημέρες και τρίτη συνέλευση, κατά την οποία αρκεί η παρουσία του 1/5 των οικονομικά τακτοποιημένων μελών. Είναι απαραίτητο να τονισθεί ότι η συμμετοχή των μελών στη Γενική Συνέλευση

και την ψηφοφορία επιβάλλεται να είναι αυτοπρόσωπη.

Κατ' αρχή θα πρέπει να διευκρινισθεί ότι για τη λήψη των αποφάσεων δικαίωμα ψήφου έχουν όλα τα τακτικά μέλη που έχουν εκπληρώσει τις οικονομικές τους υποχρεώσεις προς την επαγγελματική οργάνωση. Για τη λήψη ορισμένων αποφάσεων απαιτείται, με ποινή ακυρότητας, μυστική ψηφοφορία. Τέτοιες αποφάσεις είναι εκείνες που αναφέρονται: α) στην εκλογή του Διοικητικού Συμβουλίου της Ελεγκτικής και Εφορευτικής Επιτροπής, β) στην εκλογή των αντιπροσώπων σε δευτεροβάθμιες και τριτοβάθμιες οργανώσεις, γ) στην επιλογή της δευτεροβάθμιας οργάνωσης μέσω της οποίας θα αντιπροσωπεύεται η πρωτοβάθμια στην τριτοβάθμια οργάνωση, δ) σε θέματα εμπιστοσύνης προς τη διοίκηση, ε) σε θέματα έγκρισης λογοδοσίας, στ) σε προσωπικά ζητήματα, και ζ) σε περιπτώσεις κήρυξης απεργίας.

Σύμφωνα με ρητή διάταξη του Άρθρου 8 παρ. 3 (Ν.1264/82) η απόφαση της Γενικής Συνέλευσης που λήφθηκε με μυστική ψηφοφορία μπορεί να ακυρωθεί αν στη συνέλευση παραυρέθηκαν πρόσωπα που δεν ήταν μέλη της επαγγελματικής οργάνωσης και των οποίων η παρουσία μπορούσε να επηρεάσει το αποτέλεσμα.

(ε) Διοικητικό Συμβούλιο

Το Διοικητικό Συμβούλιο είναι ίσως το σπουδαιότερο όργανο του σωματείου που έχει αντιπροσωπευτική εξουσία και διαχειρίζεται τις υποθέσεις του. Η σύσταση διοικητικού συμβουλίου είναι υποχρεωτική, η δε έκταση της εξουσίας του προσδιορίζεται από το Καταστατικό της οργάνωσης. Εάν λείπουν τα πρόσωπα που θα διοικήσουν το σωματείο, τότε το Μονομελές Πρωτοδικείο ύστερα

απο αίτημα οποιουδήποτε που έχει έννομο συμφέρον διορίζει προσωρινή διοίκηση.

Το Άρθρο 9 του Ν.1264/82 αναφέρεται στη συγκρότηση της διοίκησης του σωματείου. Κατά γενική αρχή η διοίκηση της συνδικαλιστικής οργάνωσης εκλέγεται απο τη Γενική Συνέλευση με μυστική ψηφοφορία και συγκροτείται κατά τον τρόπο που ορίζει το Καταστατικό της. Τη μόνη απαγόρευση που θέτει η νομοθεσία είναι ότι οι ιδιότητες του Προέδρου, του Αντιπροέδρου, του Γεν. Γραμματέα και του Ταμιά δεν επιτρέπεται να συμπίπτουν στο ίδιο πρόσωπο.

Με το Άρθρο 9 παρ. 1 εδάφ. Β' του Ν.1264/82, ορίζεται ότι η θητεία του διοικητικού συμβουλίου δεν μπορεί να είναι μεγαλύτερη απο 3 χρόνια. Αυτό σημαίνει ότι, το καταστατικό του συνδικαλιστικού σωματείου μπορεί να ορίσει οποιονδήποτε χρόνο, μικρότερο των τριών ετών για ανανέωση της διοίκησής του. Άσκηση καθηκόντων των μελών της διοίκησης πέρα των τριών (3) ετών επιφέρει ποινικές κυρώσεις.

Παράλληλα με το διοικητικό συμβούλιο εκλέγεται και η ελεγκτική επιτροπή, έργο της οποίας είναι η παρακολούθηση και ο έλεγχος του Δ.Σ. Το Καταστατικό της οργάνωσης καθορίζει τον αριθμό των μελών και τον τρόπο συγκρότησης και λειτουργίας της. Η θητεία της είναι ταυτόσημη με τη διάρκεια της θητείας του Δ.Σ.

(στ) Εκλογικές διαδικασίες στις Συνδικαλιστικές Οργανώσεις

Το Άρθρο 10 παρ. 1 εδάφ. α' του Ν.1264/82, αναφέρεται στο δικαίωμα του εκλέγειν και εκλέγεσθαι. Το δικαίωμα αυτό έχουν τα μέλη της συνδικαλιστικής οργάνωσης με την προϋπόθεση

ότι έχουν εκπληρώσει τις οικονομικές τους υποχρεώσεις απέναντι στο σωματείο. Σύμφωνα με τον προεισχύσαντα νόμο 330/76 (Άρθρο 21) για την ενάσκηση του παραπάνω δικαιώματος ορίζονταν και άλλες δύο ακόμη προϋποθέσεις. Η μία αναφερόταν στην ηλικία (16 έτη για το δικαίωμα του εκλέγειν και 21 για το δικαίωμα του εκλέγεσθαι) και η άλλη ότι έπρεπε να περάσει ορισμένος χρόνος από την εγγραφή του ενδιαφερόμενου στην οργάνωση (6 μήνες για το δικαίωμα του εκλέγειν και 12 μήνες για το δικαίωμα του εκλέγεσθαι).

Από τη διάταξη του Άρθρου 7 παρ. 1 του Ν.1264/82, προκύπτει ότι το Καταστατικό της επαγγελματικής οργάνωσης μπορεί να καθορίσει και άλλες προϋποθέσεις για το δικαίωμα αυτό, αρκεί με αυτές (τις προϋποθέσεις) να μην ανατρέπεται η αρχή της ισοτιμίας των μελών και να μην τίθενται εμπόδια στην άσκηση της συνδικαλιστικής ελευθερίας. Τέτοιες πρόσθετες προϋποθέσεις μπορεί να αναφέρονται π.χ. στη μη συμμετοχή του εργαζόμενου σε άλλη παράλληλη οργάνωση, ή στην έλλειψη καταδίκης του για ορισμένα σοβαρά αδικήματα κ.λ.π.

Με το Άρθρο 12 του Ν.1264/82 καθιερώθηκε για την εκλογή των οργάνων της επαγγελματικής οργάνωσης το σύστημα της απλής αναλογικής. Αυτό σημαίνει ότι, εκλογές που διεξάγονται με άλλο εκλογικό σύστημα είναι αμέσως άκυρες, στοιχείο το οποίο μπορούμε να θεωρήσουμε ότι έρχεται σε αντίθεση τόσο με τις συνδικαλιστικές ελευθερίες, όσο και με την υπ' αριθ. 87 διεθνή σύμβαση, γιατί δεσμεύει την εσωτερική αυτονομία των οργάνων.

Η ψηφοφορία γίνεται στα πλαίσια των διατάξεων του Άρθρου 12 του Ν.1264/82 σε συνδυασμό με τις διατάξεις του Άρθρου

6 παρ. 2 έως 5 του Ν.Δ.4361/64 και βέβαια σε εκτέλεση των όσων ορίζονται στο Καταστατικό της κάθε οργάνωσης. Έτσι ο ψηφοφόρος επιδεικνύει την αστυνομική του ταυτότητα καθώς επίσης και το εκλογικό συνδικαλιστικό του Βιβλιάριο στο οποίο σημειώνεται από το Δικαστικό Αντιπρόσωπο η χρονολογία άσκησης του εκλογικού δικαιώματος, η διάρκεια της θητείας των αντιπροσώπων που ψήφισε καθώς και η διάρκεια της θητείας των οργάνων που θα ψηφίσουν οι αντιπρόσωποί του. Κατά τη διάρκεια της ψηφοφορίας η Εφορευτική Επιτροπή είναι υποχρεωμένη να τηρεί πρωτόκολλο και να συντάσσει πρακτικά διαλογής των ψηφοδελτίων και ανακήρυξης των επιτυχόντων.

Τα πρακτικά διαλογής των ψηφοδελτίων και ανακήρυξης των επιτυχόντων μαζί με το πρωτόκολλο της ψηφοφορίας και το απόσπασμα πρακτικών παραδίδονται από το Δικαστικό Αντιπρόσωπο στο γραμματέα του Οικείου Πρωτοδικείου και φυλάσσονται στο φάκελλο της οικείας επαγγελματικής οργάνωσης. Έτσι με τον παραπάνω τρόπο εκπληρώνεται ο σκοπός της δημοσιότητας του αποτελέσματος της ψηφοφορίας με τον οποίο διασφαλίζεται η δυνατότητα πληροφόρησης όλων εκείνων που έχουν κάποιο έννομο συμφέρον να γνωρίζουν την ύπαρξη της συνδικαλιστικής ιδιότητας αυτών που εξελέγησαν.

(ζ) Σχέσεις εργαζομένων - εργοδοτών

Είναι πολύ φυσικό, τα συνδικαλιστικά στελέχη, στην προσπάθειά τους να αντιμετωπίσουν με επιτυχία τα συλλογικά και μεμονωμένα προβλήματα των εργαζομένων που εκπροσωπούν, να έρχονται σε προστριβές με τους εργοδότες τους. Αυτό σημαίνει ότι

τα παραπάνω πρόσωπα αντιμετωπίζουν, όχι λίγες φορές, τον κίνδυνο να απολυθούν απο την εργασία τους, γεγονός που αναγκάζει την Πολιτεία να παίρνει μέτρα με τα οποία περιορίζεται το σχετικό δικαίωμα του εργοδότη. Όμως, πέρα απο αυτά τα μέτρα η Πολιτεία προέρχεται και σε άλλους προστατευτικούς μηχανισμούς με τους οποίους διασφαλίζεται και διευκολύνεται η γενικότερη συνδικαλιστική δράση.

(η) Διεθνείς Συμβάσεις Εργασίας

Έτσι, εκτός απο τη συνταγματική (Άρθρο 23 παρ. 1), αναγνώριση και κατοχύρωση του συνδικαλιστικού δικαιώματος όλων των εργαζομένων και των εγγυήσεων τις οποίες διασφαλίζουν οι κυρωθείσες απο τη χώρα μας διεθνείς συμβάσεις εργασίας, εθεοπίστηκαν κατά καιρούς και ειδικές διατάξεις που αναφέρονται στην προστασία των συνδικαλιστικών στελεχών. Τέτοιες διατάξεις περιείχαν τα αμέσως παρακάτω νομοθετικά κείμενα:

(α) Ο αναγκαστικός Νόμος 1803/51 "Περί προστασίας των συνδικαλιστικών στελεχών κατά του κινδύνου της απολύσεως αυτών υπό του εργοδότη των".

(β) Το Άρθρο 4 παρ. 1 του Νόμου 4504/66, κατ'εφαρμογή του οποίου παρασχέθηκε ειδική προστασία στα μέλη της ΓΣΕΕ.

(γ) Το Άρθρο 26 του Νόμου 330/76, σύμφωνα με το οποίο επεκτάθηκε ο κύκλος των προστατευομένων προσώπων σε σχέση με την ασυλία κατά της αυθαίρετης απόλυσής τους.

(δ) Ο αναγκαστικός Νόμος 971/37 "περί ασφαλίσεως των υπαλλήλων των εργατικών επαγγελματικών οργανώσεων" σύμφωνα με τον οποίο παρέχεται κάτω απο ορισμένες προϋποθέσεις επικουρική

σύνταξη σε ορισμένα συνδικαλιστικά στελέχη.

(ε) Το Άρθρο 51 παρ. 4 του Νομοθετικού Διατάγματος 2698/53, που αναφέρεται στη συνταξοδότηση συνδικαλιστικών στελεχών που προσέφεραν εθνικές υπηρεσίες.

(στ) Το Άρθρο 51 παρ. 4 του Νομοθετικού Διατάγματος 2698/53, που αναφέρεται στην επιδότηση των συνδικαλιστικών στελεχών που απολύονται.

(ζ) Το Άρθρο 7 της από 26.2.75 Εθνικής Γενικής Συλλογικής Σύμβασης Εργασίας, σύμφωνα με το οποίο παρέχεται κάτω αποορισμένες προϋποθέσεις ειδική άδεια για την επιμόρφωση των συνδικαλιστικών στελεχών.

(η) Τα Άρθρα 14 και 15 του Νόμου 1264/82 με τα οποία διευρύνεται ο κύκλος των προστατευομένων προσώπων (συνδικαλιστικών στελεχών) κατά τη διάρκεια της εργασιακής σχέσης, σύμφωνα άλλωστε με τις κατευθυντήριες γραμμές της υπ' αριθ. 98 Διεθνούς Σύμβασης Εργασίας. Η προστασία αυτή επεκτείνεται και στα ιδρυτικά μέλη της συνδικαλιστικής οργάνωσης που ιδρύεται για πρώτη φορά μέσα στην επιχείρηση ή στον κλάδο, ενώ παράλληλα στα πλαίσια της παραπάνω προστασίας, πέρα απο την ακυρότητα της καταγγελίας, περιλαμβάνεται και η απαγόρευση της μετάθεσης.

(θ) Τέλος, η ελεύθερη άσκηση του συνδικαλιστικού δικαιώματος, προστατεύεται και απο τον Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Χάρτη της 18-10-61 που πρόσφατα επικύρωσε η χώρα μας.

(θ) Διατάξεις για τα συνδικαλιστικά δικαιώματα
των εργαζομένων

...ε τι

Με τις διατάξεις του Άρθρου 15 του Ν.1264/82 ορίζεται
ότι:

(1) Τα όργανα του Κράτους έχουν την υποχρέωση να εφαρμόζουν
τα απαραίτητα μέτρα για τη διασφάλιση της ανεμπόδιστης άσκη-
σης του δικαιώματος για την ίδρυση και αυτόνομη λειτουργία
των συνδικαλιστικών οργανώσεων.

(2) Απαγορεύεται στους εργοδότες, σε πρόσωπα που ενεργούν
για λογαριασμό τους και σε οποιονδήποτε τρίτο να προβαίνουν
σε οποιαδήποτε πράξη ή παράλειψη που κατατείνει στην παρακώ-
λυση της άσκησης των συνδικαλιστικών δικαιωμάτων των εργαζο-
μένων και ιδιαίτερα:

α) Να ασκούν επιρροή στους εργαζόμενους για την ίδρυση ή
μή ίδρυση συνδικαλιστικής οργάνωσης.

β) Να επιβάλλουν ή να παρεμποδίζουν με οποιονδήποτε τρόπο
ή μέσο την προσχώρηση εργαζομένων σε ορισμένη συνδικαλιστική
οργάνωση.

γ) Να απαιτούν από τους εργαζομένους δήλωση συμμετοχής ή
μή συμμετοχής ή αποχώρησης από συνδικαλιστική οργάνωση. Στον
κύκλο αυτών των δηλώσεων δεν περιλαμβάνονται βέβαια εκείνες
που έχουν ενημερωτικό για τον εργοδότη χαρακτήρα, όταν αυτός
επί παραδείγματι, θέλει να πληροφορηθεί σε ποιούς από το προ-
σωπικό θα εφαρμόσει τη μία ή την άλλη συλλογική σύμβαση.

δ) Να υποστηρίζουν ορισμένη συνδικαλιστική οργάνωση με οι-
κονομικά ή άλλα μέσα. Με την απαγόρευση αυτή σκοπείται η δια-
σφάλιση της ανεξαρτησίας της συνδικαλιστικής οργάνωσης.

στ) Να μεταχειρίζονται με ευμένεια ή δυσμένεια τους εργαζόμενους ανάλογα με τη συμμετοχή τους σε ορισμένη συνδικαλιστική οργάνωση. Βέβαια η παραπάνω απαγόρευση ισχύει κατά τη διάρκεια της εργασιακής σχέσης και αναφέρεται σε θέματα προαγωγών, μεταθέσεων, επιβολής πειθαρχικών ποινών, μισθολογικών διακρίσεων, απολύσεων, κ.λ.π.

(3) Δεν επιτρέπεται επίσης στους εργοδότες να συμμετέχουν σε συνδικαλιστική οργάνωση εργαζομένων.

(4) Είναι άκυρη η καταγγελία της σχέσης εργασίας για νόμιμη συνδικαλιστική δράση.

(5) Είναι άκυρη η καταγγελία της σχέσης εργασίας:

α) Των μελών της διοίκησης της συνδικαλιστικής οργάνωσης, σύμφωνα με το Άρθρο 92 του Α.Κ.

β) Των μελών της προσωρινής διοίκησης, σύμφωνα με το Άρθρο 79 του Α.Κ., που διορίζει το Δικαστήριο σύμφωνα με το Άρθρο 69 του Α.Κ. και

γ) Των μελών της διοίκησης που εκλέγονται προσωρινά κατά την ίδρυση συνδικαλιστικής οργάνωσης. Εδώ πρόκειται για ειδική προστασία των συνδικαλιστικών στελεχών κατά των απολύσεων, γεγονός που σημαίνει ότι είναι άκυρη κάθε απόλυση συνδικαλιστού που γίνεται για πειθαρχικό παράπτωμά του, πριν και χωρίς να αποφασίσει γι' αυτό η Ειδική Επιτροπή του Άρθρου 15.

Σύμφωνα με τη διάταξη της παρ. 6 του Άρθρου 14, ο αριθμός των μελών του Δ.Σ. που προστατεύονται εξαρτάται από τον αριθμό των μελών του σωματείου. Έτσι όταν η οργάνωση έχει στη δύναμή της μέχρι 200 μέλη, προστατεύονται 7 μέλη της διοίκησης. Όταν πάλι η οργάνωση έχει από 201 έως 1.000 μέλη, τότε

προστατεύονται 11 συνδικαλιστικά στελέχη. Σαν βάση υπολογισμού λαμβάνεται ο συνολικός αριθμός των μελών του σωματείου και όχι μόνο τα οικονομικώς τακτοποιημένα μέλη ή εκείνα που έχουν δικαίωμα να ψηφίσουν. Εξάλλου στις δευτεροβάθμιες και τριτοβάθμιες οργανώσεις, σαν βάση υπολογισμού λαμβάνεται ο συνολικός αριθμός των πρωτοβάθμιων οργανώσεων-μελών που συμμετέχουν σ' αυτές.

Η σειρά των μελών του Δ.Σ. που προστατεύονται κατά των προαναφερομένων απολύσεων καθορίζεται από το Καταστατικό της οργάνωσης, αλλιώς ισχύει η σειρά που ορίζεται στην παρ. 7 του ιδίου Άρθρου. Η σειρά αυτή έχει ως εξής: Πρόεδρος, Αντιπρόεδρος, Γεν.Γραμματέας, Αναπλ.Γεν.Γραμματέα, Ταμίας και λοιποί κατά την τάξη της εκλογής.

Το Άρθρο 14 παρ. 10 του Ν.1264/82 αναφέρεται σε ορισμένες περιοριστικές περιπτώσεις κατά τις οποίες επιτρέπεται η καταγγελία της εργασιακής σχέσης των συνδικαλιστικών στελεχών. Αυτές είναι:

(α) Όταν κατά τη σύναψη της σύμβασης εργασίας με τον εργοδότη, ο εργαζόμενος τον εξαπάτησε παρουσιάζοντας ψεύτικα πιστοποιητικά ή βιβλιάρια για να προσληφθεί ή να λάβει μεγαλύτερη αμοιβή. Αν αντίθετα ο εργοδότης αντιλήφθηκε έγκαιρα την ανακρίβεια των δικαιολογητικών και παρά ταύτα προσέλαβε τον εργαζόμενο στην επιχείρησή του, τότε δεν συντρέχει σπουδαίος λόγος καταγγελίας.

(β) Όταν ο εργαζόμενος απεκάλυψε βιομηχανικά ή εμπορικά μυστικά ή ζήτησε ή δέχτηκε αθέμιτα πλεονεκτήματα, κυρίως προμήθειες από τρίτους. Στην περίπτωση αυτή συντρέχει σοβαρή παράβαση της υποχρέωσης πίστης, με την οποία βαρύνεται ο εργαζό-

μενος έναντι του εργοδότη και συνεπώς η κοινολόγηση τέτοιων απορρήτων στους τρίτους καταλήγει πολύ συχνά σε αθέμιτο ανταγωνισμό που αναστατώνει την ισορροπία μεταξύ ομοειδών επιχειρήσεων. Όταν όμως η αποκάλυψη των προαναφερομένων απορρήτων γίνεται σε εκπλήρωση επιβεβλημένου από το Νόμο καθήκοντος, τότε δεν συντρέχει περίπτωση παράβασης της πιο πάνω αρχής.

(γ) Όταν ο εργαζόμενος προκάλεσε σωματικές βλάβες ή εξύβρισε σοβαρά ή απείλησε τον εργοδότη ή τον εκπρόσωπό του. Στην περίπτωση αυτή τα παραπάνω παραπτώματα λαμβάνονται υπόψη στα πλαίσια του ποινικού Νόμου. Όμως η επιτροπή προστασίας μπορεί να κρίνει ότι δεν συντρέχει σπουδαίος λόγος καταγγελίας, όταν η σωματική βλάβη ή σοβαρή εξύβριση έχει σαν αιτία τη δικαιολογημένη αγανάκτηση του συνδικαλιστού που προκλήθηκε από προηγούμενη σκληρή συμπεριφορά του εργοδότη.

(δ) Όταν ο εργαζόμενος επίμονα και αδικαιολόγητα αρνήθηκε να εκτελέσει την εργασία για την οποία είχε προσληφθεί. Πρόκειται για πλημμελή παροχή εργασίας η οποία όταν γίνεται σε τέτοια έκταση και με συνθήκες με τις οποίες παραβιάζεται η καλή πίστη και τα συναλλακτικά ήθη, τότε συντρέχει σπουδαίος λόγος καταγγελίας της εργασιακής σύμβασης.

(ε) Όταν ο εργαζόμενος δεν προσέρχεται αδικαιολόγητα στην εργασία του για περισσότερο από 7 ημέρες διάστημα ή εξακολουθεί να συμμετέχει σε απεργία που κρίθηκε με δικαστική απόφαση παράνομη ή καταχρηστική.

Δεν είναι αδικαιολόγητη η απουσία του συνδικαλιστού που χορηγείται προσωπική άδεια από τον εργοδότη ή συνδικαλιστική άδεια, ή στις περιπτώσεις ασθένειας ή απεργίας.

Στα μέτρα προστασίας που θέτει ο Νόμος για τα συνδικαλιστικά στελέχη θέτει και εκείνα που αναφέρονται στην απαγόρευση της μετάθεσής τους σαν ενέργεια του εργοδότη με την οποία επιχειρείται η παρεμπόδιση της συνδικαλιστικής τους δράσης (Άρθρο 14 παρ. 9 Ν.1264/82).

Θα πρέπει ακόμη να διευκρινιστεί, ότι η παραπάνω προστασία διαρκεί κατά το χρονικό διάστημα της θητείας των συνδικαλιστικών στελεχών με την επιφύλαξη όμως του Άρθρου 11 παρ.3 του Ν.1256/82. Αυτό σημαίνει ότι μπορούν να γίνουν μεταθέσεις συνδικαλιστών ανάλογα με τις οργανωτικές ανάγκες που θέτει η αμέσως παραπάνω διάταξη. Αρκεί η μετάθεση αυτή να είναι αναπόφευκτη συνέπεια των οργανωτικών μεταβολών. Τέτοια περίπτωση συντρέχει όταν δεν υπάρχει άλλη ομοιόβαθμη θέση στον ίδιο τόπο ή όταν καίτοι υπάρχει ομοιόβαθμη θέση, άλλος σχετικός εξαιρετικός υπηρεσιακός λόγος που σχετίζεται με τα οργανωτικά μέτρα καθιστά αναπόφευκτη τη μετάθεση.

Απο τον συνδυασμό των διατάξεων των Άρθρων 14 και 15 του Ν.1264/82 προκύπτει ότι, η απόλυση που γίνεται κατά παράβαση αυτών είναι άκυρη και ο εργοδότης οφείλει να καταβάλει στο συνδικαλιστή που απολύθηκε μισθούς υπερημερίας κατά την έννοια του Άρθρου 656 του Α.Κ. Τα ίδια ισχύουν και για τη μετάθεση. Εξάλλου σύμφωνα με το Άρθρο 23 παρ.2 του ίδιου Νόμου, η απόλυση ή μετάθεση προστατευομένων συνδικαλιστών που γίνεται κατά παράβαση των παραπάνω διατάξεων (Άρθρα 14 και 15) αποτελεί και ποινικό αδίκημα που τιμωρείται με φυλάκιση ή και με χρηματική ποινή μέχρι 1.000.000 δρχ. Μάλιστα έχει νομολογηθεί ότι, αν η απόλυση ή η μετάθεση του συνδικαλιστού

στελέχους γίνει κατά τρόπο που να προσβάλλεται η τιμή, η αξιοπρέπεια, ή η προσωπικότητά του, τότε αυτός μπορεί να αξιώσει απο τον παραβάτη εργοδότη και χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης.

(1) Επιτροπή Προστασίας Συνδικαλιστικών Στελεχών

Με το Άρθρο 15 του Ν.1264/82, όπως αυτό τροποποιήθηκε με το Άρθρο 25 του Ν.1545/85, ρυθμίζονται τα ζητήματα σύνθεσης, αρμοδιότητας και ακολουθητέας διαδικασίας της Επιτροπής Προστασίας των Συνδικαλιστικών Στελεχών, που είναι διαρθρωμένη σε δύο βαθμούς.

Έτσι, σύμφωνα με τις προαναφερόμενες διατάξεις η Πρωτοβάθμια Επιτροπή είναι τριμελής και αποτελείται:

α) Απο τον Πρόεδρο της Επιτροπής που είναι ο Πρόεδρος των Πρωτοδικών της περιφέρειας στην οποία παρέχει ο εργαζόμενος την εργασία του, εφόσον στο Πρωτοδικείο υπηρετούν δύο τουλάχιστον Πρόεδροι ή ένας άλλος Πρωτοδίκης που ορίζεται απο τον Πρόεδρο για ένα χρόνο.

β) Απο έναν αντιπρόσωπο του Εμποροβιομηχανικού Επιμελητηρίου της περιφέρειας και αν δεν λειτουργεί Επιμελητήριο του Εμπορικού Συλλόγου. Όταν εκδικάζεται η υπόθεση που αφορά μισθωτό της Βιομηχανίας, τότε ο Σύνδεσμος Βιομηχάνων, όταν υπάρχει, υποδεικνύει έναν εκπρόσωπό του που συμμετέχει στην Επιτροπή αντί του εκπροσώπου του Επιμελητηρίου και

γ) Απο έναν εκπρόσωπο των εργαζομένων που υποδεικνύει η πιο αντιπροσωπευτική τριτοβάθμια οργάνωση.

Η Δευτεροβάθμια Επιτροπή είναι και αυτή τριμελής και αποτελείται:

α) Απο τον αρχαιότερο Πρόεδρο Πρωτοδικών που αναπληρώνεται απο άλλο όμοιό του σε περίπτωση απουσίας, έλλειψης ή κωλύματός του. Στην Επιτροπή αυτή προεδρεύει ο αρχαιότερος Πρωτοδίκης (όταν δεν υπηρετεί άλλος Πρόεδρος) με την προϋπόθεση ότι δεν συμμετείχε στην πρωτοβάθμια επιτροπή κατά το χρόνο προσβολής της απόφασής της.

β) Απο ένα αντιπρόσωπο του Εμποροβιομηχανικού Επιμελητηρίου με τις αυτές διακρίσεις που προβλέπονται στη σύνθεση της πρωτοβάθμιας επιτροπής και

γ) Απο ένα εκπρόσωπο των εργαζομένων που υποδεικνύεται επίσης απο την πλέον αντιπροσωπευτική τριτοβάθμια οργάνωση.

Τακτικά ή αναπληρωματικά μέλη της πρωτοβάθμιας επιτροπής δεν μπορούν να ορίζονται για τον ίδιο χρόνο ή να συμμετέχουν στην δευτεροβάθμια επιτροπή.

(ια) Δικαίωμα Κρατικής Προστασίας της Εργασίας

Στο Άρθρο 16 του Ν.1264/82 παρ.1 προβάλλεται εντυπωσιακά ότι η εργασία αποτελεί δικαίωμα και προστατεύεται απο το Κράτος και επί πλέον ότι οι εργαζόμενοι και οι συνδικαλιστικές τους οργανώσεις προστατεύονται κατά την άσκηση κάθε συνδικαλιστικού δικαιώματος και στον τόπο εργασίας, ενώ συγχρόνως το κοινωνικό αυτό δικαίωμα είναι ήδη κατοχυρωμένο απο το Σύνταγμα (Άρθρο 22 παρ. 1).

Με την παρ. 2 του Άρθρου 16 παρέχεται το δικαίωμα στα σωματεία να έχουν πίνακες ανακοινώσεων για τους σκοπούς τους στους τόπους εργασίας και σε χώρους που συμφωνούν ο κάθε εργοδότης και η διοίκηση του σωματείου. Αν αυτό σημαίνει ότι με τις παραπάνω ενέργειες του σωματείου δεν πρέπει να προξε-

νούνται ζημιές στις εγκαταστάσεις και στα μηχανήματα της επιχείρησης, μήτε να παρεμποδίζεται το έργο της παραγωγής.

Με τη διάταξη του Άρθρου 16 παρ. 4 του παραπάνω Νόμου 1264/82, υποχρεώνεται ο εργοδότης ή ο εξουσιοδοτημένος εκπρόσωπός του να συναντάται με τους εκπρόσωπους των συνδικαλιστικών οργανώσεων-μετά απο αίτησή τους-τουλάχιστον μια φορά τον μήνα και να μεριμνά για την επίλυση των θεμάτων που απασχολούν τους εργαζόμενους ή την οργάνωσή τους.

Με την επόμενη παρ. 5, ο εργοδότης που απασχολεί στην επιχείρησή του περισσότερους απο 100 εργαζόμενους, υποχρεούται να διαθέτει κατάλληλο χώρο για γραφείο στον τόπο εργασίας, στο εργοστασιακό ή επιχειρησιακό σωματείο που έχει τα περισσότερα μέλη, προκειμένου να εξυπηρετούνται οι συνδικαλιστικοί σκοποί του.

Όλα αυτά μπορούν να γίνουν εφόσον η παραχώρηση του γραφείου ζητηθεί απο την ενδιαφερόμενη οργάνωση και πάντοτε ανάλογα με τις δυνατότητες της επιχείρησης.

Με την παρ. 6 παρέχεται το δικαίωμα σε συνδικαλιστικές οργανώσεις οποιουδήποτε βαθμού να διανέμουν τις ανακοινώσεις τους μέσα στο χώρο εργασίας και εκτός χρόνου απασχόλησης. Αυτό μπορεί να γίνεται μόνο απο εξουσιοδοτημένα μέλη των οργανώσεων που έχουν απο το Νόμο δικαίωμα να εισέρχονται στους χώρους της επιχείρησης. Αρκεί, απο τις ενέργειες αυτές, να μην παραβιάζεται το δικαίωμα της ιδιοκτησίας του εργοδότη και του ασύλου της επιχείρησης.

Επίσης με τη διάταξη της παρ. 7, παρέχεται δικαίωμα στους εκπροσώπους του επιχειρησιακού ή εργοστασιακού σωματείου

(και αν δεν υπάρχει τέτοιο σωματείο) στους εκπροσώπους του Εργατικού Κέντρου της περιοχής στην οποία λειτουργεί η επιχείρηση να παρευρίσκονται κατά την επιθεώρηση που ενεργούν οι υπάλληλοι του Υπουργείου Εργασία.

(ιβ) Συνδικαλιστικές Άδειες

Το Άρθρο 17 του Ν.1264/82 αναφέρεται στις συνδικαλιστικές άδειες. Με τη διάταξη αυτή θεσπίζεται υποχρέωση των εργοδοτών να διευκολύνουν τα μέλη των διοικητικών συμβουλίων, των ελεγκτικών επιτροπών και τους αντιπροσώπους των συνδικαλιστικών οργανώσεων στις υπερκείμενες (δευτεροβάθμιες και τριτοβάθμιες) οργανώσεις για την ομαλή άσκηση των καθηκόντων τους (παρ. 1). Την παραπάνω υποχρέωση του εργοδότη προβλέπει και η 135/71 (Άρθρο 2) Διεθνής Σύμβαση Εργασίας. Άλλωστε οι προαναφερόμενες διευκολύνσεις προς τα συνδικαλιστικά στελέχη ανταποκρίνονται και στο πνεύμα του Συντάγματος (Άρθρο 23 παρ.1) με το οποίο, όπως αναφέραμε αρχικά, προστατεύεται η συνδικαλιστική δράση στα πλαίσια της συνδικαλιστικής ελευθερίας.

Απο τη διατύπωση της διάταξης της παρ. 1, προκύπτει να εξαιρούνται του δικαιώματος των συνδικαλιστικών αδειών:

- α) Οι ενώσεις προσώπων.
- β) Οι δημοσιογραφικές οργανώσεις (Άρθρο 1 παρ. 2).
- γ) Τα τοπικά παραρτήματα και
- δ) Οι ναυτεργατικές οργανώσεις (άρθρο 1 παρ.2), ενώ αντίθετως εφαρμόζονται στις οργανώσεις των δημοσίων υπαλλήλων.

Ο σκοπός για τον οποίο χορηγούνται οι συνδικαλιστικές

άδειες είναι για να διευκολυνθεί ο μισθωτός στην εκτέλεση των συνδικαλιστικών καθηκόντων του για την οποία απαιτείται ικανός χρόνος και μάλιστα εκτός ωραρίου εργασίας.

Η διάρκεια των αδειών αυτών ποικίλει ανάλογα με τη σπουδαιότητα της συνδικαλιστικής οργάνωσης και τη συγκεκριμένη θέση που έχει ο συνδικαλιστής.

Έτσι σύμφωνα με την παρ.2 εδαφ. α' του άρθρου 17, τα μέλη της εκτελεστικής επιτροπής της πύο αντιπροσωπευτικής τριτοβάθμιας συνδικαλιστικής οργάνωσης (δηλαδή εδώ στην πατρίδα μας της ΓΣΕΕ) δικαιούνται άδεια για όσο χρόνο διαρκεί η θητεία τους. Σύμφωνα με το επόμενο εδαφ. β' της ίδιας διάταξης τα μέλη των πλέον αντιπροσωπευτικών δευτεροβάθμιων οργανώσεων (Ομοσπονυιδών και Εργατικών Κέντρων) δικαιούνται άδεια μέχρι 9 ημέρες το μήνα, ο δε πρόεδρος, αντιπρόεδρος, γενικός γραμματέας και ο ταμίας των παραπάνω οργανώσεων δικαιούνται μέχρι 15 ημέρες το μήνα.

Στη συνέχεια και σύμφωνα με το εδάφιο γ' παρ.2 του άρθρου 17, στον πρόεδρο, αντιπρόεδρο, γεν. γραμματέα των πρωτοβάθμιων οργανώσεων, δίδεται άδεια ίση μέχρι 5 ημέρες το μήνα αν η οργάνωση έχει τουλάχιστον 500 μέλη και μέχρι 3 ημέρες αν έχει λιγότερα. Ως ημέρες συνδικαλιστικής άδειας νοούνται οι πλήρεις εργάσιμες ημέρες, γεγονός που σημαίνει ότι οι αργίες και γενικά οι μη εργάσιμες ημέρες δεν λαμβάνονται υπόψη και δεν υπολογίζονται στον αριθμό των ημερών της άδειας αυτής.

Εξάλλου σύμφωνα με τη διάταξη της παρ.4 του άρθρου 17, ο χρόνος απουσίας λόγω της συνδικαλιστικής άδειας θεωρείται σαν χρόνος πραγματικής εργασίας για όλα τα δικαιώματα που απορρέουν από την εργασιακή και ασφαλιστική σχέση (π.χ. χρόνος για τον

υπολογισμό του επιδόματος τριετιών ή πολυετούς υπηρεσίας γενικά, ή χρόνος ευδόκιμος για την προαγωγή του μισθωτού, ή χρόνος για την αναγνώριση των ασφαλιστικών ημερομισθίων, στον οικείο φορέα στον οποίο-ας σημειωθεί - καταβάλλει η συνδικαλιστική οργάνωση τόσο την εισφορά του εργοδότη όσο και την εισφορά του εργαζομένου αφού ο χρόνος της συνδικαλιστικής άδειας δεν αμοίβεται από τον εργοδότη, με εξαίρεση μόνο τους δημοσίους υπαλλήλους (άρθρο 22 παρ. 5 του Ν. 1400/83).

Στις παραπάνω περιπτώσεις δικαιολογείται η καταβολή αποδοχών στον συνδικαλιστή που απουσιάζει από την εργασία του λόγω της παραπάνω άδειας και τις οποίες αποδοχές επιβαρύνεται η οικεία οργάνωση, κατά τα ειδικότερα που ορίζονται στο καταστατικό της.

Τέλος, σύμφωνα με την τελευταία παράγραφο 5 για κάθε διαφωνία που προκύπτει από την εφαρμογή του άρθρου 17, αρμόδια να αποφανθεί και να αποφασίσει είναι η επιτροπή προστασίας για την οποία αναφερθήκαμε παραπάνω. Η επιτροπή αυτή επιλαμβάνεται ύστερα από αίτηση είτε του εργοδότη είτε του συνδικαλιστικού στελέχους.

Με το άρθρο 18 του Ν. 1264/82 παρ. 1 ορίζεται ότι τα θέματα που αναφέρονται α) στην προστασία και στις διευκολύνσεις της συνδικαλιστικής δράσης μέσα στην επιχείρηση, β) στην επιτροπή προστασίας των συνδικαλιστικών στελεχών, γ) στη δημοκρατία στους τόπους εργασίας και δ) στις συνδικαλιστικές άδειες, αποτελούν τα ελάχιστα όρια προστασίας για τους εργαζόμενους. Αυτό σημαίνει, σε συνδυασμό με την επόμενη παράγραφο 2 του ίδιου άρθρου, ότι μπορεί και είναι δυνατό να διευρυνθεί η πιο πάνω προστασία με συλλογικές συμβάσεις εργασίας ή με αντίστοι-

χες αποφάσεις διατηρήσιμες ή γγυενικότερα με ενοχικές συμφωνίες μεταξύ των εργοδοτών και των εργαζομένων.

(ιγ) Δημόμοσοι υπάλληλοι - Συνδικαλιστικές ελευθερίες

Με το άρθρο 30 του Ν.1264/82, επεκτείνεται η εφαρμογή αυτού και στους δημοσίους υπαλλήλους των οποίων σχετικά, με τις συνδικαλιστικές ελευθερίες τους θέματα καθορίζονταν προηγουμένως με το νόμο 643/77. Ειδικότερα στον κύκλο εφαρμογής του Ν.1264/82 εμπύπτουν: α) οι έμμισθοι πολιτικοί υπάλληλοι του Δημοσίου, β) οι μόνιμοι ή με θητεία υπάλληλοι των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης, γ) οι μόνιμοι ή με θητεία υπάλληλοι των ΑΕΙ, δ) οι μόνιμοι ή με θητεία υπάλληλοι των Εκκλησιαστικών Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου και λοιπών ΝΠΔΔ και ε) οι υπάλληλοι των παραπάνω υπηρεσιών που συνδεόνται με αυτές με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου και κατέχουν οργανικές θέσεις, ειδικού επιστημονικού, τεχνικού και βοηθητικού προσωπικού.

Με την παρ.3 του άρθρου 30 προσδιορίζονται οι συνδικαλιστικές οργανώσεις των δημοσίων υπαλλήλων κατά τρόπο ανάλογο με εκείνο που ισχύει στον ιδιωτικό τομέα. Έτσι, πρωτοβάθμιες οργανώσεις των δημοσίων υπαλλήλων είναι: α) οι ενώσεις προσώπων και β) τα σωματεία τους που ιδρύονται με τις ίδιες προϋποθέσεις που ισχύουν για τις συνδικαλιστικές οργανώσεις του ιδιωτικού τομέα.

Δευτεροβάθμιες συνδικαλιστικές οργανώσεις των δημοσίων υπαλλήλων είναι: α) οι Ομοσπονδίες των κατά κλάδους ή ειδικό-

τητες σωματείων που τα μέλη τους υπάγονται οργανικά σε ένα ή και σε περισσότερα υπουργεία ή τα ΝΠΔΔ για τα οποία αναφερθήκαμε αμέσως παραπάνω και β) οι Ομοσπονδίες σωματείων που τα μέλη τους υπάγονται οργανικά στο ίδιο υπουργείο ή στα ΝΠΔΔ που επίσης αναφέραμε, ή ομάδα ΝΠΔΔ που τελεί κάτω από την εποπτεία του ίδιου υπουργείου. Πρόκειται δηλαδή για ομοσπονδίες που είναι οργανωμένες είτε με βάση την ειδικότητα του υπαλλήλου, είτε με βάση την υπηρεσία (υπουργείο-ΝΠΔΔ) στην οποία απασχολείται ο υπάλληλος.

Πάντοτε κατά τις προαναφερόμενες διατάξεις του άρθρου 30 παρ. 3 κάθε πρωτοβάθμια οργάνωση μπορεί να γίνει μέλος σε μια μόνο δευτεροβάθμια, εφόσον δεν υπάρχει άλλη οργάνωση.

Σύμφωνα με την παρ.4 του παραπάνω άρθρου, κάθε υπάλληλος από τη στιγμή που θα διορισθεί και χωρίς να απαιτείται να συμπληρώσει ένα δίμηνο απασχόλησης του - όπως συμβαίνει στον ιδιωτικό τομέα - δικαιούται να γίνει μέλος μιας ομοιοεπαγγελματικής οργάνωσης και μιας επιχειρησιακής.

Όσον αφορά το αμετάθετο των συνδικαλιστικών στελεχών των δημοσιουπαλληλικών οργανώσεων, αυτό ρυθμίζεται από την επομένη παρ. 5. Σύμφωνα με τη διάταξη αυτή, δεν επιτρέπεται η μετάθεση των μελών των διοικητικών συμβουλίων ή των προσωρινών διοικήσεων των πρωτοβάθμιων οργανώσεων όταν αυτές ανήκουν σε δευτεροβάθμιες, ως μέλη τριτοβάθμιων οργανώσεων. Βέβαια η παρανω προστασία κατά των μεταθέσεων ισχύει με την επιφύλαξη του Ν. 1256/82 (άρθρο 11), προϋπόθεση που σημαίνει ότι οι μεταθέσεις συνδικαλιστών που γίνονται στα πλαίσια των οργανωτικών-υπηρεσιακών αναγκών δεν εντάσσονται στα μέτρα της ειδικής προστασίας. Επίσης ο νόμος θέτει σαν προϋπόθεση για τη μετάθεση του

προστατευόμενου μέλους-υπαλλήλου την έγγραφη συγκατάθεσή του καθώς και την συγκατάθεση της οργάνωσης στην οποία ανήκει.

Τα ίδια εξάλλου ισχύουν και για την επιτροπή προστασίας των συνδικαλιστικών στελεχών των δημοσιουπαλληλικών οργανώσεων. Δηλαδή η επιτροπή του άρθρου 15 που είδαμε παραπάνω για τους συνδικαλιστές του ιδιωτικού τομέα, όταν πρόκειται για δημόσιους υπαλλήλους αποτελείται:

α) Από τον Πρόεδρο Πρωτοδικών της περιφέρειας στην οποία παρέχει τις υπηρεσίες του ο υπάλληλος ή από ένα πρωτοδίκη ή ειρηνοδίκη που ορίζεται κατά την ίδια διαδικασία που ισχύει και στις αντίστοιχες περιπτώσεις του ιδιωτικού τομέα και του οποίου η θητεία διαρκεί ένα έτος.

β) Από ένα υπάλληλο που ορίζει ο Υπουργός Προεδρίας Κυβέρνησης ύστερα από συνεννόηση με τον κατά περίπτωση αρμόδιο υπουργό και

γ) Από ένα εκπρόσωπο των υπαλλήλων που υποδεικνύει η πιο αντιπροσωπευτική τριτοβάθμια οργάνωση της χώρας.

(ιδ) Συνδικαλισμός και απεργία

Μια από τις σπουδαιότερες λειτουργίες των ενώσεων του εργατικού δικαίου είναι και εκείνη με την οποία επιχειρείται η συλλογική προάσπιση και προαγωγή των συμφερόντων τους.

Για την πραγμάτωση αυτής της λειτουργίας οι εργατικές ενώσεις προσφεύγουν στα αγωνιστικά μέτρα της απεργίας.

Η απεργία μέσα στα όρια της έννομης τάξης αποβλέπει στην άσκηση οικονομικής πίεσης στον αντίπαλο μέχρις ότου αυτός να

ενδώσει και αποδεχθεί να ικανοποιήσει δίκαια αιτήματα των εργαζομένων.

Ομως, το δικαίωμα της απεργίας δεν παρέχεται χωρίς κάποιους περιορισμούς, αλλά υπό τους όρους που παρέχεται το δικαίωμα του "Συνδικαλιζέσθαι" με το οποίο είναι συνυφασμένο.

Συνδικαλισμός και απεργία ούτε υπήρξαν ποτέ, ούτε και μπορούν να νοηθούν ξεχωριστά. Και αυτό γιατί η συνδικαλιστική κίνηση γεννήθηκε από την ανάγκη των εργαζομένων να προασπίσουν και να προαγάγουν με τις ίδιες τους δυνάμεις τα οικονομικά τους συμφέροντα και να αυτοπροστατευθούν απέναντι στους οικονομικά ισχυρότερους εργοδότες.

Κατά συνέπεια η έννοια της συνδικαλιστικής ελευθερίας περιλαμβάνει σκοπούς και δράση που είναι εγγυημένη από το Σύνταγμα.

Η Συνταγματική αναγνώριση του δικαιώματος της απεργίας στηρίζεται στο άρθρο 23 παρ.2 του Συντάγματος του 1975 στο οποίο ορίζεται ότι η απεργία αποτελεί δικαίωμα που ασκείται από τις νόμιμες συνεστημένες συνδικαλιστικές οργανώσεις προς διαφύλαξη και προαγωγή των οικονομικών και εργατικών συμφερόντων των εργαζομένων.

Μέχρι σήμερα δεν έχει διατυπωθεί κάποιος νομοθετικός ορισμός για την απεργία. Ομως από αυτά που κατά καιρούς υποστήριξε η επιστήμη και τα δικαστήρια της χώρας προκύπτουν τα εξής:

α) Η απεργία είναι η ομαδική προσωρινή και ηθελημένη αναστολή εκτέλεση της εργασίας που αποφασίζεται ύστερα από απόφαση της νόμιμης οργάνωσης των εργαζομένων προς εξαναγκασμό του εργοδότη σε παροχή και που ενέχει τη θέληση επανάληψης της εργασίας μετά τη λήξη του απεργιακού αγώνα.

Αυτό σημαίνει ότι η εργασιακή σύμβαση αναστέλλεται κατά τη διάρκεια της απεργίας, υποχρεωμένου του εργοδότη, μετά τη λήξη της να δεχτεί τον εργαζόμενο στην εργασία. Η αποδοχή αυτή δεν θεωρείται ως ανανέωση της σύμβασης.

β) Η απεργία έχει ομαδικό χαρακτήρα. Έτσι δεν μπορεί να κηρυχθεί απεργία από ένα μόνο μισθωτό.

γ) Πρόσθετο επίσης χαρακτηριστικό στοιχείο της απεργίας είναι η ύπαρξη κοινού επαγγελματικού σκοπού που αποβλέπει στην ικανοποίηση επαγγελματικών συμφερόντων των εργαζομένων.

δ) Η απεργία πρέπει να είναι σύννομη, δηλαδή να αποβλέπει στη διαφύλαξη και προαγωγή των οικονομικών, εργασιακών, συνδικαλιστικών και ασφαλιστικών συμφερόντων των εργαζομένων.

ε) Να υπάρχει προηγούμενη απόφαση της Γενικής συνέλευσης του Σωματείου σύμφωνα με τα ειδικότερα οριζόμενα στο άρθρο 2ο του Ν.1264/82.

Κατά τη διάρκεια της απεργίας ισχύει ο κανόνας ότι εφόσον δεν προσφέρεται εργασία, ο εργοδότης δεν οφείλει μισθό. Διαρκούσης της απεργίας απαγορεύεται η πρόσληψη απεργοσπαστών.

Η θεωρία και η πρακτική διακρίνει τις απεργίες σε διάφορες μορφές. Έτσι μέχρι σήμερα διακρίνουμε τις απεργίες:

α) Σε κοινές ή συνηθισμένες με τις οποίες σκοπείται η βελτίωση των υφιστάμενων όρων εργασίας.

β) Σε απεργίες αλληλεγγύης ή συμπαράστασης με τις οποίες επιδιώκεται συνήθως η επαναπρόσληψη απολυθέντων εργαζομένων.

γ) Σε πολιτικές με την έννοια ότι αυτές δεν αποβλέπουν στην ικανοποίηση κάποιου επαγγελματικού συμφέροντος, αλλά στοχεύουν να ασκήσουν πίεση κατά του Κράτους.

δ) Σε λευκές, οι οποίες συνίστανται στην επιβράδυνση των εργασιών με σκοπό να μειωθεί η παραγωγή.

ε) Σε αμυντικές ή επιθετικές, με τις οποίες συνήθως στοχεύεται η διατήρηση κερτημένων δικαιωμάτων.

στ) Σε αδέσποτες, δηλαδή εκείνες που κηρύσσονται από μη νόμιμες συνεστημένες οργανώσεις ή ενώσεις των εργαζομένων που προβλέπει ο Ν. 1264/82.

ζ) Σε τοπικές ή γενικές, ανάλογα με την έκταση της απεργίας στον κλάδο της οικονομικής δραστηριότητας και

η) Τις στάσεις εργασίας, οι οποίες διαφέρουν από τις συνηθισμένες απεργίες μόνο κατά τη χρονική διάρκειά τους.

Για την άσκηση του απεργιακού δικαιώματος απαιτείται:

α) Σύννομος σκοπός της απεργίας, ο οποίος αναγνωρίζεται από το δίκαιο. Ο σκοπός αυτός, τόσο με το άρθρο 19 του Ν.1264/82, όσο και με το άρθρο 34 του προισχύσαντος Ν. 330/76, είναι η διαφύλαξη και προαγωγή των οικονομικών, εργασιακών, συνδικαλιστικών και ασφαλιστικών συμφερόντων των εργαζομένων.

β) Καλή πίστη. Αυτό σημαίνει, ότι το δικαίωμα της απεργίας πρέπει να ασκείται μέσα στα όρια καλής πίστης, κατά την έννοια του άρθρου 281 Α.Κ. και μάλιστα ύστερα από σχετική προειδοποίηση του οικείου εργοδότη ή της επαγγελματικής οργάνωσης στην οποία ανήκει. Βέβαια η σχετική διάταξη επιβάλλει στην υπόχρεη συνδικαλιστική οργάνωση να προειδοποιήσει τον εργοδότη ή την οργάνωσή του τουλάχιστον 24 ώρες πριν από την πραγματοποίηση της απεργίας. Όμως δεν αρκεί μόνο αυτό για να πληρωθεί η έννοια της καλής πίστης. Το προτιθέμενο να απεργήσει σωματείο θα πρέπει προηγουμένως έγκαιρα να έχει γνωστοποιήσει προς την άλλη πλευρά τα σχετικά αιτήματά του δίδοντας εύλογο και ικανό

χρόνο για συζήτηση και ρύθμισή τους. Με τον τρόπο αυτό δεν τηρείται μόνο ο νόμος, αλλά κυρίως και επί πλέον εξασφαλίζονται συνθήκες ευνοϊκές κάτω από τις οποίες τα διιστάμενα μέρη μπορούν να προέλθουν σε ουσιαστική επίλυση των θεμάτων που τους απασχολούν και μάλιστα σε επίπεδο που διακρίνεται για τον πολιτιστικό του χαρακτήρα.

γ) Απόφαση σωματείου: Για τη γέννηση του απεργιακού δικαιώματος απαιτείται επίσης απόφαση της γενικής συνέλευσης ή του διοικητικού συμβουλίου της οργάνωσης κατά τις διακρίσεις του άρθρου 20 παρ. 1 του Ν.1264/82 (ανάλογη ρύθμιση προβλεπόταν και στο Ν.330/76 άρθρο 34 εδαφ.γ).

Ειδικούς περιορισμούς προεβλέπει ο Ν.1264/82 για τους εργαζομένους με σχέση εργασίας του ιδιωτικού δικαίου στο Δημόσιο στους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης, στα Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου, η λειτουργία των οποίων έχει βέβαιη ζωτική σημασία για την εξυπηρέτηση βασικών αναγκών του κοινωνικού συνόλου.

Στην παραπάνω κατηγορία ανήκουν και οι επιχειρήσεις του Δημοσίου χαρακτήρα ή κοινής ωφέλειας. Τέτοιες χαρακτηρίζονται σύμφωνα με την παρ.2, του άρθρου 19 του Ν.1264/82 οι επιχειρήσεις ή εκμεταλλεύσεις:

- α) Παροχής υγειονομικών υπηρεσιών από νοσηλευτικά ιδρύματα.
- β) Διύλισης και διανομής ύδατος.
- γ) Παραγωγής και διανομής ηλεκτρικού ρεύματος ή καυσίμου αερίου.
- δ) Παραγωγής ή διύλισης ακάθαρτου πετρελαίου.
- ε) Μεταφοράς προσώπων και αγαθών από την ξηρά, τη θάλασσα και τον αέρα.

στ) Τηλεπικοινωνιών και ταχυδρομείων, ραδιοφωνίας, και τηλεόρασης.

ζ) Αποχέτευσης και απαγωγής ακάθαρτων υδάτων και λυμάτων και

η) Φορτοεκφόρτωσης και αποθήκευσης εμπορευμάτων στα λιμάνια.

Η οφειλόμενη προειδοποίηση για την πραγματοποίηση απεργίας στις παραπάνω επιχειρήσεις καθώς και στο Δημόσιο, στους ΟΤΑ και στα ΝΠΔΔ ορίζεται σε 4 πλήρεις ημέρες από την γνωστοποίηση των αιτημάτων και των λόγων που τα θεμελιώνουν (άρθρο 20 παρ.2).

Η απόφαση της γενικής συνέλευσης για κήρυξη της απεργίας λαμβάνεται με μυστική ψηφοφορία. Η παραβίαση της πιο πάνω αρχής καθιστά την απόφαση της γενικής συνέλευσης απόλυτα άκυρη.

Η απεργία είναι πάλι φυσικό, σε αρκετές περιπτώσεις να προκαλέσει σοβαρή διατάραξη της κοινωνικής ευρυθμίας. Γι' αυτό και ο κοινός νομοθέτης τόσο στον προισχύσαντα νόμο 330/76 (άρθρο 37 παρ. 1) όσο και σε αυτόν που ισχύει σήμερα (Ν.1264/82, άρθρο 21) προέβλεψε και υποχρέωσε ότι το σωματείο που πραγματοποιεί την απεργία οφείλει να μεριμνά για την ασφάλεια των εγκαταστάσεων της επιχείρησης και να αποτρέπει τη δημιουργία καταστροφών ή ατυχημάτων. Αυτό επιτυγχάνεται μόνο όταν ένας ορισμένος αριθμός εργαζομένων εξακολουθήσει να παρέχει τις υπηρεσίες του κατά τη διάρκεια της απεργίας. Έτσι σχηματίστηκε η έννοια του προσωπικού ασφαλείας για τον ορισμό και τη διάθεση του οποίου υπόχρεη είναι κάθε οργάνωση που κηρύσει την απεργία ανεξάρτητα από το είδος της επιχείρησης.

Περαιτέρω, τόσο στον ένα όσο και στον άλλο νόμο ορί-

σθηκε ότι για απεργίες που κηρύσσονται στο δημόσιο τομέα (δηλαδή το Δημόσιο, τα ΝΠΔΔ, τους ΟΤΑ, και τις κοινωφελείς επιχειρήσεις από εργαζόμενους) που υπηρετούν σε αυτό με σχέση εργασίας του ιδιωτικού δικαίου, το σωματείο που πραγματοποιεί την απεργία, υποχρεούται πέρα από το παραπάνω προσωπικό ασφαλείας να διαθέτει και το αναγκαίο προσωπικό για τη στοιχειώδη λειτουργία των προαναφερομένων υπηρεσιών, προκειμένου να αντιμετωπίζονται επείγουσες ανάγκες που σχετίζονται με το κοινωνικό σύνολο (άρθρο 21 παρ.2, Ν.1264/82).

Σύμφωνα με το άρθρο 22 παρ.1 του Ν.1264/82 απαγορεύεται κατά τη διάρκεια νόμιμης απεργίας η πρόσληψη απεργοσπαστών. Σαν απεργοσπάστες συνήθως θεωρούνται, τόσο εκείνοι, από το προσωπικό της επιχείρησης που εργάζονται κατά τη διάρκεια της απεργίας όσο και εκείνοι που προσλαμβάνονται από τον εργοδότη για να καλύψουν τις θέσεις των απεργών. Όμως στη συγκεκριμένη περίπτωση η απαγόρευση ισχύει μόνο για εκείνους τους νέους που προτίθεται να προσλάβει ο εργοδότης για την αντιμετώπιση της απεργίας και όχι για αυτούς που ήδη υπηρετούν. Οι τελευταίοι αυτοί στα πλαίσια του δικαιώματος της ελευθερίας για εργασία μπορούν να εξακολουθούν να απασχολούνται παρά την πραγματοποίηση της απεργίας (Άρθρο 22 παρ. του Συντάγματος).

Επίσης ο εργοδότης μπορεί να απασχολήσει και υπερωριακούς εκείνους από το προσωπικό του που δεν απεργούν.

Με την αμέσως επόμενη διάταξη της παραγράφου 2 του ίδιου άρθρου (22) του Ν1264/82, ορίζεται ότι απαγορεύεται η ανταπεργία (λόκ-άουτ).

Κύρια συνέπεια της παράνομης απεργίας, δηλαδή εκείνης

που κηρύχθηκε από μη νόμιμο συνεστημένο σωματείο, ή απεργίας για την κήρυξη της οποίας δεν τηρήθηκαν οι προβλεπόμενες από το νόμο, ή το καταστατικό διαδικασίες κλπ., είναι ότι παρέχεται στον εργοδότη το δικαίωμα να καταγγείλει τη σύμβαση εργασίας αορίστου χρόνου του μισθωτού, ή να θεωρήσει ότι συντρέχει σπουδαίος λόγος καταγγελίας της εργασιακής σχέσης για εκείνους που συνδέονται με σύμβαση ορισμένου χρόνου. Βέβαια στις περιπτώσεις αυτές ερευνώνται και οι ειδικές συνθήκες κάτω από τις οποίες ενήργησε έτσι ο εργαζόμενος. Εξετάζεται επί παραδείγματι κατά πόσον ο μετέχων στην απεργία εγνώριζε ή ήταν σε θέση να γνωρίζει εάν τηρήθηκαν από το σωματείο οι σχετικές προϋποθέσεις που προβλέπει ο νόμος για την κήρυξη της απεργίας, ή άλλα περιστατικά που σχετίζονται με την συμπεριφορά του μισθωτού κατά τη διάρκεια της απεργίας κλπ.

Η συμμετοχή των εργαζομένων στις παράνομες απεργίες θεωρείται ως οικειοθελής αποχώρησή τους από την επιχείρηση, γεγονός που απαλλάσσει τον εργοδότη - από την υποχρέωση - να καταβάλει την νόμιμη αποζημίωση.

Εξάλλου, η συμμετοχή των εργαζομένων σε τέτοιες απεργίες μπορεί να κριθεί ως αυθαίρετη αποχή από την εργασία τους και να καταλήξει είτε σε απομάκρυνσή τους από την επιχείρηση και μάλιστα αζημίως για τον εργοδότη, είτε να θεωρηθεί ως πειθαρχικό αδίκημα που προβλέπεται από τον κανονισμό της επιχείρησης με συνέπεια να υποστούν την επιβολή της αντίστοιχης ποινής, η οποία οδηγεί πολλές φορές και στην απόλυση.

Ο εργοδότης έχει το δικαίωμα να απολύσει όλους ή ορισμένους κατ'επιλογή από τους μετέχοντας σε παράνομη απεργία μισθωτούς.

Στις περιπτώσεις που η παράνομη απεργία διαρκεί μόνο ορισμένες ώρες της ημερήσιας εργασίας, ο εργοδότης έχει το δικαίωμα να μηδεχτεί την εργασία των απεργών για το υπόλοιπο του ωραρίου χρονικό διάστημα χωρίς βέβαια να καθίσταται υπερήμερος αφού η παροχή της εργασίας δεν είναι η προσήκουσα και ο εργοδότης συνεπώς δεν έχει συμφέρον στην παροχή αυτής της εργασίας.

Όσον αφορά τα συνδικαλιστικά στελέχη, η συμμετοχή τους σε παράνομη απεργία δεν εξαφανίζει την ηθική προστασία που τους παρέχει ο νόμος.

Όπως αναφέρθηκε παραπάνω, η συμμετοχή σε παράνομη απεργία αποτελεί αντισυμβατική συμπεριφορά του εργαζομένου, δηλαδή ενέργεια που μπορεί να προκαλέσει πολλές φορές ζημιές στον εργοδότη.

Βέβαια στις περιπτώσεις αυτές και εφόσον συντρέχει υπαιτιότητα του μισθωτού, τότε βαρύνεται αυτός με την υποχρέωση να αποκαταστήσει τη ζημιά (άρθρα 330, 335, 341, 343 ΑΚ). Τέτοια υπαιτιότητα υπάρχει συνήθως στις περιπτώσεις συμμετοχής των εργαζομένων σε αδέσποτη απεργία καθώς και σε εκείνη για την οποία ο εργοδότης ενημέρωσε έγκαιρα τους απεργούς για τον παράνομο χαρακτήρα της.

Οι εργαζόμενοι που μετέχουν σε απεργία που κήρυξε η επαγγελματική τους οργάνωση εξαιτίας της οποίας προκλήθηκε βλάβη ή ζημιά στις εγκαταστάσεις του εργοδότη, δεν μπορούν να κατηγορηθούν ούτε για ελαφρά αμέλεια για τις προκληθείσες ζημιές. Τυχόν παραβάσεις νόμων κατά τη διάρκεια της απεργίας βαρύνουν μόνο τη συνδικαλιστική οργάνωση.

Θα πρέπει εδώ να τονισθεί ότι οι βαρυνόμενοι να αποζημιώ-

σουν τον εργοδότη μισθωτοί για προξενηθείσες στην επιχείρησή του ζημιές, δεν ευθύνονται σε ολόκληρο αλλά καθένας υποχρεώνεται να αποκαταστήσει τη ζημιά που προκύπτει από τη δική του αυθαίρετη αποχή.

Τέλος διάφορη της απεργίας είναι η επίσχεση της εργασίας που προβλέπεται σε περιπτώσεις καθυστέρησης από τον εργοδότη δεδουλευμένων αποδοχών (άρθρο 325 και 329 ΑΚ).

Όμως εκείνοι που προβαίνουν στην άσκηση του δικαιώματος της επίσχεσης εργασίας οφείκουν να δηλώσουν αυτό ρητώς στον εργοδότη τους οπότε και διατηρούντο δικαίωμα επάνω στο μισθό κατά το χρόνο της αποχής τους από την εργασία.

Για την άσκηση του δικαιώματος της επίσχεσης απαιτείται αξιόλογη καθυστέρηση πληρωμής των απαιτητών αποδοχών του εργαζόμενου, άσχετα αν η καθυστέρηση αυτή προέρχεται από δυστροπία ή μη του οφειλέτου.

Η επίσχεση ματαιούται εάν ο οφειλέτης κατέθεσε στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων τις οφειλόμενες αποδοχές.

Συμπερασματικά θα μπορούσε κανείς να σημειώσει το τεράστιο μέγεθος της έκτασης του θέματος σχετικά με τις συνδικαλιστικές ελευθερίες. Πρόκειται για ένα ζήτημα με παγκόσμια διάσταση, χρονικά εκτεταμένο και με ιδιαιτερότητες κατά χώρες. Χαρακτηρίζεται από ιδιαίτερη ευαισθησία καθώς βρίσκεται σε άμεση συνάρτηση με το εργατικό δυναμικό μιας χώρας και περικλείει κάθε τι που το ενδιαφέρει σε διάφορους τομείς εργασίας και δράσης. Η μακρόχρονη ιστορία έχει γραφτεί με πολλούς αγώνες, κάποιες φορές αρκετά σκληρούς, από τους ίδιους τους εργαζόμενους με αυταπάρνηση ίσως και αυτοθυσία. Έχει σημειωθεί μεγάλη πρόοδος στην επίτευξη των στόχων.

Οι διεκδικήσεις ήταν πάντοτε σε συνάρτηση με τις κοινωνικοοικονομικοπολιτικές καταστάσεις κάθε εποχής και είχαν πάντα ένα ιδεολογικό -πνευματικό στήριγμα. Οι αγώνες επηρεάστηκαν από εποχές αλλά και παραποτελέσματα τους επηρέασαν τις επόμενες.

Φυσικά η επιτυχής έκβαση κάποιου αγώνα δεν σημαίνει και ολοκλήρωση του έργου. Οι διεκδικήσεις δεν σταματούν ποτέ αρκεί να έχουν ουσιαστικά επιχειρήματα και ουσιαστική στήριξη αυτοί που διεκδικούν. Ένα μεγάλο κεφάλαιο όπως ο συνδικαλισμός, που άλλαξε ριζικά την εικόνα και την ουσία της εργασίας δεν μπορεί ποτέ να θεωρηθεί ένα αγωνιστικό κεφάλαιο που έκλεισε.

Οι εργαζόμενοι πάντα θα διεκδικούν δικαιώματα στους χώρους τους και θα ζητούν αναπροσαρμογή των εκάστοτε εργασιακών συνθηκών στις νέες εποχές.-

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

1. ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ - ΑΠΟ ΤΗΝ ΦΕΟΥΔΑΡΧΙΑ ΣΤΟΝ ΚΑΠΙΤΑΛΙΣΜΟ
  - α) Συντεχνίες
2. ΚΑΠΙΤΑΛΙΣΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ-ΒΙΟΤΕΧΝΙΑ - ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ
  - α) Ευρώπη
  - β) Γαλλία-Κίνητρα και αποτελέσματα της Γαλλικής Επανάστασης.
  - γ) Δημιουργία Συνδικαλιστικών οργανώσεων στην Ευρώπη
  - δ) Κίνημα των Χαρτιστών
  - ε) ΗΠΑ - Καπιταλιστικό σύστημα
3. ΣΥΝΔΙΚΑΤΑ ΣΤΙΣ ΕΥΡΩΠΑΙΚΕΣ ΧΩΡΕΣ
4. Α' ΔΙΕΘΝΗΣ: ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ - ΣΤΟΧΟΙ - ΔΙΑΛΥΣΗ - ΕΠΙΤΕΥΞΕΙΣ
  - α) Κομμούνια του Παρισιού
5. ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΑΠΟΙΚΙΩΝ - ΚΑΠΙΤΑΛΙΣΜΟΣ - ΙΜΠΕΡΙΑΛΙΣΜΟΣ
6. Β' ΔΙΕΘΝΗΣ: ΙΔΡΥΣΗ - ΣΤΟΧΟΙ
7. ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΣΤΟ ΘΕΜΑ ΤΟΥ ΣΥΝΔΙΚΑΛΙΣΜΟΥ (1876-1906)
  - α) Γερμανία
  - β) Μ.Βρετανία
  - γ) ΗΠΑ
  - δ) Γαλλία
  - ε) Ιταλία
  - στ) Κάτω Χώρες
  - ζ) Σκανδιναυία
  - η) Κεντρική Ευρώπη
  - θ) Βαλκάνια
  - ι) Λατινική Αμερική
  - ια) Αφρική

- ιβ) Ασία
8. 20ος αιώνας - ΣΥΝΔΙΚΑΛΙΣΜΟΣ
- α) Ρωσία - Συνδικαλιστικές οργανώσεις - Επανάσταση του 1905
  - β) Κανονισμός για την εργατική τάξη
  - γ) Α΄ Παγκόσμιος πόλεμος - Συνδικαλιστικό κίνημα
  - δ) Αστική Επανάσταση στη Ρωσία (1917)
9. Γ΄ ΔΙΕΘΝΗΣ: ΙΔΡΥΣΗ-ΔΙΑΦΟΡΕΣ με Α΄ και Β΄
- α) Β΄ παγκόσμιος πόλεμος - Διάσπαση του Εργατικού Κινήματος
  - β) Συνδικαλιστικές οργανώσεις μετά τον Β΄ παγκόσμιο πόλεμο
10. ΤΟ ΣΥΝΔΙΚΑΛΙΣΤΙΚΟ ΚΙΝΗΜΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ
- α) Ιδρυση της Γ.Σ.Ε.Ε.
  - β) Το Εργατικό κίνημα μετά την μεταπολίτευση
11. ΣΥΝΔΙΚΑΛΙΣΤΙΚΕΣ ΟΡΓΑΝΩΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΣΗΜΕΡΑ
- α) Επαγγελματικά σωματεία
  - β) Πόροι Συνδικαλιστικών οργανώσεων
  - γ) Οργάνωση μελών
  - δ) Γενική Συνέλευση - Αρμοδιότητες
  - ε) Διοικητικό Συμβούλιο
  - στ) Εκλογικές διαδικασίες στις Συνδικαλιστικές οργανώσεις
  - ζ) Σχέσεις εργαζομένων - εργοδοτών
  - η) Διεθνείς συμβάσεις εργασίας
  - θ) Διατάξεις για τα συνδικαλιστικά δικαιώματα των εργαζομένων.
  - ι) Επιτροπή προστασίας των συνδικαλιστικών στελεχών
    - ια) Δικαίωμα κρατικής προστασίας της εργασίας
    - ιβ) Συνδικαλιστικές άδειες
    - ιγ) Δημόσιοι υπάλληλοι - Συνδικαλιστικές ελευθερίες
    - ιδ) Συνδικαλισμός και απεργία

Κ Α Τ Α Λ Ο Γ Ο Σ Ε Ι Κ Ο Ν Ω Ν

Τα Δ.Σ. των Εργατοϋπαλληλικών οργανώσεων της Ελλάδας
σε πορεία προς τη Βουλή.

(Από το Βιβλίο του Ορ. Χατζηβασιλείου "Συνδικαλισμός και
κοινωνική αντίδραση 1947-1987").

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ ΣΥΝΔΙΚΑΛΙΣΤΙΚΟΝ ΟΡΓΑΝΟΝ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ ΑΕΡΙΟΦΩΤΩΣ ΑΘΗΝΩΝ

ΕΙΣ Α' ΦΥΛ. 1 Τιμή Φυλλού Δραχμαί 300	ΓΡΑΦΕΙΑ: Φ. Ροδόβιτς 18 Έργοστάσιον: Πικριμύς 100 ΤΗΛΕΓ. ΓΡΑΦ. Β. 773 ΕΡΓ. Β. 3.329 ΕΙ. 745	ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΤΗΣ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚ. ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ Αθήναι 20 'Οκτωβρίου 1947	ΤΡΕΥΘΥΝΟΙ: ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΑΛΑΦΟΥΡΗΣ ΚΑΤΟΙΚΙΑ: ΠΥΡΡΟΤΕΛΟΣΤΕ 7
--	---	--	--

Συνδικαλιστικό όργανο των υπαλλήλων Φωταερίου Αθηνών.
(Από το βιβλίο του Ορ. Χατζηβασιλείου "Συνδικαλισμός και κοι-
νωνική αντίδραση 1947-1987").

Πορεία οργανωμένη από τη Γ.Σ.Ε.Ε.

(Εξώφυλλο του βιβλίου των Γ.Κουκουλέ - Β.Τζανετάκου "Συνδικαλιστικό κίνημα 1981-1986, η μεγάλη ευκαιρία που χάθηκε").

Πορεία εργαζομένων για την Εργατική Πρωτομαγία.

(Από το βιβλίο του Γ.Κουκουλέ "Ελληνικά Συνδικάτα: Οικονομική Αυτοδυναμία και εξάρτηση 1983-1984").

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Ακαδημία Επιστημών της Ε.Σ.Σ.Δ., "Το Διεθνές Εργατικό Κίνημα", Αθήνα 1982.
2. Κατσανέβας Θ. "Το Σύγχρονο Συνδικαλιστικό Κίνημα στην Ελλάδα", Αθήνα 1985.
3. Κουκουλές Γ. "Ελληνικά Συνδικάτα: Οικονομική Αυτοδυναμία και εξάρτηση 1938 - 1984", Αθήνα 1984.
4. Κουκουλές Γ. , Τζανετάκος Β. "Συνδικαλιστικό Κίνημα 1981-1986, η μεγάλη ευκαιρία που χάθηκε", Αθήνα 1986.
5. Λιβιεράτου Δ. "Το Ελληνικό Εργατικό Κίνημα", Αθήνα 1976.
6. Δημητρίου Μ. "Το Ελληνικό Σοσιαλιστικό Κίνημα", Αθήνα 1984.
7. Κορδάτου Γ. "Ιστορία του Ελληνικού Εργατικού Κινήματος", Αθήνα 1972.
8. Φόστερ.Ουίλ. "Ιστορία του Παγκόσμιου Συνδικαλιστικού Κινήματος", Αθήνα 1978.
9. Πετζηγάτου Απ. "Εγκόλπιο Συνδικαλιστικών Θεμάτων", Αθήνα 1987.
10. Χατζηβασιλείου Ορ. "Συνδικαλισμός και Κοινωνική αντίδραση", Αθήνα 1987.
11. Άμπεντροτ "Κοινωνική Ιστορία του Ευρωπαϊκού Κινήματος", Αθήνα 1976.

